

15066

Num. 45. cap. 2. num. 32.

~~tit. 8. 23~~

...iustitiam mentium salu
...iugis locum non habet. Quis
...dimittit vel tenere, ex
...dicare vel reconciliare opus
...ritus facti, et viri? Et primum: ap
...bi qui extra ecclesiam sunt
...ire possunt, nec solvere: nec res
...do ecclesiastice conditioni redde
...reconciliando ei? societate pri
...ua ipsi heresi vel schismas
...tri siue sua notati penitus
...pbandantur. Unde cum omnibus di
...is per se ligandi atque soluendi
...te dominus daret, Petro pro
... et pro omnibus claves: res
... se daturum, permittit dicens:
...abo claves regni celorum,
... ergo ab unitate ecclesie
... per Petrum intelligitur?
... lient: excrearet potest, con
... non valet: excommunicationis
... ciationis potestatem non
... Unde apostolus cum fornicatorum
... tibum excoicandam scriberet
... go quidem absens cor
... sens aure spiritu, iam iudica
... ens cum qui sic operatur est,
... omni nomine Jesu et Christi, con

...viam minime... cardo
...cum namque, ut potest se superiorem,
...maledicere non valet: in alienam
...fide tanquam in sibi equalem suam
...dare non potest. Nec autem que
...de hereticis atque schismaticis vel
...excommunicatis dicta sunt, vide
...licet quod ligandi vel soluendi potes
...statem non habeant multorum au
...thoritatibus probantur.
...Fit enim Leo papa.
...Non soluitur vel ligatur nisi
...quod auctoritas beati Petri solu
...rit vel ligauerit.

Dicit ergo Petri privile
...gii ubique ex ipso equis
...tater fertur iudicium, nec minima se
...veritas vel remissio est ubi nihil
...erit ligatum vel solutum nisi quod
...beatus Petrus aut ligauerit aut
...soluerit.

Item Augustus super Joannem.
...In persona Petri ligandi et sol
...uendi ecclesia potestatem accepit.

Quodcumque ligaueris super
...terram, erit ligatum: et in
...celis, si hoc Petro tamen dictum est,
...non hoc facit ecclesia? si autem et in

...per app
...bationes.

...c hoc ha
...bet. seq. y.
...ca. 8. vbi de
...hoc.

...Ecclesia est
...duplex.

...Dicit.

...De hoc
...vide quod le.
...et non est

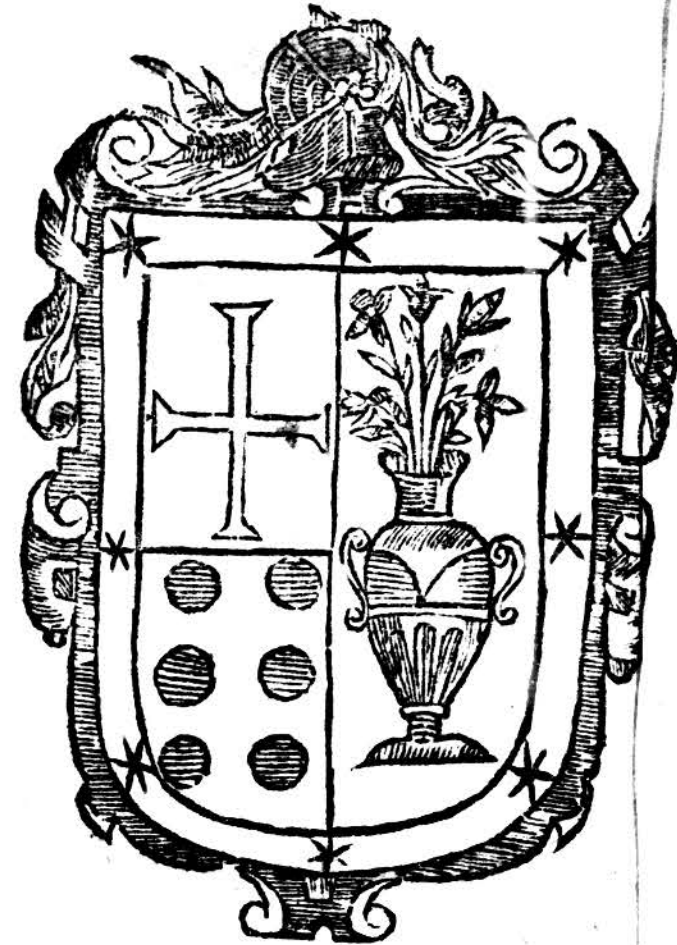
614908/53

caja 013

AD CELEBREM
IVSTINIANI CON-
STITVTIONEM IN
LEGE CVM OPORTET. C.
DE BON. QVAE LIBER.

● COMMENTARII VALDE VTILES ET NE-
cessarij, ex lectione substatu ionis Cathedra primaria, nunquam antea in lucem editi.

A VTORE EMANVELE MENDEZ DE CASTRO
Olysiipponensi, in hac inelyta Salmanticensi academia publica ac conuincio
extraordinariæ Cathedræ Legum professore.

CVM PRIVILEGIO
Salmantica.

Sumptibus Claudij Curlet Sabaudiensis Bibliopolæ, è region scholarum
maiorum commorantis, Anno. 1587.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USALES

AD CELEBRANDUM

IN

IN

IN

IN

IN

IN

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

EL REY.

OR quanto por parte de vos el Licenciado Manuel Mendez de Castro, nos fue fecha relacion: diziendo, que vos auia des compuesto vn libro intitulado, de bonis liberorú sobre la ley cum oportet. C. de bon. quæ liber. que leystes en la sustitucion de la Cathedra de prima de leyes en el año de oçenta y cinco en la vniuersidad de Salamanca, y los versos en lo qual auia des passado mucho trabajo, y nos supplicastes os mandafemos dar licencia para lo poder imprimir, y priuilegio por tiempo de veynte años, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo, por quanto en el dicho libro se hizo la diligencia que la pragmática por nos sobre ello fecha dispone, fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula en la dicha razón y nos touimos lo por bien: por la qual vos damos licencia e facultad, para que por tiempo y espacio de diez años cumplidos primeros siguientes que corren y se quentan desde el dia de la data desta nuestra cedula en adelante, vos o la persona que para ello vuestro poder houiere y no otra persona alguna podays imprimir y veder el dicho libro que de suso se haze mencion. Y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impresor destos nuestros Reynos que vos nombraredes, para que por esta vez le pueda imprimir, con que despues de impresso antes que se venda le trayga al nuestro consejo juntamente cõ el original que en el fue visto, que va rubricada cada plana y firmado al fin del de Lucas de Camargo nuestro escriuano de camara, y vno de los que en el nuestro consejo residen para que se vea si la dicha impressiõ esta conforme al original, o se trayga fee en publica forma, en como por corrector por nos nombrado se vio e corregio la dicha impressiõ por el dicho original y se imprimio conforme a el y que quedan anli mismo impressas las erratas por el apuntadas para cada vn libro de los que anli fueren impresos y se os tasse el precio que por cada volumen houieredes de auer, y mandamos q durante el dicho termino persona alguna sin vuestra licencia no lo pueda imprimir ni vender, lo pena que el que lo imprimiere aya perdido y pierda qualesquier libros moldes y aparejos que del tuuiere, y mas incurra en pena de cinquẽta mil marauedis por cada vez que lo cõtrario hiziere la qual dicha pena sea la tercera parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el que lo denunciare, y mãdamos a los del nuestro consejo Presidentes Oydores de las nuestras audiencias alcaides alguaziles de la nuestra casa y corte y chancillerias, y a todos los

101

2

corregi-

Corregidores, Asistente, Governadores, Alcaldes mayores, e Ordinarios, y otros juezes y justicias qualesquier de todas las ciudades villas y lugares de los nuestros Reynos e señorios ansí a los que agora son como a los que seran de aqui adelante que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que ansí vos hacemos y contra el tenor e forma della ni de lo en ella contenido, no vayan ni paguen ni consentan yr ni passar en manera alguna sopena de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la nuestra camara. Fecha en Madrid a treze dias del mes de Deziembre, de mil y quinientos y ochenta y seys años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad.

Juan Valquez.

Do-

DOMINO CHRISTOPHORO DE MORA
Philippi Maximi Hispaniarum Regis cubi-

culario, Portugaliæ Regni ac totius Hispaniæ status pacis,
& belli consiliario præstantissimo. S. & P. F.
suus Emanuel Mendez de Castro
I. C. Lusitanus.

LLV D antiquorum scriptorum moribus fuisse receptum usque in hodierna tempora perducta testatur consuetudo, ut qui studiorum suorum specimen aliquod in lucem ferri volunt, prius gravissimos principes, et mœcenates adeant, quorum tutela sibi, suisque propugnaculum quasi ad universa fortuna discrimina munitissimum: ut sic ab ijs qui Zoylorum pestilentem sectam animo profitentur, et opere sequuntur liberari, ac veluti Aiadis clypeo tecti invidorum morsus, ac venenata tela evitare non solum possent, sed et laborum perceptorum fructus eorum excellentissimorum virorum patrocinio committerent. Ea enim res Lycurgum impulit, ut legum, quas ferebat, Apollinem finxisset auctorem: Zaleucum quoque, qui leges Locris dedit, Minerva falso iactans se eius munere accepta habere, dedicasset. Cum autem tu

J 3

unus

Unus sis totius Lusitania Regni singulare decus,
ac ornamentum, in quo tot et tam praeclara virtu-
tes, quae passim una omnium voce praelicantur,
velut in concatu quodam relucet, propter singu-
larem animum, et propensam voluntatis significa-
tionem, quam saepius erga me ostendisti, tibi pro in-
genij mei partu has lucubrationes dedicare res ipsa
suo iure postulare videbatur. Te enim propter ex-
celsam animi tui magnitudinem, incredibilem pru-
dentiam, morum integritatem, vitae constantiam
ac moderationem, et cetera animi tui bona Philip-
pus Rex noster omnium optimus, omniumque potē-
tissimus acerrimo inestimandis hominum inge-
nijs, et moribus iudicio praeditus, postquam aliorum
munerum gloria diuinas tui animi dotes fuit exper-
tus, Portugaliae moderationi praeceteris elegit, et
consignauit. At quanta prudentia, et ingenij saga-
citate populares quondam illius regni seditiones,
ac insolentes tumultus sedaueris, bella intestina, et
ciuiles discordias, quanto consilio concusseris, ac
pacificare conatus fueris, res ipsa satis aperte di-
monstrauit; Quis enim tuam in illis difficillimis
regni temporibus, quibus de reipub. salute tanto
pericuriabas, spectatam fidem, consilij integritatem,
in omnibusque rerum gerendarum actionibus saga-
citem

cem, ac multiplicem experientiam penitus non cog-
nouit? Quis sinceram tuam, uereque christia-
nam pietatem cum tam singulari religione coniun-
ctam non admirabatur ac diuinam pene sapien-
tiam clarissimis quotidie laudibus non praedicaba-
bat? Sic enim te patriae salutem, ac defensorem unā-
nimiter ex omnium consensu et alacritate vocita-
bant: Nunc igitur nobis Olyssipponi conuuij pa-
triae gratulari licet, quae talem edidit moderatorem,
illum etiam bonarum artium fauctorem, et mace-
natem habens, Nobis quoque gratulari tota Hispania
merito, ac iure optimo potest, quod talem sui status
consiliarium inter omnes prudentissimum fuerit as-
secuta, in cuius humeros totius regni molles pon-
dusque reclinari optime potuisset; foelicia saecula,
quibus talem literarum fauctorem contigit, et rei-
pub. gubernatorem nancisci: ita enim amplissimis
Hispaniae negotijs, bello paceque administrandis te ge-
ris, ut homines te quasi aliquod numen diuinitus
elapsum intueantur, suspiciant et admirentur: Et
cum regum amplitudinem (a quibus originem du-
cis) autoritate, et virtutum magnitudine repre-
sentares, neminem unquam a tuo grauisimo
conspectu tristem discedere passus fuisti, quam mi-
rabilem, et tuam propriam ac solitam clementiam cum

Sape fuerim expertus, facile induci potui, ut non se-
cus ac ille Antigenes veterum historijs mirè cele-
bratus, qui cum navi fracta tabulam arripuisset,
eamq; amplexu tenēs ad littus incolumis appulis-
set, fons cuius providentia id contigisse crediderat
supplex littavit; ita pari consilio hanc unā licet exi-
gui ingenij tabulam suspenderem, et quasi dona-
rium tibi tanquam bonarum artium auctori, ut sic
dicam, tutelari numini dedicarem: ita enim cum
diebus prateritis tecum fuisset interlocutus, per
benigna pietatis tuae pramio ad iuris studiū me mi-
rabiliter inflāstas, (oportet enim literarū studiū
principum favore plerumq; iuari) ut nihil mihi
magis elaborandum esse existimarem, quā per-
petui in te animi mei testes locupletes ubiq; produ-
cere; Non me fallit, quam pro tua dignitatis am-
plitudine id exiguū sit, sed non debent, quibus mag-
na praestari nequeunt, parva negligere, et qui in re-
bus maioribus vsui esse non possunt ob id in leuiori-
bus muneribus, apud eos, quos praecipue observant
collocandis diligentiam remittere: praesertim cū in
omni genere officij, (ut neminem latet) pluris animi
voluntas quā muneris magnitudo facienda sit.
Ite magis ad id quod deest, principis claris-
simi, ut hoc deest, quod vultis et qui faciat, et
bos

hos qualescunq; fructus pro tua singulari humani-
tate libenter recipias: equidem si eos tibi non ingra-
tos fore intellexero, ad alia maiora gradum faciā,
nec ullo unquam labore defatigabor, modo habeā
exploratum, ut hac nostra studia in hoc Salmanti-
censi foro à me nuper publicè lecta, qualia sunt pro
earum materia admodum difficili et subtili non
satis à doctoribus nostris haecenus ita examusim
tractata et collecta, reipub. Christiana utilia ac ne-
cessaria, iniucunda tibi non contingant. Deus op-
timus. M. heroicis conatus tuos bene fortunare
pergat, et animum tuum verè regium perenni-
ter tibi largiatur, quo valeas Christiana reipubl.
autoritatem tueri et conservare, V. A. L. E.

ex inclyta Salmanticensi Academia,

12. die mensis Septembris,

Anno. 1585.

Euulsa vna nascitur altera.

¶

CLA-

CLARISSIMIS ET
VIRTUTE, INGENIO, NO-
BILITATEQUE PRÆSTANTISSI-

mis utriusq; iuris auditoribus suis Emanuel Men-
dez à Castro Olyssipponensis.

A est, clarissimi viri, ve-
strorū erga me merito-
rū magnitudo, vt de nul-
la re mihi magis cogitā-
dum esse videatur, quā
de ea ratione qua pos-
sim ingrati animi notā
effugere. Quōdenim me superioribus annis
studiorū recolendorū causa in patriā recepis-
sem, redeuntē me, & quasi postliminio ruer-
sum, nō solum perhumaniter excepistis, sed
etiam ita honorificè pertractastis, vt vestri
doctissimi præceptoris Didaci Enriquez, qui
apud vos primo loco ius ciuile docet, per eos
menses, quibus grauissimi doctores legendi
munus intermittunt, suffectum esse volueri-
tis: cuius summi beneficij memoriam ad ex-
tremum vsq; vitæ spiritum retinebo. Effeci-
stis enim vt ijs quibus vel nouitas, vel ætas
mea penè puerilis cæperat despectui esse, ve-

AJD

PR

stro

stro grauissimo iudicio prælatus esse viderer.
Quod mihi summo honori, vobis autem nō
exiguo fuit, cum intellexerint omnes vos hu-
iusmodi beneficiū non ætati, aut gratiæ, sed
perspectæ quantulēcumq; eruditioni tribuis-
se. Munus autem quod ad me liberalissimè
detulistis, recusare omnino nolui, quamuis
onus esset meis humeris planè impar & exi-
guas ingenij mei vires exploratas haberem,
& tenuem doctrinā animaduersam. Nolui si-
quidē aduersus acerrimū iudiciū vestrū esse
improbe curiosus, potiusq; me eniti debere
existimari vt vestrā de me opinionē cōfirma-
rē rebus, quā refellerē verbis. Et quāuis non
defuerunt male feriat, & in aliorū damnū fa-
ceti, qui me irridētes in maximo lucro pone-
rēt, si alijs risum mouerēt: vos tamē constāti
animo me ab illorū calūnia defendistis. At
vero hoc loco nō possum nostrorū temporū
infelicē rerum statū non deplorare; cū videā
id quod heroicis illis temporibus summo in
precio habebatur, adhunc modū contemni,
atq; despici. Quis enim nō admirabatur præ-
colē in adulescētibus eruditionē, & honoris
amorem? At nunc hæc eadem omnium illusio

obert

¶ 3

ne

ne ridentur. Sed hæc grauiorē morū quærelā
grauioribus viris, & ætate prouectioribus re-
linquamus. Suscepto igitur grauiſſimo do-
cendi munere; totis viribus hoc vnum quæ-
ſibi, & in hoc ingenij (ſi quod in me eſt) & in-
dustriae neruos contendī, vt veſtram de me
expectationem ſi non viciffe, ſaltem non di-
cerer feſelliſſe. Et per eos dies cum me vos at-
tentiſſimis animis audiretis, grauiſſimam iu-
ris ciuiliſ diſputationem de bonis filiorum
ſum proſecutus. Quam cum viderem vobis,
clariffimi viri, quibus mea ſtudia probari, &
optaui valde, & gaudeo vehementer, nō diſ-
plicuiſſe, cæpi ea quæ vobis excipientibus di-
ctaueram, attente recognoſcere: cumque in
eorum emendatione totus eſſem, amici ali-
quot, quibus negare nec poſſum aliquid, nec
debeo, à me petierunt vt editionem, de qua
nūquam cogitaueſſem, adornarem. Quibus
cum reſponდიſſem me nullo modo commiſ-
ſurum, vt iure poſſem palam ab omnibus ir-
rideri, cōminati ſunt ſe dictata mea vt vt fue-
rant excepta Typographo daturus. Quare à
me extorquere potuerunt, vt hæc in publi-
cum euulgarem. Quæ vobis, clariffimi viri, iu-
re de-

re debentur veſtris auſpicijs & nata, & alta,
& ad hanc, quęcunq; eſt, maturitatem perdu-
cta. Quæ vt libenti animo ſuſcipiatis, oro, &
obteſtor meq; veſtro fauore & beneuolentia
ad maiora excitetis. Et quemadmodum me
de ipſis diſputantem audiuiſtis, & defendi-
ſtis, eadem nunc quæſo legatis, & veſtra au-
toritate, quæ ſumma eſt apud omnes, à male-
uolorum, qui ſatis multi erūt, calumnijs pro-
tegatis. Mecum autem præclare actum eſſe
putabo, ſi vos huius errati excuſationem ac-
cipiatis: & illi qui me ad hæc publicanda coe-
gerunt autoritatem nō defugerint. Reliquo-
rū enim aciem veſtri nominis, cui hoc quid-
quid eſt dicatum, ſplendor perſtringet; ita
vt multa, in quibus me lapſum eſſe
ſuſpicor, nec videant: nec ſi
forte viderint repre-
hendant.

*Quantum volat ingenium
deprimit paupertas.*

¶ 3

IM.

IMPERATOR IUSTINIANVS

A. Demosteni. P.P. Lex. vj.

UM oportet similem prouidentiam tam patribus, quam liberis deferri, inuenimus autem in veteris iuris obseruatione multas esse res quae extrinsecus ad filios familias veniunt, et minime patribus acquiruntur: quemadmodum in maternis bonis, vel quae ex maritali lucro ad eos perueniunt: ita et in ijs quae ex alijs causis filijs familias acquiruntur, certam introducimus definitionem. Siquis itaque filius familias vel patris sui, vel aui, vel proaui in potestate constitutus, aliquid sibi adquisierit non ex eius substantia, cuius in potestate constitutus sit, sed ab alijs quibuscumque causis, quae ex liberalitate fortuna, vel laboribus suis ad eum perueniant, eas suis parentibus non in plenum (sicut antea fuerat sancitum) sed usque ad usumfructum solum acquireret: et eorum ususfructus quidem apud patrem, vel auum, vel proauum, quorum in sacris sit constitutus permaneat. Dominiū autem filijs familias inha-

inhereat, ad exemplum tam maternarum, quam ex nuptialibus causis filijs familias acquiratarum rerum. Sic etenim et patri nihil derogabitur ususfructum rerum possidenti: et filij non lugebunt quae ex suis laboribus sibi possessa sunt, ad alios transfrenda aspicientes, vel ad extraneos, vel ad fratres suos quod etiam grauius multis esse videtur: Exceptis castrensibus peculij, quorum nec ususfructum patrem, vel auum, vel proauum habere veteres leges concedunt: in his enim nihil innovamus, sed vetera iura intacta seruamus. Eodem obseruando etiam in his peculij, quae quasi castrensi peculij ad instar castrensis peculij accesserunt.

·i·

D I V I S I O H V I V S
T R A C T A T V S D E B O N I S
L I B E R O R V M .

POST QVAM compatriota
noster Arius Pinelus, inter illius
temporis iuriscōsultos, eximius
vir literis & ingenio præstantis-
simus, miro ac elegāti stylo De bonis mater-
nis tractatū edidit, ac eleganter cōscripsit, tā-
quam ei appendicem De bonis filiorū istum
non pœnitendū adiunximus. In quo non so-
lum derebus eorum qui sub patria potestate
sunt, sed etiā illud tantopere desideratum de
collationibus cōpendium nunquā satis per-
spicuū proponimus. Cū enim res ista ardua
sit admodū & difficilis, adeoq; vsu, ac forēsi
controuersia frequentissima, vt perfectō &
absolutissimo tractatu indigeret, nullus quē
ego viderim hætenus rē istā perfectè ex pro-
fesso nisi succincte atq; pertrāsēnā tractauit:
quāuis plures quos statim citabimus varias
quæstiones ad hanc. l. spectantes diuersis in
locis attigerunt, atq; etiā discussērūt, & latio-
ribus commentarijs prosequuti, vti sunt Bar.
& Crot. & alij in. l. frater à fratre. ff. de condit.
indebiti.

indebiti. Hippoly. Riminal. in. §. 1. per quas
personas. Ascani. de patria potestate effect u.
2. Menchac. de success. progressu. §. 19. n. 69.
Et alios retulerunt Alfan. Anton. August. &
Marcus Antonius innotis ad hanc. l. Qui om-
nes licet eleganti stylo conscripserint, modi-
cā tamen præstāt bonorū filiorū cognitionē.
Et vt inquit eleganter Seneca Philosophus,
Multa pars veritatis etiā futuris relicta est. Qua-
re in huius tractatus progressu is ordo proponi-
tur. Primò em̄ de peculij n̄e, deinde de p̄fecti-
tio, ac eius effectib⁹. In secūda parte de aduē-
titijs, quorū effectus suo ordine subsequētur,
& de vsufructu patri quærēdo, nōnulla elegā-
tius repetemus. In tertia de Castreſi, & in vlti-
ma de quāsi castrensi verba faciā. Quibus ita
ex ordine p̄actis, nostra huius legis interpre-
tatio absoluetur ad laudē & gloriā omnipotē-
tis Dei, qui iuxta Sapientis sententiā, vel pue-
rorū linguas disertas facit, ipse illuminet in-
tellectum meum & vias veritatis ostendat.

Rationē nostræ cōstitutionis explicuerūt
rectè Cui. in parat. huius tit. Baldui. in Iustin.
lib. 1. p. 131. & copiosius n̄r Lusitan⁹ Regis au-
ditor Cald. in Anal. tract. verb. legis. n. 126. 129.

¶¶¶ T O .

T O T V M O P V S magis specialiter distributum.

Prima pars.

D E peculio in genere, Fol. 1.	De usufructu patris in bonis aduent. & qualis iste vsuf fructus sit. 33
De bonis profectitijs. 2	De alienatione patris in bo nis aduentitijs. 42
De obligatione filij in pecu culio profectio. 2	De alienatione filij. 43
De executione facienda in bonis profectitijs pro de bitis patris. 16	Quibus casibus filius fam. alienat sine patris consen su. 47
De successionem patris in eis dem bonis. 18	De testamento filij, & an in eo possit patri in usufructu præiudicare. 48
De collatione & imputatio ne peculij profectitijs. 19	Quibus casibus amittitur viusfructus bonorum ad uent. in persona patris & filio proprietario acquiri tur. 48
Secunda pars.	
D E bonis aduentitijs, fo lio. 24.	De conueniendo filio in bo nis aduentitijs. 49
Quomodo succedatur filio fam. ab intestato in bon. aduent. 27	De executione pro filij debi tis in eisdem bonis & in vsufructu facienda. fol. 50.
De confiscatione bonorum aduentitiorum per deli ctum filij fam. 29	De retentione dimidiæ pars tis vsufructus penes pa trem in præmium emâci pationis. 52
De obligatione patris & filij in bon. aduentitijs. 30	
De collatione bonorum ad uentitiorum, 31	

Ter-

Tertia pars.

De bonis castrensibus & an eorum filius fam. sit vere dominus. 53. & 56.
De collatione bonorum ca strensi. 59
Quomodo filio fam. in eis à patre succedatur. 60
De testamenti factione filij fam. in bonis castrensibus. fol. 63
De obligatione filij in pecu lio castrensi. 64

Quarta pars.

De peculio quasi castrensi. 66
De filio fam. clerico & de eius bonis. 67
De filio fam. scholari, docto re & licetate & alijs hu iusmodi publicis perso nis. 71
De donatione principis in fi lium fam. collata. 78
De omnibus ijs qui in pala tio militant vel alicui pu blico muneri deseruunt. 80

DOCTORIS LAVRENTII de Bedoya et de Leon distichon.

S I patris in sacris existis filius: audi
Quæ tibi, quæquæ bonis sint data iura tuis
Quæ pater, aut mater, vel quæ tibi castra dederunt,
Castro castrensis, quid tibi iuris, ait,

999 a

D.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GREDOUSALES

*D. Ludouici de Almeyda, iuris Casarei studiosi
amantissimi discipuli auctoris.*

Contra inuidos.

Prouida qui iuris sensa est, sopheriamq, paratus
Arguere; et varijs dilacerare modis:

Pone supercilium, nec te mala pestis inherens
Visceribus stimulis concitet inuidia.

Non omnes quacumq, iuuant, iam displicet isti
Quod placet huic, et q displicet, alter amat.

Ille grauem sensum dicet, sopheriamq, loquacem,
Alter at ingenij luxuriantis opus.

Disimiles vultus hominum natura creauit,
Disimiles mores fecit et ingenia.

Cuncta satis facile est reprehedere, sed tamen illa
Efficere (ab miseris) hoc opus, hic labor est.

E M A N V E L

C A S T R E N S I S

Lusitanus Iuris Consul. in

Academia Salmanticensi extrauagan-
tis cathedræ legum pro-
fessor.

Ad. l. Cum oportet. C. de

Bonis quæ liberis commentaria.

S V M M A R I V M.

Regula. l. placet, fuit in multis ab Imperatoribus
limitata, & nouissime à Iustiniano in bonis ad-
uentitijs.

2. Peculium quotuplex fit, & eius definitio.

3. Pater si concedat filio administrationem aduentitijs,
in eis nullo modo tenetur pro filio, secus vero in pro-
fecticijs, ubi in contractibus filij tenetur de peculio.

4. Intellectus nouus ad legem vendicatio. § 6. de rei vend.

5. Clo-

5 Clerici bona intuitu Ecclesie quaesita administrare,
& peculij nomine tantummodo possidere dicuntur,
atq; ideo de eis testari non posse iura statuunt.

PRIMA PARS.

Ntequam ad istam non minus difficilē, quam vtilem, ac prae necessariam de bonis filiorum materiam vnde cūque quaesitis explicandam accedam, de toto hoc peculiorum opere summam pauca dicenda mihi esse videtur, ne illotis (quod aiunt) pedibus protinus fores interpretationis ingrediamur. Iste enim praefationes, vt ait Caius Iurec. libētius nos ad lectionē propositae materiae producant, & editiorē cū ad eam peruenerimus, praestant intellectum. Praemitto itaque regulam illam quae habebat, omnia per filium patri acquiri iure patriae potestatis, ex l. placet (quae vulgo solet in id citari). ff. de acquir. hered. fuisse in multis limitatam ab Imperatoribus, vt in l. 1. & 2. C. de bonis maternis. l. 1. & 2. supra hoc titu. ad quas refertur textus hic in principio, quicquid Pinelus in l. 1. prima parte. n. 32. C. de bonis maternis. Nūc autem nouissimē ab Imper. hic fuit correctā in bonis aduentitijs, quae vnde cumque filio obuenerint.

Pro cuius rei pleniori expeditione sciendum est, quadruplex esse peculium scilicet profectitium, aduentitium, castrense, & quasi castrense, vt praesupponūt doctores hic, & in §. igitur liberi, instituta per quas personas & in l. frater à fratre. vbi latissime Crotus num. 20. de conditione ind. Quae tamen diuisio probari non potest, quoniam Imperator in l. finali. C. de in officio. test. cui conuenit. l. 5. titu. 17. p. 4. tripliciter tantum diuisit, scilicet in paganum, castren-

castrense, & quasi castrense. Et licet doctores nostri verum existimauerint, quod in pagano contineatur aduentitium & profectitium: verius tamen est bona aduentitia peculij appellatione non contineri. Cum enim peculium sit quid separatum à rationibus paternis, vel dominicis, quoniam administratio filij est, vel serui, dominium vero patris, vel domini vt in l. depositi. §. §. fina. de peculio: quam explicant Brisson. Oroma. & Berru. lib. 14. de verbo. significa. verbo peculio. Cuius tractatu ad African. 8. sub lege. 38 de peculio. Medices lib. 2. de definit. c. 30. Duar. ad titulū de peculio. c. 1. Rebuf. & Forn. in l. paterfamilias, de verborū significatione; & alij quos retulit Caldas in l. si curatorē. verb. laxis nu. 89. Bene sequitur quod aduentitiū dicitur magis patrimonium filij, quam peculium, quoniā autoritate iuris noui, ad filium spectat dominium, seu proprietas. Quod autem patrimonium est, non est peculium: vt in dicta. l. fina. in fine. Secūdo comprobatur ex eo, quia peculium dicitur, quando filius, vel seruus ex voluntate patris, aut domini administrat, tacita, aut expressa: vt constat ex multis legibus titulo de peculio, & ex l. 2. §. finali si certum pet. & in l. 1. §. item acquirimus, de acquir. posses. quae consideratio cessat in aduentitijs, quorum administratio non est filij, sed patris auctoritate huius. l. ei permiffa. l. fin. §. filijs autem. infra eodem.

3 Vnde fit, vt si fortē filio pater permittat administrationem aduentitiorum, nolueritq; suo iure vti, incipiet filius iure suo administrare, non vero alieno quasi consolidata sit administratio cū proprietate quā filius habet. Ideo quae pater in his nullo modo tenetur pro filio, sed filius solus, iuxta textū in §. sin aut. hac lege, & in l. fin. §. sancimus hoc titulo. In profectijs administrationē habet filius ex iure, & cōcessione patris, nō vero suo nomine. d. l. 2. §. fin. Ideo quae tenebitur pater de peculio in contractibus filij. l. si quis cum filio de peculio. Ex quibus deducitur intellectus

ad legem vendicatio. § 6. de rei vendi. dum habet, legato peculio non competere rei vendicationem peculij, sed rerum peculiarum, vbi Iulianus sic scribit: *Vendicatio non ut gregis, ita & peculij recepta est, sed res singulas is cui legatum peculium est, petet.* Quod putat Docto. difficile, quoniam alias legato grege competit vendicatio gregis etiam si in eo reperiantur capita aliena. l. 1. §. per hanc, de rei vend. Sed in eo decepti fuere doctores qui non considerarunt quod legato peculio filij, aut serui extinguitur nomen peculij, resoluiturque; ita vt in persona legatarij peculium considerari non possit: ideoq; peculium non vendicabit, sed res peculiares: quod satis constat ex prædictis, & in dicta l. finali. C. de inoffic. l. paterfamil. peculium. de verborum significatione.

Secundo deducitur intellectus ad totum titulum extra de peculio clericorum; vbi iura dicunt clericum testari non posse de bonis quæ sitis intuitu ecclesiæ, sed eis mortuis, ad Ecclesiam pertinere. Inde enim apparet eos in plenum dominos non esse, sed administratores, & peculij nomine ea bona possidere, cū peculij appellatio non ad dominium, proprietatemq; referatur, sed ad solam administrationem, vt constat ex titulo toto de peculio. Et ex ijs que supra diximus. Nam in persona illius, qui plene dominus est, non peculium dicitur, sed patrimonium, in dicta l. fin. C. de inof. Retenta tamen communi doctrina, de singulis nobis inspiciendum est.

Cap. de bonis profectitijs.

S V M M A R I V M.

- 6 **P**rofectitium quid sit.
 7 **C**ontemplatione patris, relictum non profectitium, sed

- sed aduentitium dicitur.
 8 **I**n intellectus ad legem sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulgar.
 9 **D**onata uxori ab amicis vel consanguineis mariti ad uxorem pertinent contra complurium opinionem.
 10 **D**ifferentia, quam nonnulli doctores faciunt inter quæ sita contemplatione patris, & inter quæ sita contemplatione mariti, non admittitur.
 11 **F**ictio brevis manus, non potest contingere sine iussu & voluntate eius, cuius nomine fit prima acquisitio.
 12 **C**onciliatur textus in l. Auus. 82. de iure dot. cū l. dotem dedit. ff. de collatione bonorum, quæ videtur esse antinomia, & n. 13.
 14 **V**erbum (ex re) intelligitur, id est ex substantia, & aliquando exponi solet, id est, ex negotio.
 Seruus alienus bona fide possessus, dupliciter acquirit bonæ fidei possessori.
 15 **D**atum patri, ad hoc vt in dotem filia daret, non dicitur profectitium, sed aduentitium.
 16 **B**artoli autoritas declaratur.
 Sotio aliquid relictum contemplatione personæ, licet occasione societatis, non erit commune inter socios: secus vero si contemplatione societatis illud lucrum alicui ex socijs obuenerit.
 17 **R**elictum, vel donatum nepoti ab auo, profectitium dicitur quando contemplatione, vel respectu ipsius auo donantis, vel relinquentis, expresse fuerit relictum: vel quando hoc colligitur ex qualitate rei donatæ.

Relictum seruo, vel filio fam. simpliciter non censetur domino, vel patri relictum, contra communem.

18 Dominium rei donata à patre, non transit, nec possessio civilis in filiū. Fructus ex re à patre filio donata sui ipsius filij labore & industria collecti, profectitij dicuntur non tanquam ex re patris, qui donati non fuerunt, sed tanquam habiti eius occasione.

Intellectus. l. Ballista. ff. ad Trebel. remissiuè.

19 Lucrum quæsitum ex pecunia filio à patre data, an sit profectitium, vel aduentitium.

20 Lucrum tale ex pecunia patris quæsitū inter patrem & filium æque esse diuidendum secundum sententiam Bartoli.

Diuisio non potest locū habere, nisi cōtracta societate.

21 Secundum Baldum lucrum de quo supra, iudicis arbitrio definiendum est, inspecta quantitate rei, & qualitate ipsius lucrantis, vt hoc aduentitium, illud vero profectitium dicatur.

22 Opinio gloss. approbatur iure regni Castellæ & Portugaliæ, ad quas dantur plures remissiones.

23 Opinio glossæ nouiter & eleganter defenditur.

Hodie etiam stante decisione nostri textus, potest filius patri in totum acquirere si hoc intendat, secundum Bartolum.

Tutor contrahens simpliciter in re pupilli, videtur tutori nomine agere & ei acquirere.

24 In dubio semper præsumitur filius ex re patris, quam propria industria lucrum comparasse.

25 Filius

25 Filius quātumuis protestetur, lucrum per eum quæsitum ex pecunia patris, profectitium erit, nec protestatio ei proderit, contra Nauarrum.

26 Si filius acquirat ex bonis patris, & simul sua industria, & non alatur à patre, plane procedent opiniones Bartoli & Baldi.

27 Acquisita per filiū ex pecunia patris per vsuras, vel alios modos illicitos profectitia dicuntur secundum glossam quæ communiter reprobatur.

28 Acquisitio turpis specialiter mandari non potest, nec debet.

29 Dominium vsuræ in vsurarium non transfertur. Sententia glossæ quando possit saluari ibidem.

30 Si pater remiserit filio vsufructum aduentitiorum, fructus ex eo collecti, an sint profectitij, vel an aduentitij.

31 Differentia inter amittere, & omittere.

32 Acquisitio quæ fit iure patriæ potestatis, resoluitur nolente patre, & in eius persona fit reuocabiliter.

33 Intellectus ad. § sin autem. infra hac lege.

34 Declaratur glossa in dicto. § sin autem.

35 Bartoli opinio existimantis fructus aduentitiorū esse conferendos per filium emancipatum, reprobatur.

36 Declaratio ad leg. 47. Tauri.

37 Si filius succedat in Ducatu, vel Comitatu, per mortē matris suæ, non acquirat vsufructum patri, aduersus Gomecium.

38 Si filius ex matris successione succedat in regno, liberatur

A 4

ratur

ratur. à patria potestate; nec ususfructū patri acquirit.

In textu ibi, Ex eius substantia.

Colligo profectitium esse illud, quod ex patris bonis profectum est. Glossa tamen in præsentī addit etiam profectitium esse quod contemplatione patris est questum. Quam sequuntur Bartolus, Paulus, Baldus, Corneus, & alij in præsentī: gl. etiā & alij in §. igitur liberi. Instituta per quas personas. Vbi Riuinal. n. 68. las. in. l. n. 27. & ibi Decius. n. 92. C. qui admitti. & in. l. vt liberis. nu. 2. C. de collat. Crotus in. l. frater à fratre. nu. 3. de conditione indebiti. Nauar. in manu. cap. 17. num. 143. Gregor. in leg. 2. tit. 11. partit. 4. & alij relati per Caldas in. l. si curatorem. verb. Læsis. fol. 345. Et facit pro hac opinione in primis textus in lege, sed si plures. §. in arrogato: ff. de vulgari in fine. vbi datum, vel relictum filio ab amico, vel propinquo patris arrogatoris, pertinet ad substitutum pupillarem tanquam datum ab ipso patre arrogatore. Et inquit Vlpianus in hæc verba:

In arrogato quoque in pubere dicimus ad substitutū eius ab arrogatore datum nō debere pertinere ea quæ habere: si arrogatus nō esset: sed ea sola quæ & ipse dederit arrogator, nisi fortè disting uamus vt quæ tã quidem quã omnimodo ex rescripto D Py debuit ei relinquere substitutus habere nō possit, at superfluū habeat. Sceuola tamen lib. 10. questionum putat, vel hoc arrogatori permittendum. Quæ sententia habet rationem. Ego etiam amplius puto, & si quid beneficio arrogatoris acquisiuit, & hoc substitutum posse habere vt puta si arrogatoris amicus, vel cognatus ei aliquid reliquit. hætenus Vlpianus. Secundo est textus in l. dotem dedit. 6. de collatione bon. Vbi dos data ab auo paterno

paterno, per inde est, ac si pater dedisset, & filia mortua ad eum reueritur. Celsus enim ita inquit: Dotem quam dedit auus paternus an post mortem aui mortua in matrimonio filia patri reddi oporteat? quaritur. Occurrit æquitas rei, vt quæ pater meus propter me filia, meæ nomine dedit, perinde sit, atq; si ipse dederim. Quippe officium aui circa nepotē, ex officio patris erga filiū pēdet: & quia pater filię, ideo auus propter filiū nepoti dotē dare debet. Tertio facit text. in §. igitur liberi. ibi, ex re patris, per quas personas, iuncta. l. additio. 45. in fin. de acqui. her. ibi (ex re.) Quarto facit. l. profectitia. §. 1. de iure dotiū. l. C. autē sic asserit. Quid & si quis patri donaturus dotē dedit? Marcellus lib. 6. digestorum scribit hæc quoq; à patre profectā esse: & est verū. Quinto est autoritas Bar. in. d. §. in arrogato. ibi siquid beneficio patris, vel eius occasiōe. & c. Sexto est text. in §. igitur liberi. cui conuenit. l. 5. tit. 17. p. 4. l. 2. tit. 11. eadem part. ibi (por razon de sus padres.) Consultauerūt secundum hanc opinionē Deci. consil. 180. n. 4. Corn. consil. 181. num. 39. lib. 1. Soc. consil. 91. num. 10. lib. 1.

7 Sed his non obstantibus, contraria sententia magis placet, scilicet, quod contemplatione patris relictū, nō profectiū, sed aduentitiū dicatur. Pro qua sententia in primis facit text. hic: vbi solū appellat profectiū id quod ex substantia patris, scilicet ex illius bonis profectum est, & ita sonat lex vt liberis. supra de collat. ibi, de substantia eius de cuius hæreditate agitur. l. quoniam nouella. C. de inoffi. solo. Deinde est textus in dicta lege profectitia. §. si pater hæreditatem de iure dotium. vbi innuit, dotem profectitiam esse illam, qua patrimonium parentis fuerit diminutum. Idem probat Vlpianus in fragmentis titu. 6. Facit etiam pro hac opinione textus in lege final. C. de usufructu. & l. 3. in fine. de interd. & releg. ibi (quæ vero non à patre, sed à genere, & c.) Vltimo cōsideratur textus in authentica excipitur. ibi (ab aliquo parentū) infra hac eadē lege. Et retenta hac

8 **verissima sententia non obstant iura in contrarium adducta: & in primis text. in dicto. §. in arrogato: nam ille textus duplicem habet intellectum. Nam si intelligatur in quæsitis à filio arrogato vivente arrogatore, nihil facit ad hoc, quia tempore digestorum nihil habebat filius quod non esset profectitium ex regula. l. placet de acquir. hæred. Si vero intelligatur in quæsitis à filio arrogato post mortem arrogatoris, prout melius intelligit Cumanus, & sequitur Ias. ibi prope finē. Tūc respōdetur quod ille textus probat ad substitutum pupillarem pertinere non solum bona patris, sed etiam ea quæ pupillus nō haberet si arrogatus non fuisset: inter quæ consideravit. l. C. quartam ei debitam auctoritate Diui Pij. Consideravit etiam ea quæ ab amicis vel cognatis arrogatoris pupillus acquisiuit: quæ cū post mortē arrogatoris quæsitæ fuissent, illius esse nō potuerūt; sed tantum illius contemplatione pupillo acquisitæ: ac propterea non pertinebunt ad substitutum pupillarem tanquam bona patris, sed tanquam bona propter arrogationem quæsitæ.**

9 **Ex qua resolutione infertur falsam esse opinionē, quā post alios defendit Palatius Rub. in rub. de donatio. §. 45. Segura in. l. 1. §. si vir vxori num. 92. de acquir. posses. Anto. Gomez in. l. 50. Taurinum. 67. Ayora de partitionibus. 1. par. q. 8. num. 19. & alij relati per Caldas vbi supra pag. 345. in verbo læsis: dum dicunt argumento text. in. d. §. in arrogato donata vxori ab amicis, vel consanguineis mariti spectare ad maritum: neq; pertinere ad vxorem nisi præmortuo marito; ex text. in lege cum hic status de donat. inter. Nam contraria opinio verior est quam tenuerunt Bald. consil. 316. vol. 4. per. l. si mater. C. de donat. ante nup. Roma. consil. 172. per. l. si seruus communis. 38. de donat. inter. & plures alij quos refert & sequitur Altiatus regul. 1. præsumptione. 18. Zacius lib. 2. singularium intellectuum num. 9. Pro quibus facit. l. si consentiente. 14. C. de**

de donat. iuncta. l. in communibus. §. vlti. de donatio. vbi quod donatur sponſæ, aut vxori à consanguineis viri minime reuocatur, aut auferitur vxori, inducitur etiam illa ratio ob quā Consultus. in. l. auus. 82. de iure dotium respondet dotem non esse profectitiam eam de qua ibi quæritur, quia à patre non fuit profecta, quamuis data ab ayo: Et istū magis probat Caldas vbi supra fol. 346. col. 2.

10 **Et licet nonnulli ex supradictis distinguendum existiment inter quæsitæ contemplatione patris, & inter quæsitæ contemplatione mariti: quasi primo casu admittatur acquisitio in persona patris propter patriam potestatem quæ in vxore cessat: tamen decipiuntur, nam si rectè aduertatur communis opinio doctorum in. d. §. in arrogato, non fundatur in potestate patria, sed in eo quod putant rem datam filio, videri prius datam patri, deinde filio. Et ex eo inferunt rem datam vxori contemplatione mariti, prius videri datam marito, deinde vxori.**

11 **Nec enim obstat, si ex aduerso dicatur hanc donationē factam vxori non debere valere propter fictionem brevis manus. Nam replicatur quod fictio brevis manus non potuit contingere in proposita specie sine iussu & voluntate mariti, cuius nomine fit prima acquisitio, iuxta. d. l. 1. §. fin. de dona. inter. Tradunt omnes in. l. singularia, & in. l. certi conditio. §. si numos. si certum petatur.**

12 **Non obstat secunda difficultas de dicta lege dotem dedit, qui tex. in eisdem terminis patitur grauem difficultatem ex. l. auus. 82. de iure dotium vbi Labeo sic scriptum reliquit. *Auus neptis nomine ex filio nata, genero dotem dedit, & moritur. Negat Seruius dotē ad patrem reuerti, & ego cum Seruio sentio: quia non potest videri ab eo profecta, quia nihil ex bonis suis habuisset.* Cui text. Bart. in dicto. §. in arrogato, quem magis communiter recipiunt, responder faciens talem distinctionē; scilicet, quod quando**

do contemplatione patris auis dotauerit neptem, tunc sit profectitium. Si vero contemplatione neptis, minime. Et sic procedere. d. l. auus. Quam solutionem vt minus periculofam fequuntur cōmuniter doctores, vt probat Alex. & Iaf. in l. qui in aliena. §. interdum de acquir. hæred. & in l. in quædam num. 27. vbi Ripanum. 102. Decius confil. 85. num. 5. Gom. in l. 29. Tau. num. fin.

13 Sed ab hac communi recesserunt Fulgo. in d. l. auus, Cuma. in l. post. dotem. vbi Iaf. num. 25. soluto matrimonio, aliam assignantes solutionem, scilicet, quod dicta lex Auus loquatur quando solutum est matrimonium morte viri. Quæ sanè solutio similiter non placet: quia etiam eo casu quo matrimonium soluitur morte viri, constat etiam dotem ei datam reuerti, fieriq; inter patrem & filiam communem. l. 2. §. quod si in patris. soluto matrimonio. nec in d. l. Auus de hoc dubitatur.

Vnde pro vero intellectu, aduerte verbū illud (*moritur*) exponi debere, id est filia, vt sit sensus, quod mortua filia, superstitē auo, dos nō reuertatur ad patrem, sed ad auum, quæ eam dotem dedit. Neque enim pater dotem dare poterat, cum nihil proprium habuisset. d. l. placet. l. sic eueniet. 22. ad l. Iul. de adulterijs. At vero in d. l. dotem. mortua fuit filia post mortem aui: & ideo nihil mirum si reuertatur ad patrem, propter quem dos data fuit: nā æquitatis causa, videtur ab eo filia profecta, cum auus neptem dotans, vtriusq; matrimonij onera dicatur sustinere: & sic respectu vtriusque dos dicitur profectitia, respectu patris, qui eam dotem dedit: & respectu aui, à quo æquitatis causa videtur data.

14 NON obstat tertia difficultas ex dicto. §. igitur liberi, ibi (ex re patris) quia respondetur, quod cum ille textus de sumptus sit ex nostro textu, illud verbum (ex re) intelligi debet, id est, ex substantia patris, arg. tex. l. rei appellatio, & l. rei appellatione. de verb. significatione. Nec enim est inconue-

conueniens, quod patrimonium cuiuslibet patris fam. dici soleat res familiaris: iuxta quem sensum intelligitur. l. nam quod d. 14. §. fin. cum duabus sequentibus ad Treb. vbi grauatus de restituendo fideicommissio particulari, compelli non potest hæreditatem totam restituere: & tamen si grauatus sit vniuersam rem, quia rei appellatione omnis substantia continetur, compelli potest. Neque etiam obstat tex. in d. l. additio. 45. §. fin. ad finem. de acquir. heredi. ibi, ex re. Nam præmittendum est, quod seruus alienus bona fide possessus dupliciter acquirit bonæ fidei possessori: Scilicet, vel ex operibus suis, vel ex re. l. liber homo. de acquir. rerū dominio. ibi, ex re. Quod verbū exponi debet, id est, ex negotio. l. si pupilli. §. sed si quis. & l. litis. de nego. gestis. Vult ergo dicere text. in d. l. additio, quod seruus institutus contemplatione bonæ fidei possessoris, acquirat ei ex re, id est, ex eius negotio: cum impossibile sit quod eo casu ex operibus suis videatur acquirere.

15 NON obstat quarta difficultas ex d. l. profectitia. §. r. Quia ei breuiter respondendum est, quod ille textus loquitur in fictione breuis manus, in qua duæ sunt donationes; altera donatoris patri facta, altera patris in filiam iuxta l. 3. §. fin. de donat. inter. notatur in l. singularia. si certum petatur: Ex quibus inferas intellectum ad textum in d. l. profectitia. §. si quis. vbi inquit. *Quis certam quantitatem patri donauit, ita vt hanc pro filia daret, non esse dotem profectitiā Iulianus. XVII. digestorū sentit & scribit. Obstritus est enim, vt det, aut si nō dederit, conditione tenetur.* Quibus verbis patet datum patri ad hoc, vt in dotem filia daret, non dici profectitium, sed aduentitium: & ratio est, quia cum accipiat ob causam, non contrahitur donatio, sed ob causam dati obligatio. l. Aristo. de donat. l. senatus. §. r. de donatio. causa mort. Vnde, nuptijs non sequentibus, repetitio non competit patri, sed ei, qui eam dedit.

dit. l. si ego. de iure dot. & tamen diuersum est si pater rem sibi purè donatam, & irreuocabiliter quæsitam filiz in dotem dederit, quia de suis bonis dat.

16 **Q**UINTO non obstat autoritas Bart. supra relata: nam aduerto quod male à doctoribus allegatur, qui nec eius mentem satis acceperunt. Vult enim magis Bart. contrarium dicere: cuius mens ea est si bene aduertatur, quod quando constat de traditione facta filio propter patrem, idest, propter amicitiam (quia alias donator non esset donaturus) tunc donatio non videatur celebrata fuisse in filium, sed in patrem: & quod filius accipit, non videatur sibi, sed patri quærendū accipere ex donatione sibi facta, iuxta textū in. l. qui mihi donatū. 13 de donat. Si vero constat donationem factā fuisse filio tanquam causæ proximæ, & immediatæ, tunc affirmat Bart. donationem filio acquiri per tex. cui responderi nō potest in l. Sociū qui in eo. 60. §. 1. pro socio, vbi si aliquid socio relictum sit contēplatione personæ, licet occasione societatis, non erit cōmunicandū inter socios: & tamen diuersum est si contēplatione societatis illud lucrum alicui ex socijs obuenerit. Et sic Bart. residet in eadē opinione quam supra defendimus.

17 **S**EXTO nō obstat tex. in. d. §. igitur liberi, ibi, occasione patris, & duæ leges regni, scilicet. l. 2. ibi (*del padre del abuelo*) titu. 11. p. 4. & l. 5. tit. 17. ead. par. ibi (*por razon de sus padres.*) Possunt enim tripliciter intelligi, primo quod loquantur quando expressè donatum, vel relictum ab auo est nepoti contēplatione filij. Secūdo quod loquantur respectu ipsius aui donantis vel relinquētis; scilicet quando agitur de successione ipsius, non filij. Tertio quando hoc colligitur ex qualitate rei donatæ, veluti quando auus dotauit neptem vt supra diximus. Ex quibus obiter infero cōtra Bart. in. l. si seruus eius. ff. de acquir. hæred. quem ibi sequuntur communiter scribētes, Alex. in. l. galus. 1. col. Iasso. num. 12. qui tenent relictum seruo, vel filio

lio famil. simpliciter domino vel patri cēseri relictū. Quæ opinio vera non est, & cuilibet placere non potest: primo ex text. in. §. alienus quoque seruus, institut. de hære. inst. cum alijs. vbi seruus alienus hæres institutus, & postea manumissus, vel alienatus, sibi, vel nouo domino acquirit, cum alioquin si primi domini contēplatione fuisset institutus, ei hæreditas restitueretur, ex. l. quidam cum filiū ff. de hære. insti. Secundo facit. §. seruus autē plurium. iuncto. §. si plures eodem tit. Præterea hæc sententia contra cōmunē probari videtur in. l. liber homo. ff. de acquir. rerū domi. Dende est textus expressus in. l. 3. §. nec enim, ibi, *cui bonos habitus est.* ff. deleg. præst. Vltimo hæc partē firmat elegāter. l. C. in. l. legatū nulli. ff. de adimen. lega. Cui sententiæ magis patrocinatur, quam obstat. l. cum aliquis. ibi tanquam liber. C. de iure delib. cui etiam potest responderi ibi fuisse seruum institutum pendēte iudicio seruitutis. Vnde deducitur ad. l. cum hæres de acq. hære. vbi Martianus sic inquit. *Cum hæres institutus esset filius, & haberet patrem furiosum in cuius erat potestate, interponere se suam beneuolētiam D. Pius rescripsit, vt si filius famil. adierit, perinde habeatur, ac si pater famil. adijset. Permisit itaque ei & seruos hæreditarios manumittere, &c.* Cuius text. cōmunis intellectus est filium ibi quæsisse sibi hæreditatem, & nō patri. In quo textus ille non leuem patitur difficultatem, cum lex in præiudicium patris, ius & emolumentū patriæ potestatis tollit. Cui tamen respondēdum est, quod cum institutio facta simpliciter de filio in potestate, intelligatur ipsius filij contēplatione facta (vt dixi) nullā lex patri iniuriam fecisse videtur conseruando hæreditatem filij, ad quem ex iudicio testatoris pertinet. Solum enim tollit beneficium patriæ potestatis ab eadem l. patri cōcessæ: quod quidem ex causa solum Princeps & non inferior potuit (quemadmodum & in. l. imperator. ff. ad

ff. ad Trebel. auferret sic etiam subinfertur ad Africani re-
sponsum de filio fam. ff. de condit. & demonstrat. de cuius
intellectu, cum ingenio disputat Costa lib. 2. Selecta. c. 17.
& nos infra latius dicemus. Nunc autem obiter aduerto
iure isto quo filius est capax aduentitiorum, Africani dictum
non procedere: atque illud totum emolumentum sic filijs
fam. relictum non esse profectitium, sed tanquam aduen-
titium ad filium pertinere, cū contraria opinio quā ibi vo-
luit Bart. & in l. filiofam. ff. de donat. causa mortis. magis
voluntati disponentium aduersetur, vt infra adnotauimus.

18 POSSUNT etiam, & ea verba. (occasione patris)
exemplificari optime in fructibus collectis ex fundo do-
nato a patre: cum enim nec dominium transiret in filium
iuxta text. in l. 2. cum glossa. C. de inoff. donat. nec posses-
sio civilis iuxta l. stipulatio ista. 38. §. hæc quoque, ibi (possi-
dere civiliter non possit.) ff. de verb. consequens est vt sibi
filius fructus lucrari non possit, quāuis industria & labore
eos collegerit: atque ideo tales fructus erūt profectitij, non
tanquam ex re patris, qui donati non faere. l. in ædibus. §. 1.
de donat. sed magistraquam habiti illius occasione. Et hoc
est quod voluit glossa expressè in d. §. igitur liberi, dum ci-
tat l. 3. §. non nunquam. versi. cū Polidius. ff. de vsuris. Facit
l. Ballista. ff. ad Trebel. quāuis hic tex. vulgo aliter intelli-
gatur, vt expendit Costa in 3. cap. p. verb. personis, nu. 27.
& verb. obliqua. num. 52. & aliter, Cuiac. lib. 4. obser. c. 39
cui subscribit Vital. lib. 1. var. c. 1. Satis tamē opinio Acurrij
in dicta l. 3. eleganter probatur.

19 SED & illud maxime cotrouertitur, si pater dederit
pecunias filio, ex eisque lucrum quæ fuerit. Vtrum hoc
lucrum dicatur profectitium, an aduentitium. In qua
questione tres sunt opiniones principales. Primo enim,
glossa in presenti verbo, *Ex eius substantia*, in ea residet
opinio affirmas, hoc lucrum esse profectitium per tex.
in §.

in §. 1. inst. per quas person. ibi, ex re patris, & ibi, occasio-
ne. Secūdo facit, quia sicut fructus ex fundo a patre donato
sunt profectitij vt supra diximus: sic & lucrum ex pecunia
iuxta l. vsuræ. de vsuris. Et hanc opinionem glossæ dicit re-
ceptā Orosius in l. fratri. §. si pactus. de pactis num. 2. Cas-
sane. in cōsuet. Burg. rub. §. 4. n. 6. Caldasin. l. si curator. §.
verb. læsis num. 118. & resoluit Lara in l. si quis a liberis. §.
sed si filius num. 138. de lib. agnos. Sed ab ea recesserunt
Bart. Paul. & alij hic Ias. in l. illud. col. penul. Decius num.
12. C. de collat. arg. text. in l. vsura pecunie. 121. de verbo.
signifi. nec enim ex corpore pecunie nascitur quemadmo-
dum fructus ex fundo, qui eius pars est. l. fructus. ff. de rei
vendicatione.

20 Secunda vero opinio fuit Bart. in l. 1. §. nec Castrense
n. 5. ff. de colla. honorū. & in tract. de duobus fratribus. 1. p.
num. 2. existimantis hoc lucrum inter patrem & filium
æquè diuidendum, arg. l. 1. cum glossa. C. pro socio. l. cum
duobus. §. in coeunda. ff. eodem. quam dicit æquam & ma-
gis communem Curcius Iunior in d. l. penul. num. 15. C.
de collat. Arias in l. 17. Taurinum. 119. Gomez. in l. 29.
num. 24. & nouissime Ayora de part. 3. p. q. 3. num. 6. Ceterum
contra Bartolum facit, quia ea diuisio non potest
locum habere, nisi contracta societate, qua cessante, talis
diuisio cessare debet: vt contendit Baldus. in l. certum
num. 5. C. fam. eriscund. quem refert & sequitur Calcan.
consil. 19.

21 Tertia opinio fuit Baldi in autent. ex testamento nu. 6.
C. de collat. credentis arbitrio iudicis esse relinquendum,
ac definiendum, inspecta quantitate rei, & qualitate ipsius
lucrantis; vt hoc aduentitium, illud vero profectitium di-
catur. Quam receptiorē dicit Ripa in l. in quartam num.
157. ff. ad l. falcidiam. Corras in l. frater a fratre. 2. p. num.
48. Segura in l. si ex legat. causa. num. 47. de verb. & in l.

B

1. §.

1. §. si vir uxori. num. 69. de acquir. possess. Grego. in. l. 5. tit. 17. p. 4. & in. l. 3. tit. 15. p. 6. Riminal. d. §. igitur liberi. nu. 74. instit. per quas personas nobis acquiritur. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. casu. 126. num. 5. & plures alij relati per Caldas verb. læsis num. 118. & per Ascan. de patria potesta. effectu. 2. num. 8. Hæc sunt de iure communi.

22 De iure vero regni, prima opinio glossæ videtur approbata tam iure regni Castellæ, vt in. l. 3. tit. 15. p. 6. quam Portugalæ; vt in ord. lib. 4. tit. 77. §. 22. & tit. 78. in principio. Ad quas leges varios intellectus colliges ex Gomez. in. l. 29. Taur. num. 24. & cæteris vbi supra. & alium ex Navar. in manuali. c. 17. num. 144. & 148. vbi totum tribuit patri, nisi filius protestetur. Tu autem defendas glossam istam in puncto iuris, nõ ex eo procedere vt glossa & sequaces existimant, quia erat pecunia patris: sed ex eo, quia cum pater concessit pecuniam filio in peculium, videtur volutatem suam accommodasse, vt filius contrahat eius nomine. l. 1. §. ite acquirimus. de acquir. posse. l. qd seruus in fine de solut. Quod madata filius exequendo, patri rem acquirat, non per vtilis actiones, vt institutor & procurator; Sed per directas tanquam filius, ex doctrina Bart. in. l. quodcunque de verb. vbi docet etiam hodie attento iure nostri tex. posse filium patri acquirere si hoc intendat: quod adeo procedit, vt etiam si filius simpliciter contrahat, quia tamen ex mandato patris videtur contraxisse, patri, & nõ sibi acquireret, argumento text. in. l. post mortem. §. 1. ff. quando. ex facto tutor. vbi tutor contrahens simpliciter in re pupilli, videtur tutorio nomine agere, ac ei acquirere. Item ampliat hæc Barto. doctrina, etiam si sibi velit filius acquirere. ex. l. qui mihi donatum. 13. versiculo. & placet. ff. de donatio. pro quibus & illud facit, quia filius non potest agere rem patris peculiarem suo nomine, sed patris, iuxta totum

titulum

titulum. ff. de peculio. Secundo, quia cū filius sit domesticus patris, & ab eo alatur, ei operas præstare tenetur, idcirco facere tanquam domesticus ratione alimentorum, iuxta notata per Bald. hic num. 10. Paul. in. l. diuortio. num. 10. solu. matrimonio: sicut obsequium & reuerentiam debet ex. l. penul. de obsequijs. l. veluti. vbi oēs de Iustitia & iure: quidquid noster ille perperam existimasset, cum Bæza in tractatu de decima tuto. ca. 2. ex nu. 12. & Lara in. l. si quis à liberis. §. sed si filius. num. 136. de lib. agn. qui putat patrem non posse compellere filium, vt ei seruiat: quod quam absurdum sit, vel ex eo deprehendi potest, quod lib. eccles. legitur. c. 30. in ijs verbis (*incurua ceruicem eius*) & rursus (*doce filium tuum, & operare in illo, &c.*) Remanet ergo hæc supra. d. sententia in puncto iuris verissima, quam etiam defendit Roman. licet non ita consil. 469. credens in puncto iuris, id esse verum, quicquid Socinus consil. 92. 1. volu. & Menochius de arbi. quæstionibus centuria. 2. casu. 126. contradicant.

24 Quo fit vt in dubio semper præsumatur filius ex re patris, quam propria industria lucrum comparasse. Vt reiectis alijs opinionibus varijs, magis probat Alexan. consil. 31. num. 6. & 7. lib. 4. & consil. 10. num. 24. lib. 3. defendit Ias. consil. 25. lib. 1. & hanc esse certam & claram conclusionem affirmat Bart. Soc. consil. 92. n. 14. lib. 1. quam secure videtur securus Greg. in. l. 3. verb. (de su padre) tit. 15. p. 6. Pro qua potuit expendi celebris Accur. adnotatio in. l. defens. facultas. 8. glos. vltima. C. de iure fisci lib. 10. obseruantis præsumptionem esse sumendam contra administratorum rerum fiscalium, vt auxisse proprium patrimonium intelligatur ex rebus fiscalibus: quod in œconomis & prælatis probat idem Accur. in authen. licentiam verbo probatus. C. de episcopis & clericis, & præter Alex. vbi supra probat

B 2

multi

multi rotati per Cavalcanum, decisione. 39. nu. 32. quod esse celebre, & observandum contra thesaurarios & quaestores regios, advenit Bald. in d. authen. licentiam. argum. authen. de ecclesiasticis tit. §. interdicimus, & capitis primi de peculio clericorum.

25 Ex superioribus tamen inferitur primo quod si pater dederit pecuniam animo donandi filio, sine vlla spe lucri, tunc ipse filius totum lucrum sibi acquirat. Nam cum pecuniae patris nihil debeatur. d. l. usura, nec ipse filius nomine patris contraxerit, relinquatur ex industria quaesitum lucrum ad eum pertinere, iuxta nostrum textum.

Secundo inferitur protestationem Navarri vbi supra, quem sequitur Parla. quotidianarum quaestionum ca. 19. non semper esse necessariam, praecipue in casibus supra relatis: nec eam patri obstare, arg. tex. in. l. nemo potest, de leg. 1.

26 Tertio inferitur, quod si filius acquirat ex bonis patris, & simul sua industria, & non alatur a patre: vel etiam si expresse sit contracta inter patrem & filium societas (poterit namque talis conventio patrem obligare secundum regulas iuris novi) Tunc procedant opiniones Bal. & Bartoli vbi supra. Ex quibus similes resolues quaestiones, de quibus Ias. in. l. pen. ex. n. 7. de collat. vbi Decius & idem consil. 621. ex num. 1. Palat. Rub. in rubri. §. 65. ex num. 2. Laurentius de Pin. consil. 65. num. 22. lib. 1. Gomez. vbi supra num. 24. cum sequent. late Baeza tract. de decima tuto. c. 2. ex. nu. 12. Lara in. l. si quis a liberis. §. sed si filius num. 136. de lib agnos.

27 EX HAC quaestione sic resoluta, subinfertur & illud dubium. Vtrum acquirata per filium ex pecunia patris, per usuras, vel alios modos illicitos, dicatur profectua patrique acquirantur. Et glos. hic in verbo (ex eius) existimat esse profectua, quae communiter reprobat ex Bart. hic num. 3. Paulo. §. Ias. in. l. illud. col. penult. Decio. num. 12. de collat. Riminali. in §. 1. num. 77. instit. per quas personas.

Palat.

Palat. vbi supra, num. 5. Caldas referendo plures in. l. si curatore in. verbo, la. sis. nu. 118. vltra Grego in. l. 9. verbo, vsu fructu. titu. 17. p. 4 Matienzo ad. l. 9. glos. 2. num. 15. titu. 1. lib. 5. comp. Baeza tractat. de decima tuto. c. 26. n. 3.

28 Qui omnes moveri possunt argu. text. in. l. quod servus, in sine. ff. de acquirenda posses. Cuius rei ratio vltra omnes ea etiam esse potest, quia cum adquisitio turpis specialiter mandari non potuerit, nec debuerit. l. si vero non remunerandi, §. si adolescens. ff. mandati, non venit in generali mandato patris peculium concedentis iuxta legem qui peculij. 47. de peculio. l. si pater filio, quae in fraudem cred. notat Bartol. in. l. si procurator. num. 3. & 6. de procurat. Facit pro hac sententia. l. quod autem. ff. pro socio.

29 *Quod autem ex furto, vel ex alio maleficio quaesitum est in societate, non oportere conferri palam est, quia delictorum turpis atque foeda communitio est.* Probatur glos. & ibi Salicetus in. l. bona. C. fam. erisc. l. 4. §. 1. ff. eod. vbi turpelucrum non venit in iudicio familiae erisc. & haec est vera & receptior sententia: quicquid Alber. Bal. Fulgus. Florianus ibi contrarium dicant, contendentes lucrum illud usurario patri quaesitum inter haeres iudicio familiae eriscundae esse dividendam, argum. glo. in. c. si quis, usura. 14. quaest. 4. quatenus probat dominium usurae recte in usurarium transferri. Nam contrarium verius est, vix ex glos. in cap. ex transmissa de decimis probat Abb. ibi & ceteri communiter: ex contractu enim reprobato dominium non transfertur argum. l. 1. §. si vir uxori. ff. de acquirend. poss. & l. non. dubium. C. de legibus. Et in specie ita videtur colligi ex. 28. Prouerb. cap. in ijs verbis, *Qui coarctat diuitias sursum & fenore, in pauperes congregat eas.*

POTERIT tamen sententia Accursij saluari eo casu quo usura fuerint licitae, & in repu. permittae, videlicet, quae

B 3 dantur

datur à numulario, vel quæ ex annuis redditibus queritur: quos vulgo (*censo*) appellat. Nā in his, quia filius fam. solū habet negotiationem, & administrationem, sequitur prædictam opinionem bene procedere, scilicet, tale lucrum ad peculium profectitium esse reducendum, quod ex substantia paterna, aut eius occasione filius comparauerit: qui proculdubio in hoc casu habebitur perinde ac negotiorum gestor, aut quidam procurator, vt tunc facile pro Accursio induci possit. l. quod procurator. 68. de procuratorib. l. si ita. 16. versic. ultimo. ff. de usu & habit. l. ex re. 31. de usufruct. l. sed si vir. 32. cum. l. ultim. de donat. inter. ve eo modo, quo supra communem explicauimus, ac defendimus.

- 3° SECUNDO utiliter dubitari solet: Si pater remiserit filio usum fructū aduentitiorum iuxta textum in. §. sin autem infra hac lege: Fructus vtrum sint profectitij, an aduentitij. Et prima facie videtur eos esse profectitios: quia cum usus fructus aduentitiorum ad patrem spectet per textum nostrum, debuit remanere in persona patris, quanuis donatus sit filio, iuxta. l. 2. C. de inoff. dona. l. donationes quas parentes. C. de donationibus inter virum & vxorem. Et per consequens debuit numerari inter profectitia, vt in principio nostri textus. Propter quam difficultatem Corneus in. d. §. sin autem. num. 3. recte distinxit inter fructus collectos ante patris donationem, & collectos post, vt illi sint profectitij iuxta regulam huius text. in principio: hī vero aduentitij, iuxta dictum. §. sin autem. Quam sententiam sequitur Tellus Ferdinandus in. l. 17. Tau. nume. 61. nec contradicit Duenas regula. 223. fall. 3. Gutierrez in cap. quanuis pactum numer. 35. & nouissime Caldas Pereira in. l. si curatorem habens. verbo læsis num. 148. Et ratio est, quia quando pater remittit fructus colligendos, magis dicitur omittere, quam amittere: inter quæ duo longæ est

- ga est differentia, vt in. l. qui autem. ff. quæ in fraudem creditorum, vno casu dicuntur bona aduentitia, alio vero profectitia, vt in. l. profectitia. §. si pater hæreditatem. de iure dotium: & in. l. si sponsus. §. si maritus hæres de donation. 32 inter. tradit Vitalis de collat. quæst. 8. num. 184. Et confirmatur, quia illa acquisitio, quæ fit iure patriæ potestatis, resoluitur nolente patre; fit enim reuocabiliter in persona patris iuxta glossam, & ibi tradita in. §. item vobis instit. per quas personas nobis acquiritur, & in. l. etiā. de acquirendo rerum dominio: nec enim beneficium conferitur in inuitum & repugnantem. l. hoc iure. §. non potest. ff. de donation. l. inuito. 70. ff. de regul. iur. Ac proinde remittente patre, filius iure suo fructus colligit, cōsolidato usufructu cum proprietate. Nam cum sit usufructus vna, & eadem res cum proprietate ex. l. si cum testamento. 21. §. si fundum. ff. de except. rei iudicatæ, non debet diuerso iure censerī ex regula legis eum qui ædes. 23. ff. de usu capion. 33 Ex quibus infertur textum in dicto. §. sin autem non specialiter procedere, quicquid dicat Bald. in. l. 2. num. 5. C. de inoffic. donation. Bart. in. l. frater à fratre. numer. 56. ff. de conditione indebiti, & ibi Iason numer. 45. Crotus numero 80. 34 Infertur etiam, glossam in. d. §. sin autem, verbo *lucretur*, dicentem donationem, de qua ibi, morte confirmari, debere necessario intelligi in facultate colligendi fructus per patrem filio remissa, quam potest pater iterum recuperare si velit, quandiu durat patria potestas: Caterum in fructibus ante donationem patris acquisitis, textus ille non loquitur, quia sunt profectitij: item in fructibus post patris donationem à filio perceptis, intelligi glossa nō debet: quia sunt aduentitij, & statim perficitur acquisitio, sicut colliguntur, nec expectanda est mors patris per ea quæ supra diximus.

35. Inferitur vltimus opinionem Bartoli non posse defendi in l. pater filium. num. 5. de collatione dotis: quem sequuntur Paul. Alex. & Ias. in l. final. C. de collat. idem Ias. in Rub. eiusdem tituli, & est concors omnium opinio, secundum Stellam in tractatu de collat. cap. quæ bona sint conferenda. dum ait: Fructus aduentitiorum esse conferendos per filium emancipatum, ex text. in l. si fratres. §. idem Papinianus. ff. pro socio. Nam contrarium est verissimum tam de iure communi, quam Regio, & in praxi. Bartoli enim argumentum procedit attento iure antiquo; cæterum attento iure nouo, cum tales fructus acquirantur ex re aduentitia, sunt aduentitij, ex d. §. si autem, & in §. cum autem, infra hac. l. ac propterea non cõferuntur. d. l. fina. C. de collat. Ex quibus perperã labitur Costa in. 3. §. parte ex nu. 228. quatenus prædictæ sententiæ assentitur.

36. Ex qua resolutione resultat maxima utilitas ad decisionem nam d. 47. Tauri, cum sequenti: vbi cauetur quod pater reddat filio coniugato vsum fructum liberum, ex quo tẽpore benedictiones ecclesiæ suscepit: nam eos fructus nõ conferet postea, quicquid Bart. vbi supra. Quod intelligi debet, si matrimonium contractum sit à filio cum consensu patris, quicquid velint Cisuentes, & Gomez. in. l. 48. Taur. nu. 6. & dubiter Palat. Rub. in repetitione rubricæ §. 72. de donation. inter virum & uxorem. Cum igitur eos fructus percipiat iure aduentitio, per ea quæ supradicta sunt, confestim sequitur non esse conferendos ex d. l. fina. C. de collat.

37. Præterea deducitur quod si filius succedat in Ducatu, vel Comitatu per mortem matris suæ, licet regulariter fructus aduentitiorum, & cuiuscunque maioratus acquirat patri ex iure patriæ potestatis, vt in præsentis, & in his terminis id ipsum doceat Antoni. Gomez. in. l. 48. Tau. num. 4. Contrarium tamen existimo verius, non solum quando

quando bona sunt data à Rege, quia in eo casu sunt, quasi Castrensia. l. cū multa, infra hoc tit. l. 7. tit. 17. p. 4. & tenet multi autores, quos refert Gomez. vbi sup. Matienzo in. l. 9. glos. 2. tit. 1. lib. 5. nouæ recopil. Sed etiam quando bona fuerūt propria fundatoris. Tunc enim cum is filius succedat matri in dignitate, fiatque dux, Marchio, aut Comes, fiatque de consilio Regis, vt in. l. 4. tit. 4. lib. 2. recopil. libereturq; à patria potestate, vt in authent. constitutio, quæ de dignitatibus collat. 6. & notant doctores in. §. filius: instit. quibus ius patriæ potestatis soluitur: Et est tex. in. l. 7. & ubi gloss. tit. 18. part. 2. Deducitur, quod sibi acquireret ex re sua, quemadmodum, & is, qui matrimonium contraxit: ac proinde ea ratione fient aduentitia, licet contractum teneant nonnulli, quos refert Matienz. vbi supra

38. prag gloss. 3. Quod ius etiam in eo qui ex matris successionem rex factus est, recipi necessario debet, quoniam Rex, iure ipso liberatur à patria potestate: cum enim ea potestas iuris civilis sit, vt in. l. 3. ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris. Bene sequitur eum Regem non manere amplius in patria potestate, cū legi civili subditus non sit. Princeps. ff. de legibus. maxime cum omnes dignitates, quibus quis liberatur à patria potestate, sint in ipso principe, à quo tanquam à fonte, vel à capite solent cæteræ dignitates, vt in membra dimanare; vt inquit Bald. in cap. 1. quis sit Dux, vel Marchio in v. sibus feudorum, quem refert Platea in. l. 1. 2. col. in fine. C. de dignitat. lib. 12. Ias. in. l. 1. numer. 4. ff. de officio eius cui mandata est iurisdictio. Nam Carolus Philippi maximi, ac optimi Hispaniarum Regis filius, si hodie viueret, profecto solus in regno Portugalix succederet exculso patre, nec ei vsum fructum regni acquireret, per ea, quæ supra adnotauimus.

(?)

B 5

Sequuntur

Sequuntur nonnulli effectus peculij profectitij.

S V M M A R I V M.

- 39 **C**um filius fam. licet incapax acquisitionis, obligari potuisset ciuilitur & naturaliter, etiam sine expresso patris consensu, pater tenetur de peculio, siue propter contractum filij, siue propter eius delictum.
- 40 Filius fam. sine expresso patris consensu, hereditatem adire non potest: & huius rei noua ratio.
- 41 Ex mutuo, nec filius, nec pater obligatur, & quando obligetur ibidem.
- 42 Intellectus ad l. 22. tit. 11. lib. 5. compilationis.
- 43 Sine patris autoritate filius non obligatur propter votum: nec pater tenebitur, & quomodo hoc intelligatur. Intellectus ad l. 2. §. voto. ff. de pollicitationib. ibidē.
- 44 Pro debitis patris non potest fieri executio in peculio profectitio.
- 45 Nec propter delictum patris, peculium profectitium confiscari.
- 46 Meliorationem tertij & quinti, quantumuis reuocabilis patre delinquente, non confiscari.
- 47 Intellectus ad l. cum hic status. versi. si maritus. ff. de donationib. inter virum, & l. res uxoris. C. eod.
- 48 Intellectus ad l. 1. §. sed si alio. ff. quando actio de pecu-

- peculio.
- 50 Si filius fam. decedat viuo patre intestatus, bona aduentitia transmittet in liberos iure hereditario, non vero profectitia.
- 51 Dos profectitia quare dicatur iure singulari ad patrem reuerti. Pro intellectu. l. 47. Tauri, & lib. 4. tit. 71. ordin. Portugalia.
- 52 Ad declarationem. l. 6. Tauri.
- 53 Ad legem. 5. Tauri.
- 54 Ad l. 17. Tauri.
- 55 Melioratio facta filio per patrem irreuocabiliter, licet reuocari non possit, dominium tamen absolutè & perfectè non transit in filium ante mortem patris.
- 56 Donatio facta filio militi à patre ex causa castrensi, licet sit irreuocabilis, tamen si is filius moriatur intestatus, quantumuis liberos relinquat, reuertetur ad patrem iure peculij.
- 57 Filius melioratus, si relinquat liberos in aui potestate, propterea quod mortuus sit ante benedictiones ecclesie, talis melioratio ad patrem reuertetur: nisi habeat clausulam de restituendo.
- 58 Licet donatio patris in filium iuramento firmata valeat, & debeat obseruari secundum communem, tamen si filius moriatur relictis liberis, talis donatio tantquam profectitia, ad patrem spectabit iure peculij, non ad liberos tanquam heredes.

59 Quan-

- 59 *Quauis filius habeat rem patris, seu ex donatione, seu ex peculio cum libera administratione, ad huc tamen si filius committat delictum, propter quod bona debeant confiscari, talis res, aut peculium patri (qui dominus est) auferri non debet.*
- 60 *Mortuo patre, peculium profectitium venit diuidendum, vel conferendum inter liberos.*
- 61 *Donatio simplex an conferatur.*
- 62 *Donationem simplicem conferendam esse ex professo, & cum magna animi deliberatione defenderunt Doct. Hector Rodericus, & filius eius iureconsulti præstantissimi.*
- 63 *Intellectus ad l. penul. ff. de collat. dotis.*
- 64 *Intellectus ad l. 2. C. de inoffi. donationibus.*
- 65 *Donatio facta filio iure antiquo, morte non confirmabatur: Sed si pater donabat, & in ea voluntate perseverabat, censebatur præoccupasse iudicium familie eriscundæ.*
- 66 *Cōfirmatio donationis, quæ morte patris fit ex iure Codicis, retrahitur ad tēpus celebratæ donationis, quantum ad dominium, vt fingatur filius dominus fuisse in vita patris.*
- 67 *Falso putare eos, qui dicunt talem retractionem non fieri nisi quantum ad fructus.*
68. *Intellectus ad l. si donatione. C. de collat.*
- 69 *Intellectus ad l. penul. C. eodem.*
70. *Decisio. l. 4. tit. 5. p. 6. quod seruari non debeat.*

71 *Intellectus ad l. 29. Tauri.*72 *Intellectus ad l. 26. Tauri.*

- 39 **P**rimus effectus peculij profectitij est, quod (cum filius famil. licet incapax acquisitionis, ex reg. l. placet, obligari potuisset naturaliter, & civiliter etiam sine expresso patris consensu. l. filius famil. 38. ff. de actionibus & obligationibus. l. tam ex contractibus 57. ff. de iudicijs) pater teneatur de peculio, siue propter contractum filij, vt in. l. 3. §. sed vtrum. ff. de minoribus. l. si quis cum filio. 45. ff. de peculio. siue propter delictum, vt in. l. & si condemnatus. 35. iuncta glossa. ff. de noxalib. Teneatur enim pater civiliter & naturaliter: quia licet non consentiat specialiter in contractibus filij § præterea instit. quod cum eo: tamen permittendo administrationem peculij, generaliter cōsentire videtur. l. 1. §. adipiscimur. ff. de acquirenda possessione. l. quod seruus. 35. in fine. ff. de solutionib.
- 40 **Q**UOD tamen primo fallit in hæreditatis aditione: nam licet ille qui adit, contrahat, vt in. l. 3. §. finali. ff. quibus ex causis in possess. eatur. l. 4. §. hæres. ff. de actio. & oblig. tamen filius adire hæreditatē non potest, sine expresso patris consensu. l. qui in aliena. in princip. ff. de acquirenda hæreditate. *Qui in aliena est potestate, non potest inuitū hæreditati obligare eum in cuius est potestate, ne etiam alio pater obligetur, &c.* Cuius rei rationē inuestigat Doct. ibi, & plures congerunt Alciat. lib. 4. Paradox. cap. 2. Bellonius lib. 3. supputatio. cap. 2. Honorius de aditione hæred. axiom. 9. Sed illa videtur verior & noua ratio, quia in cæteris

exteris contractibus obligantur simul filius & pater. d. l. si quis cum filio. At in adicione hereditatis facta per filium, cum solus pater in solidum obligetur, filius vero in nihilū, cum in eo nullum emolumentum permaneat, sed statim transferatur in personam patris, ex regula. l. placet, fiatq; hæres. l. qui liberis. §. hæc verba. de vulg. sequitur ne pater inuitus obligetur, necessarium esse expressum & speciale consensum patris: quod manifeste comprobatur ex ratione textus in. l. acquiritur. 10. de acquirendo rerum dominio ibi. *ideoque, &c.* quasi ostendat ibi. l. C. ex eo quod hereditas non possit remanere in persona serui, sed debeat transire in personam domini, ratione dominicæ potestatis, necessarium fore consensum ipsius, ne inuitus hereditati obligetur: adeundo enim, obligatur quis, & hereditas eum obligat. l. 3. §. fina. ff. quibus ex causis in possessione acquiratur. l. more. l. fuit quæst. l. si quis mihi bona. §. iustum. ff. de acquir. hæred.

41. **SECUNDO** fallit in mutuo: non enim possit filius obligari ex mutuo, nec pater de peculio. l. 1. & per totum ff. ad Maced. & inde infertur intellectus. l. 22. titu. 11. lib. 5. recopil. dum habet filium ementem habita fide de pretio non obligari, idque nõ alia ratione procedere, quam propter autoritatem Macedoniani. quo filio mutuum accipienti succurritur, licet enim filius non fuerit obligatus ex mutuo, quia tamen eo emente habita fide de pretio fraus fit senatusconsulto, æquum est vt eo casu etiam locum habeat argumento. l. oratio. §. 1. de sponsalib. & in terminis probat. l. si filius famil. la. 1. & in. l. sed & Iulianus. 9. §. mutui ff. ad Maced. tacite enim videtur conuerti vna obligatio in aliam: quod & fieri potest. l. si ex pretio. C. si certum petatur. Ceterum si vtiliter pecunia consumpta sit, & in re patris, vel filij conuertatur, tenebitur pater non obstante Maced. vt in. d. l. sed & Iulianus. §. proinde versic. quod dicitur

citur & in. l. Macedoniani. C. eodem titulo, vbi Imperator Alex. sic statuit. *Macedoniani senatus consulti autoritas, petitionem eius pecunie non impedit, quæ filio famil. studiorum, vel legationis causa alibi degenti, ad necessarios sumptus quos patris pietas non recusaret, credita est, &c.* Cui concordat. l. 6. titu. 1. p. 5. quo casu non potest intelligi. d. l. 22. cum filius obligatus maneat, ac proinde si filius urgente necessitate obligetur ex mutuo, vel ex alia causa, vel obligatio conuertatur in vtilitatem patris, vel filij. crederem non obstante. d. l. regia, filium, & patrem manere obligatum de in re verso, vel ex negotio gesto: alias enim lex illa contineret iniquitatem.

43. **TERTIO** fallit in voto. l. 2. §. voto de pollicitatione. vbi Vlpianus lib. 1. disput. scribit. *Voto autem patres famil. obligantur puberes sui iuris: filius enim famil. vel seruus sine patris, domini ve autoritate, voto non obligantur.*

Quod intelligitur siue in reali voto vt de dando aliquid, siue personali de eundo ad aliquam partem: nõ enim obligatur filius famil. sine patris autoritate, nec pater tenebitur: quia tale votum tendit in præiudiciū patris, idest, in patris potestatem, & ita Docto. ibi communiter. Sed certe ego existimo filium famil. sine præcedenti patris consensu non solum obligari ex voto religionis, vt in. l. fin. §. 1. C. de episcopis & clericis, sed etiã in alio quolibet voto, nisi statim pater contradixerit: quod mihi ratione comprobatur, & extat cautum in sacra pagina Numerorū cap. 30. quasi per taciturnitatem pater cõsentire videatur, cap. qui tacet de regul. iur. in. 6. neque enim hic casus potest differri ab alijs, in quibus filius ex generali consensu patris obligatur, vt supra diximus. Nec obstat text. in. l. 2. §. voto. ff. de pollicit. quia Iure Cons. ibi non intelligit de voto Deo facto, sed

sed de eo quod sit reip. vt eleganter accepit Accursius in. d. de schol. 2. ad finem, & tradit Alciatus lib. 5. parergo. c. 9. vbi huius rei redditionem: & sic cessat distinctio inter ius canonicum & civile, quam faciunt Decius in. l. 1. 3. col. C. qui admitti. Marcus Antonius in. §. 2. col. 2. instit. quibus non est permillum facer. testa.

- 44 **Secundus effectus est** quod pro de bitis patris non pot fieri executio in peculio profectio filij, vt est tex. singularis in. l. 3. §. sed vtrum ad finem. ff. de minorib. ibi. (a fisco propter debita) per quem ita est recepta sententia, vt resoluit Alexand. in. l. si finita. §. si de vectigalibus nu. 48. ff. de damno infecto. & ratio est, quia cum filius famil. habeat peculij administrationem, non debet in ea puniri propter culpam patris. l. crimen. ff. de pænis. l. sancimus. C. eodem. tradit Crotus in. l. frater a fratre num. 32. ff. de condi. indeb. Sic & similiter propter delictum patris, peculium filij profectio non erit publicandum, publicatis bonis paternis, licet bona profectia sint patris, & non filij, ex. d. l. 3. §. sed vtrum, & ibi Bart. vbi est recepta traditio secundum Alexand. vbi supra num. 46. Ias. in. §. actiones num. 64. de actionibus, Palaci. Rub. in rub. de donationib. inter. §. 66. num. 24. Soarez in. l. post rem iudicatam casu. 13. num. 9.
- 45 Contrariam tamen sententiam post plures defendit Menoch. de recip. poss. remedio. 9. nu. 74. & esse communem vsu, & autoritate testatur Quemada quæst. fiscali. 19. & post alios esse verissimam saltem iure regio affirmat Caldas in. l. si curatorem habens. verbo læsis. num. 119. & tanquam indubitatum præmittit Siman. cathol. instit. num. 17. qua re tenta, licet sit difficile respondere ad. d. §. sed vtrum, vt videbis apud suprarelatos, & Vitalem lib. 2. varia. lectio. ca. 27. mihi tamen videtur probabiliter dici posse. d. §. sed vtrum. non esse accipiendum de confiscatione quæ subsequitur deli.

- delictum, sed potius debet in aliquod civile, idq; introductum magis ex æquitate, quam ex iuris regula, ex consuetudine Claudij vbi ad notate videret Cotac. & qui melius explicat Duarenus ad titulum de peculio cap. in pagina 211. ceter vtrum nouum tradat Caldas vbi supra, qui aliorum relationibus, magis probat de confiscatione esse intelligendum. Ego autem adueni posse considerari nouam & elegantem rationem differentie inter confiscationem propter delictum, & additionem bonorum propter as alienum: nam hoc casu, cum filius adhuc maneat in potestate patris, conseruatur nomen peculij: illo vero damnato, & patria potestas, & nomen peculij amittitur, quia confiscatio præsupponit delinquentem amittere vitam & libertatem, aut ciuitatem. l. 1. ff. de bon. damnato. quibus casibus amittitur & patria potestas. l. vltima. ff. de capitis diminutione: & ideo confunditur cum alio patrimonio patris, vt infra dicam, atque ideo nihil mirum si possit confiscari.
- 46 **QVAE LICET** ita sint in peculio profectio, aduertendum tamen in proposito notabiliter existimo meliorationem factam filio reuocabilem interminis. l. 17. & 44. Tauri non esse reuocandam, nec fisco applicandam, quauis bona patris donantis, vel meliorantis publicentur, vt tenet Antoni. Gomez in. l. 40. Tauri num. 91. per textum, quem ad hoc optime induxit in. l. res vxoris. C. de donat. inter. quatenus probat publicatis bonis mariti, non publicati donationem, quam maritus fecerat vxori; probat idem l. sed si mors. in fine. ff. de donation. inter. Sed contrarium tenet Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissum num. 128. ff. de hæred. instituend. referens ita iudicatum fuisse, idq; ex eo, quia ea bona sunt patris donantis seu meliorantis ex nostro text. ac proinde erunt publicanda. Et pro hac sententia est text. in. l. cum hic status. §. si donator, vers. si maritus. ff. de donation. inter. qui text. difficilis est, & directo ei contra-

rius, quam si pro rebus bonis: & pro concordia suis laborant.
 Soli dicitur ibi, & dicitur in l. post contractum ff. de donatione.
 Gouamis lib. 28. non mensur. cap. 1. in propositum, quia
 metungit tollat difficultatem. Tunc dicitur: quod si delictum
 oblat, ut ipsa res bona publicetur, donatio quoque pu-
 blicetur. In d. d. de veris. si maritus, ubi ponuntur duo casus.
 & de utroque contingit publicetur, ut in l. 3. ff. de
 bonis coram, qui mortem sibi constituit. In iudicio enim
 de accusat. si cum alijs de public. iud. Si vero sit tale delictum,
 quod sententiam de portatione, aut aliam requirat, tunc
 bona quae non publice adur, sed donatio causa mortis,
 aut facta in vita, ut in l. si uxor, si donatio de leg. 2. quae
 ex favore & benignitate, quae dicitur, per nos in d. d. de veris.
 ut per d. l. sed si maritus. Quae dicitur in d. d. de veris. quae
 ne est optissima, ut scilicet donatio, vel melioratio relin-
 quatur filio, non publicetur, neque casu, quo patris bona locu-
 runt fisco per sententiam applicatam, quasi minus possit sen-
 tentia, quam in l. de pro hac parte in d. d. de veris. de cri-
 nam per text. ibi communiter receptam in d. d. sed utrum
 ubi communiter Doct. concludunt patrem damnato, & eius
 bonis per fisco occupatis, etiam ex causa delicti, peculium
 tam non filio non auferri, & est de cons. opinio ex supra al-
 legatis, quo cum fundetur in d. d. sed utrum, de delatio de-
 bet intelligi secundum text. ibi, quando propter sententiam
 condemnatoriam fisco bona patris occupavit. Si ergo pe-
 48 culium filio non auferretur, a fortiori non auferretur dona-
 tio, seu melioratio, quae melius ad filium spectat iuxta do-
 ctam in l. certum. C. si uxor. Nec in contrarium quae qua-
 fasit. l. 1. v. sed si filio: in quando ad id de pecul. per qua-
 text. contra communem sententiam Fulg. in d. d. sed utrum nu. 1.
 4. Migl. in 6. num. 3. quibus non est persua. Quia respō-
 dēt quod dicitur non impugnat in totum communem opi-
 nionem sed esse tantum in casu filii, et eo, quo patris per sen-
 tentiam

sententiam amissa iura ciuitatis: sic intelligitur alio conser-
 nis de qua supra: tunc enim cum cesset patria potestas.
 §. cum autem. quibus mod. patria potest. sol. cessat. quod in
 in filio non est peculi. l. vlti. in fin. C. de inof. resolutio. enim
 peculio, reperiantur omnia bona esse patris, non filij, & tam-
 quam pertinentia ad patrem de: iure tamen spectare de-
 bent ad fisco qui loco heredis est. l. 2. C. ad. l. Jul. de ui-
 publ. l. 1. r. titu. 2. p. 3. declarando ut supra. Sed hec ratio ces-
 sat in nostris terminis, quia cessante patria potestate, inci-
 pit donatio ad filium pertinere iure dominij ex preceden-
 ti patris voluntate: donationes quae patris. C. de donat. in
 ten. l. 47. Tunc ac propterea fortius dicitur condemnato
 patre, non auferri filio donationem secundum opinionem
 Gomez. ubi supra.

Tertius Effectus

est, quod si filius fam. de-
cedat uiuo patre, inte-

status, bona ad hereditaria transmittet in liberis iure hereditaria
 non vero profectitia, aut. de here. ab intest. veniens in princ.
 §. si quis igitur colla. 9. nec enim (ut inquit. Paul. ad Corin. 22.)
 debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filijs. Bona profecti-
 tia reuertentur ad patrem iure peculi. l. 2. de castre. si pecu-
 lio, cum in his bonis nihil sit immutatum ex nostro textu,
 nec enim in eis poterat filiusfam. habere heredes quod tradit
 Doct. in l. dos a patre: C. soluto matrimonio illam. & de
 collat. Nec mirum videatur iure singulari id ipsum videri re-
 ceptum in dote profectitia. l. iure successum de iure dotium
 ubi Pomponius. Iure successum est patri, ut filia amissa,
 solatij loco cederet, si redderetur ei dos ab ipso profectia, de
 & filie amissa, & pecunie damnium sentiret. Quoniam
 cum dotalia non in filiam dotatam, sed in maritum transeant
 matrimonij causa ad opera ipsius suscipienda. dotalia. §. do-
 tale praedium. ff. de fundo dotali. docet ampliam. C. de test.

50

benedictione. text. in princip. instit. quibus alienare licet,
 vel nō. Fit inde vt quia dos profectitia nō manet penes fi-
 liā, cōsuetur diuerso iure, quā cetera profectitia argu. tex.
 in simili. in. l. sed et si pater. §. 1. ff. ad Macedon. ideo in sola-
 tiū filie amissæ receptū sit, vt dos profectitia ad patrē dica-
 tur iure singulari reuerti. At cetera profectitia nō reuertū-
 tur, sed iure peculij occupantur à patre, cuius sunt. Quod
 iure regio admitti debet, quādo fili⁹ decesserit ante benedi-
 ctiones ecclesie, & nepotē reliquerit in aui potestate, se-
 cundū glossatores. l. 47. Tauri, & in terminis. l. 9. Tauri, &
 in ordin. Portugaliæ lib. 4. titu. 71. in prin. & in fine. Neq;
 obstat, qđ tunc bona vnus, & eiusdē hominis diuerso iure
 cōsentur cōtra. l. eū qui. de vsucap. l. 1. & 2. de acquir. hære.
 Quia respōdetur qđ si is filius habēs castrēsia, testaretur tā
 de aduentitijs, quā profectitijs, existimaretur tanquam he-
 reditas duorum hominum diuersorum, argum. l. si certa-
 rum. l. 8. §. 1. de mil. test. & idē dicendū est decedente eo
 sine testamento, quoniam in persona hæredum nihil im-
 mutatur ex iure defuncti. l. 2. §. ex his de verb. & sic tenen-
 dum est ad patrem pertinere iure peculij; aduentitia vero
 ad liberos iure hæreditario.

52. **E T H I N C** inferitur quod cum iure nouo parentes
 simul ad hæreditatem filij admittantur ex. l. 6. Tauri, ad-
 mittentur vtrique in aduentitijs. In profectitijs vero, solus
 pater, vt infra declarabo. Inferitur etiam quod cum filius
 famil. iure regio testari possit ex. l. 5. Tau. id debet intelligi
 in aduentitijs, quoniam profectitia ad patrem spectant,
 ex nostra lege. Nec enim credendum est legem regiam cō-
 celsisse filijs ius testandi de rebus alienis, quibus lex illa nō
 luit præiudicari: & ita notabiliter resoluit insignis Ema-
 nuel Alfonso dominus ac præceptor meus, cuius publi-
 cis, ac domesticis doctrinis & documētis à teneris vngu-
 lis foauitè sui imbutus, in priuatis apostillis ad hęc legē.

RVR,

54. **R V R S V S** inferitur tertio, quod licet pater fecerit me-
 liorationem in fauorem filij, per donationem irreuocabi-
 lem inter viuos iuxta. l. 17. Tau. adhuc si is filius moriatur
 viuo patre, reuertetur melioratio ad patrem iure peculij;
 nec enim pertinebit ad vtrunque parentem iure hæredi-
 tario. Primo quoniā licet reuocari nō possit, nō propterea
 55. dicendum est dominium absolute & perfecte transiisse
 in filium ante mortem patris, cum melioratio habeat taci-
 tam conditionem mortis, vt constat ex supra dicta. l. Tau.
 56. Secundo quia cum talis melioratio profectitiarū nume-
 ro, censeatur, non differt ab alijs profectitijs, quāuis sit irre-
 uocabilis: nam ea donatio quæ facta est filio militari à patre
 ex causa castrensi, irreuocabilis est, & in ea censeatur filius
 tanquam paterfam. vt in. l. 1. C. de castren. pecul. lib. 12.
 l. 2. ad Macedo. & tamen quanuis hic filius liberos relin-
 quat, si moriatur intestatus, reuertetur ad patrem iure pe-
 culij d. l. 2. de castren. pecul. Quod iure regio debet recipi
 quando is filius melioratus relinquat liberos in aui pote-
 state, propterea quod mortuus sit ante benedictiones ec-
 57. clesie, nisi habeat clausulam de restituendo, iuxta legem.
 44. Tau. Tunc enim fiet restitutio argum. leg. quoties. de
 donat. quæ sub mo. Idem procedit si filia famil. meliorata
 filios vulgō quæ sitos relinquat: licet enim hi filij iure re-
 gio sint hæredes matris deficientibus legitimis hæredibus,
 vt in. l. 9. Tau. tamen non admittentur ad eam melioratio-
 ne n, quoniam profectitia est, cum sit regula quod in pro-
 fectitijs filius fam nō habet hæredem, vt supra dictum est,
 & constat ex. d. auth. de hæ. ab intestato venient. versic. si-
 quis igitur, quatenus permittit vt filius fa. habeat hæredē;
 solum in his bonis, quæ secundum alias leges patris acqui-
 sitionem effugiant.

58. **P R A E T E R E A** inferitur quarto, qđ licet donatio
 patris in filium iuramento firmata valeat, & debeat obser-

C 3

uari

uari secundum communem opinionem Bart. & aliorum in l. frater à fratre. de cond. indebiti, quam etiam obseruat Abbas & alij in c. cum cōtingat. de iure iur. & tradit Duenas regula. 219. ampliatione. 2. versic. pro qua opinione. tamen si filius moriatur relictis liberis, talis donatio tanquam profectitia ad patrem spectabit iure peculij, non ad liberos tanquam hæredes: nec enim in filium potuit dominium rei donatæ transire, quin etiam obstaret ius publicum patriæ potestatis, quod priuatorum pactioibus tolli non potest. l. ius publicum. de pactis, cap. si diligenti de foro competenti.

59 **QVINTO** infertur quod licet filius habeat rem patris, seu ex donatione, seu ex peculio, cum libera administratione, adhuc tamen si filius committat delictum propter quod bona debeant confiscari, talis res, aut peculium patri, qui dominus est auferri non debet, ut est text. expressus in fortioribus terminis in l. 3. C. de bonis proscripito.

Si filius tuus cum esset in tua potestate, in insulam deportari meruit, peculium eius, nec quod ei militaturo donasti, auferri tibi debet. Per quem ita est communis opinio secundum Alex. in l. si finita. §. si de vectigalibus. nu. 50. de damno infecto. Mari. Socci. consi. 77. volu. 2.

60 **Quartus effectus est** quod mortuo patre peculium profectitium venit diuidendum vel conferendum inter liberos. l. certum. C. famil. eriscunde. *Certum est* (inquit text.) *liberorum peculia post mortem patris in hereditate diuidenda, ad communionem esse reuocanda.* Et est recepta Accursij sententia verbo transacto in l. 1. C. qui admitti vbi resoluunt omnes ex Caldas in l. si curatorem. verbo læsis fol. 347. col. 4. Corral. in expositione. l. frater à fratre num. 43. **Nam & ea omnia quæ habet filius.**

ex

ex donatione, vel ex causa dotis, vel ex alia causa cōfert. l. ut liberis. C. de collat. quod non procedit in aduētijs ex l. fin. C. eodem.

61 **IN QVO** articulo se offert quæstio maximè disputabilis & satis controuersa, Vtrum donatio simplex conferatur, & in primis donationem simplicem non conferri, tenet communis opinio quam refert Couar. in cap. Raynaldus. §. 2. num. 6. Gomez. in l. 29. Taur. n. 26. Gregor. in l. 3. tit. 4. part. 5. & in l. 4. tit. 15. part. 6. & primo pro hac communi facit tex. in l. filia cuius. 18. C. famil. ercisc. vbi inquit. *Filia cuius nomine pater res comparauit, si non postea contrarium eius iudicium probetur per arbitrium diuidende hereditatis præcipuas adiudicari sepe rescriptum est.* Secundo facit. l. penultima. §. si. per argum. ab speciali. C. de collat. *Siquid* (inquit Imperator) *huiusmodi accederit, iubemus ad similitudinem eius, qui ante nuptias donationem, vel dotem conferre cogitur, etiam illam personam quæ nulla dote, vel ante nuptias donatione data, solam simplicem donationem à parentibus suis accepit, conferre eam, nec reusare collationem, eo quod simplex donatio non aliter confertur, nisi huiusmodi legem donator tempore donationis sue indulgentia imposuerit.* Tertio, vrgens illa ratio adaptatur, quia huiusmodi donationes non valent in vita, sed post mortem patris: ut habetur in l. donationes, quas parentes. C. de donat. inter, ergo, cōferri non debent, iuxta regulam l. à patre. l. nec emancipati. C. de collat. & cōfirmatur ex l. regn. 26. Tauri, vbi per simplicem donationem censi factam meliorationem quæ non confertur, sic cauetur. *si el padre, o la madre, en testamento o en otra qualquier última voluntad, o por otro algún contrato entre viuas, hizieren alguna donacion a alguno de sus hijos, o descendientes; aunque no digan que le mejoran en el tercio, o en el quinto, entienda se que le mejoran en el tercio y quinto de sus bienes, y que la tal donacion*

C 4

cion se cuenta en el dicho tercio y quinto de sus bienes, en lo que cupiere, para que ni a el, ni a otra, no pueda mejorar mas de lo que mas fuere el valor del dicho tercio y quinto. Y si de mayor valor fuere, mandamos que vala hasta en la cantidad de l dicho tercio y quinto, y legitima de lo que d. uian haucr de los bienes de su padre y madre, y abuelos, y no en mas. Cuius auctoritate idem determinat Ayora de partit. 2. part. q. 3. num. 6.

Et retenta hac communi opinione, non obstant fundamenta, quibus contrarium niti videtur glos. 2. in fine post Ioannem & alios antiquos in authentica ex testam. C. de collat. Cuiacius lib. 3. obser. c. 3. & in primis non obstat tex. in d. authenti. ex testam. ibi (datorum cuius verba sunt hæc. *Ex testamento & ab intestato cessat dotis, & aliorum datorum collatio; ita demum si parēs hoc designauit expressim, alijs, quæ de collatione dicta sunt, suum robur obtinentibus.* Nā communiter respondetur vt intelligatur in donationibus propter nuptias, non in simplicibus, qm̄ desumptus est ex authentico de triente & semisse. §. illud quoq; vbi Iust. exempli gratia proposuit data non decideri causa: & sic (datorum) id est similiū doti, quæ est communis expositio, vt per plures citatos à Dueñas reg. 222. Quæ confirmatur: quia dare, est trāsferre dominiū. §. sic itaq; discretis inst. de a. tion. quod in donatione simplici dici non pōt, cum in vita patris non valeat, nec transferatur dominium l. 2. C. de inoffi. donat. iuxta quæ intelligēda est. l. 29. Tau. ibi (y las otras donaciones) disponit enim in hunc modum.

Quando algun fijo, o fija viniere a heredar o partir los bienes de su padre, o de su madre, o de sus ascendientes, sean obligados ellos y sus herederos a traer a collacion y particion la dote y donacion propter nuptias: y las otras donaciones que vniere recibiendo, de aquel cuyos bienes vienen a heredar: Scilicet vt loquatur de donationibus ob causam nō de simplicibus, vt late tradit Gomez. ibi num. 29. in fine. Tellius Ferdinand. n. 2. Soarez in l. quoniā in prioribus. §. q. princi. post limitationes col. 5. in prin. Coua. vbi supra. n. 8. rationem

nē tamen discriminis inter donationem simplicem, & ob causam late explicat Tell. ex. n. 4. vbi supra & elegantius Duaren. in priori parte ad Pandectas, ad titu. de collat. ca. 2. & ex superioribus etiā venit intelligēda ordinatio Portugalia lib. 4. tit. 77. §. 1. ibi (em qualquier outra maneira) quæ ordinatio videtur desumpta ex Auth. ex testam. C. de colla. ibi (aliorum datorum) Vnde sicut ibi non comprehenduntur donationes simplices, vt supra habes, videtur quod hæc non comprehendantur in ordinatione.

SECVNDO non obstat textus in. l. si donatione. C. de collatione vbi Cæsares sic scripserunt. *Si donatione tibi post mortem patris fundū quasiisti, soror tua portionem eius vendicare non potest: nā si is filia familias constituta tibi à patre donatus est, cum sorore patri communi succedens, eum precipuum habere contra iura postulas.*

Quia facillime præter communem respōderi potest cum Cuiatio in notis ad Paulū lib. 6. sentent. tit. 11. & in Cōmentarijs ad. l. 2. §. vltimo pro hærede, & in. l. 1. §. 1. ff. pro donato.

62 Sed certe contrariam sententiam aduersus communē, imo donationem simplicem esse conferendam ex professo, & cū magna animi deliberatione semper in scholis defendere præceptores mei. Pro cuius rei euidēti cognitione primo constituēdum est opinionem communem aliam, quæ habet donationem simplicem morte patris confirmari, indistincte & simpliciter non esse veram, attentā dispositione iuris antiqui, quoniam non cōfirmabatur vt in. l. 2. §. filium. vbi Cuiacius notat. ff. pro hærede: & in. l. si pater ff. pro donato, & in. l. 4. §. si. ff. pro suo. Ex quibus intelliges textum in. l. penult. ff. de collat. dotis quatenus ibi contra donationem filia factam concedit text. reuēdicationem fratribus. Papinianus enim sic scriptū reliquit. *Pater nu-*

benti filiae quasdam res præter dotē dedit, eamq̄ in familia retinuit: ac fratribus sub conditione, si dotē & cætera quæ nubenti tradidit contulisset, cohæredem adscripsit. (Cum filia se bonis abstinuisset, fratribus res non in dotem datas venelicantibus exceptionem doli placuit obstare: quoniam pater filiam alterutrum habere voluit.) Si enim morte patris cõfirmaretur donatio, filia statim domina fuisset, & ipso iure tuta esset, nec esset ei necessaria exceptio, de qua Papinianus loquitur. Secundo intelliges textum in l. 2. C. de inoff. donation. quatenus ibi donatio immensa in filiū facta ita dividit in iudicio familiæ eriscundæ, ut fratri læso, tota legitima debeat adiudicari: nec enim quantū ad hoc servatur patris donantis voluntas: inquit enim textus. Si pater omne patrimonium suum impetu quodam immensæ liberalitatis in filiū effudit: siue in potestate ei⁹ is permāsit, arbitri familiæ eriscundæ officio cõgruit, ut tibi quartā partē debite ab intestato portionis præstet incolumen, &c. Quod si talis donatio morte patris confirmaretur, nullo modo veniret dividenda iudicio familiæ eriscundæ: sed rescindenda per querellā inofficiose donationis, quæ admodū rescinditur illa, quæ cõfirmatur emancipatione (ut ibidē statim testat Imperator in fine.) Igitur satis ex his omnib⁹ constat donationē factā filio, morte non cõfirmari. Cæterū si pater donabat, & in ea volūtate perseverabat, cõsebatur præoccupasse iudiciū familiæ eriscundæ: ita ut arbiter teneatur sequi illius voluntatē, filiusq; tē habeat magis ex divisione patris, q̄ ex donatione, ut constat ex l. que pater, l. 2. segūda. ff. fam. eriscundæ. Quæ pater (inquit Papinianus) inter filios non diuisit post datas actiones vice diuisionis ad singulos pro hereditaria portione pertinent, modo si cætera quæ non diuisit, in vnum generaliter non contulit

tulit vel res datas non sequuntur. Idem constat ex l. si filia. §. si pater. ff. fam. erisc. l. si cogitatione. C. eodem. l. 2. eodē titu. in C. Gregoriano. Tradit Cuiac. ad Paulū. lib. 5. sententiarū. tit. 11. vbi cum locum ita intelligit: & idē Cuiac. in nouella. 18. vers. 4. pars. Atque ita plane procedit. d. l. penul. ff. de collat. dotis, quatenus ibi filia donataria defenditur in donatione propter patris voluntatē: ita etiam procedit. l. filia cuius. supra allegata.

Sed cum autoritate iuris noui, de quo in l. donationes quas parentes. C. de donation. inter virum & uxorem, cuius verba sunt hæc. (Donationes quas patres in liberos cuiuscunq; sexus in potestate sua constitutos conferunt, vel uxor in suū maritū, vel maritus in suā uxorem, vel alteruter eorum in aliā personam, cui constante matrimonio donare non licet, vel alia persona in eam cui donare non poterant: ita firmas esse per silentiū donatoris, vel donatricis sancimus, si vsq; ad quāritatē legitimam, &c.) Nunc hodie cautum sit donationē patris confirmari morte ipsius, proculdubio dicendum est talem donationem, non obstante cõmuni opinione conferendā esse: quoniam talis confirmatio retrahitur ad tempus donationis, ut aperte cõstat ex eodē textu ibi. (Specialis cõfirmatio ad illud tempus referatur quo donatio cõscripta sit.) Et in l. finali. C. ad Macedo. ac proinde tanquā bona acquisita inter viuos cõferri debēt, iuxta tex. in d. Auth. ex testa. C. de collat. in verbo (datorum) quod plane intelligitur ad differentiā relictōrū. Quod autem prædicta cõfirmatio retrahatur ad tēpus celebratę donationis ut ibi, sentit etiā I. C. in l. sequēs quæstio. 70. iūcta glos. in fine. ff. de legat. 2. & Pompon. in l. sub cõditione. ff. de solut. tradit Aret. in l. talis scriptura. ff. de legatis. 1. Ias. in l. si is qui pro emptore num. 110. ff. de vsucapionibus. Decius in l. illud. C. de collationibus: vbi omnes prædicti autores tenēt prædictā confirmationē trahi retro quantum ad dominū, ut fingatur filius dñs fuisse in vita patris. Et quamuis nonnulli pro constanti

stanti tenuerint eam retrotractionem non fieri nisi quantum ad fructus, ut tradit Gomez. 2. tom. c. ii. n. 30. Padi. in. l. cum virum nu. 28. C. de fideicom. Grego. l. 4. tit. 1. p. 4. ver. *in fine*. Pine. 2. p. de rescind. c. 4. n. 51. Id tamen falsum est ex predictis, & ex eo, quia erat impossibile eam retrotractionem fieri quantum ad fructus, quin etiam fieret quantum ad dominium. Nam si filius non potuit in vita patris dominus esse rei donatae, non potuit esse possessor. l. stipulatio ista. §. haec quoque; de verb. ergo nec fructus acquirere, iuxta notata in l. 2. C. de acqui. posses. ac proinde si fingitur fructus percipisse iure dominij, fingetur etiam dominus fuisse: ergo tanquam rem acquisitam in vita patris, debet conferre: unde cessat ratio supra pro communi, tertio loco considerata, quin potius contra communem attentio hoc iure, optime retorquetur.

68 Nec quicquam facit text. in. l. si donatione. 1. 3. C. de collat. quam supra allegavi, ubi idem ipsum cautum videtur de iure antiquo, quia relictis expositionibus doctorum, quas ibi tradit Decius num. 6. Ias. nu. 2. relictis etiam expositione Cuiatij, quam scribit lib. 3. observationum. c. 30. dici potest in. d. l. si donatione. duos casus constitui: primus est quando filia post mortem patris quaesivit fundum donatum sibi in vita, & tunc praecipuus est ipsius filiae ex iure antiquo. l. si filiae cuius. & dictum est supra. Secundus casus est, quando fundus donatus est filiae famil. constituta, & quaesitus in vita patris, quod aliter non fiebat, quam per emancipationem. l. donatione 32. §. pater. de donatio. & tunc praecipuus non est, quia dubitari non potest etiam iure antiquo talem donationem in collationem venire. l. si emancipati. C. de collat.

69 VNDE IAM huic verissime resolutioni minime aduersatur tex. vulgo non intellectus in. l. penul. C. de collat. pro communi opinione supra adductus, tantum enim abest, ut pro communi faciat, quin potius verius sit contrarium ibi esse statutum. Nam Imperator ibidem nihil aliud intendit

tendit, quam excludere opinionem dicentium donationem simplicem non conferri. Dico tamen donationem simplicem non conferri, nisi quando expressum fuisse: quod probabant ex eo, quia non imputatur, nisi quando expressum sit quod imputetur ex. l. si quando 1. §. finali. C. de inoffi. test. Quam collectionem rejicit Imperator ibi, dicens multa conferri, etiam si non imputentur: nec enim valet consequentia, non imputatur, ergo non conferuntur: alias enim sequeretur, quod si unus filius habeat donationem simplicem, alius vero donationem propter nuptias, haec donatio conferretur, quia imputatur. l. quoniam nouella. C. de inoffi. illa vero non conferretur, quia non imputatur. d. l. si quando. §. fin. quod tamen Imperator ibi dicit esse absurdum, praecipiens collationem simplicis donationis non posse excusari eo praetextu, quod non aliter conferretur, quam si expressum sit tempore donationis, ea enim allegatio filij recusantis collationem non proderit, & haec est intentio Imperatoris ibi.

70 HINC inferitur, quod cum. l. 4. tit. 1. §. p. 6. desumpta sit ex text. in. d. l. penul. secundum communem intellectum, & is sit falsus, ut supra probatum est, nullo modo talis decisio seruari debet, quin potius seruanda sit decisio text. in. l. 3. tit. 4. p. 5. ubi expresse cauetur donationem simplicem factam filio in potestate conferendam esse, & idem cauetur in nostro regno lib. 4. tit. 77. §. 1. quae sic debet intelligi, ut constat ex generalitate verborum ibi (*de qualquier outra maneira*) & in. §. 4. & 5. cum sequentibus, ubi excipiuntur nonnullae donationes simplices, ergo caeterae simplices conferuntur ex. d. §. 1. & ita praxis obseruat in dicto regno Portugaliae.

Quod si ut licet attento iure communi contraria opinio sit recepta, in iudicando tamen & consulendo haec seruari debet iure nostro: quae etiam attento iure communi probat Cuius lib. 3. obseruat. c. 30. & lib. 1. c. 17. & haec opinio secundum praecipuos

forent meos Heftorem Rodericum & filium eius iure. Cō-
 sultos sapientissimos (qui hoc nouiter ante omnes dixe-
 runt) probatur expresse in d. l. 29. Taurina, dum ait, dorē
 & donationem propter nuptias, & alias donationes con-
 ferri nec illud uerbum (scilicet donationes) referri potest ad do-
 nationes ob causam, ut in allegatores sibi tradiderunt,
 quoniam donatio ob causam proprie & uere non est dona-
 tio. l. 1. & l. Aristo. ff. de donat.

72. Nec obest. l. 2. 6. Tauri dum ait, donationem simplicem
 esse esse meliorationem, quod si uerum est, conferen-
 da non est, quoniam melioratio non confertur. Respon-
 detur enim relictis conciliationibus aliorum quas ponit
 Doct. ad d. l. 29. Tauri & Greg. Lup. in d. l. 3. ueriores esse
 interpretationem predicti doctoris Heft. Rod. in priuata
 lectura. d. l. 29. Tauri (quam publice & cū magno omniū
 applausu & consensu in scholis istis fuit interpretatus) dicē-
 tis textum in d. l. 2. 6. non simpliciter asserere donationē sim-
 plicem esse meliorationem, sed meliorationem esse quā-
 etiam ad hoc, ut donator non possit aliam filium meliora-
 re, nisi in residuo tertij & quinti itaque nihil probat. d. l. 2. 6.
 quā quod donatio simplex debet deduci de tertio & quinto
 to: cui interpretationi recte conuenit alia, quam ponit Pa-
 latius Rob. in repetitione capituli per uestras. §. 2. 2. ubi tan-
 quam unus de conditionibus illius legis testatur textum il-
 lum debere intelligi, quando is filius cui donatio facta est
 habet preterea tempore mortis paterna, suam legitimā
 aliunde tunc enim talis donatio recte appellabitur portio
 tertij & quinti, alias enim si talis filius legitimam non hab-
 beat, tunc talis donatio imputari debet in legitimam, &
 sic dicitur iuxta Barro de Brinam in l. in quartam ff. ad
 legem in fine. l. 1. §. 1. quā ad defon. Greg. in d. l. 2. 6. §. 1.
 §. 1. d. l. 2. 6. §. 1. in uerbis supra scriptis in d. l. 2. 6. §. 1. in
 §. 1. d. l. 2. 6. §. 1. in uerbis supra scriptis in d. l. 2. 6. §. 1.

SECUN-

SECUNDA

PARS DE BO- nis aduentitijs.

SVMMA RIVM

73. **A**duentitium quid sit.
 Aduentitia pertinent ad filium famil. iure pro-
 prietatis, ita tamen ut usus fructus patri acquiratur.

74. Dos aduentitia in plenum ad filiam spectat, nec eius
 usus fructus patri acquiratur.

75. Ulpiani locus in fragmentis declaratur contra Co-
 uentum.

76. Usus fructus in dote aduentitiæ ad patrem spectare con-
 tra communem uerius uidetur.

77. Quod filius famil. alij seruando meretur aduentitium
 erit.

78. Filiosam datum ex conuentione, uel transactione, uel ex
 iudicis sententia in compensationem acceptæ iniuriæ
 aduentitium dicetur.

Secunda

Secunda pars huius

73

legisset in verficulo (non ex substantia) quæ verba manifeste denotant aduentitium esse illud, quod profectitium non fuerit, vt sit videlicet, quod nec patre, nec a militia armata sine toga

ta filio obuenerit, vt in l. vlti. infra eodem, prosequuntur Bart. Corra. in l. frater a fratre. ff. de cond. indeb. Caldis in l. si curatorem habens, verbo læsis num. 124. Alcan. de patria potesta. effect. 2. Mench. de succes. progressu lib. 2. §. 29. nu. 69 Marten. ad l. 9. glossa. 1. titu. 1. lib. 5. ordinam. Nauar. in manua. c. 17. n. 143.

74 **Q**UIBUS obserua authoritate huius legis aduentitia ad filium famil. iure proprietatis pertinere, ita tamē vt vsus fructus patri acquiratur. Quod primo limita non procedere in dote aduentitia quæ cum iure digestorū patri non quæreretur, vt notant communiter Doct. à contrario sensu in l. 2. §. quod si in patris. ff. soluto matrimonio, & resoluta sibi. num. 15. & Ripa. num. 29. consequens videtur attēta decisione huius tex. qui statuit (quod solus vsu sfructus patri quæretur earum rerum, quæ antea in plenum patri quærebatur) dotem aduentitiā in plenum ad filiam pertinere nec eius vsu sfructū patri acquiri. Ita eleganter dicitur in l. 9. §. 1. de collat. Crotus in l. frater a fratre num. 66 ff. de conditione indebiti. Bald. nouellus tractat. de dote. 6. p. priuilegio. 33. Riminal. in l. filia dotem num. 6. C. de collat. & fuit opinio Bart. in l. contra nulum. §. quoties ff. de actione rerum in iudicium, quom referb Boerius de conditione in l. 1. p. 2. Nec in contrarium memouet quod ait Goueanus lib. 1. variarum. cap. 44. dotem aduentitiā fuisse olim communem patris & filia ex Vlpia.

75

ia

in fragmentis; tit. 6. Vnde videbatur corruere argu. cōmunis opinionis, quia respōdetur solū Vlpianū probare, nec filiam sine patre, nec patrem sine filia posse agere: id enim contingebat ex eo, quod filius fam. non potest esse in iudicio sine patre, suo nomine. l. filius famil. 8. ff. de actionib. & oblig. Vnde oportebat & patrem agere nomine & voluntate filia, ne ipse forte dotem dissiparet, vt in dote profectitia cauetur in d. l. 2. §. quod si in patris. & in l. dotem. 38. ff. solut. matrim. Cæterum aduentitiæ dotis actio ad filiam solam expectabat ex dict. §. quod si patris. à contrario sensu, & ex l. Caius. 46. ff. eodem. nec enim consolidabatur in patrem quem admodum profectitia. l. si socer. 45. l. in insulam. ff. solut. matr.

76

SED tamen hæc communis opinio placere domino meo nō potuit. Verius enim ei visum fuit vsu sfructū dotis aduentitiæ, ad patrē spectare ex nostro textu: nam licet constante matrimonio, dos filia fuisset. l. 3. §. sed vtrum ff. de minor. in fi. quo sensu dicitur capax dotis. l. Pomponius Philadelphus. 36. ff. famil. ercisc. in fi. idq; ex eo, quia interim existit penes maritum. l. si is qui. 57. §. vbi dos. ff. de iure dot. text. in princ. instit. quibus aliena. licet, ac ideo cessabat patris acquisitio. l. profectitia. 5. versic. si fortē. de iure dot. l. siue vxor. 35. ff. de donat. inter. idque argum. tex. in l. sed si pater. 11. §. 1. ad Macedo. cessat enim ratio legis tertiæ. §. verbū potestatis. de donat. inter virum. tamen facta dotis restitutione, iuxta. l. 2. soluto matrimonio, nemo doctus negabit eam acquiri patri suo, secundum tempora digestorum. ex l. placet. atque ideo fatebitur necessario in eisdem terminis acquiri patri vsu sfructum ex nostro textu. Nec obstat. l. Caius, quia Respondetur actionē dotis competere filia, cum esset eius proprium patrimonium. d. l. 3. §. sed vtrum. Cæterum non negatur ibi patriæ potestatis acquisitio, vt infra latius videbis.

D

Exemplum

77 Exemplum autem præter alia vulgaria peculij aduentitij, erit in salario quod filius fam. alij seruiendo meretur: quod quidem sibi quo ad proprietatem, vsum fructum vero patri acquireret, vt contra Alciatum bene resoluit Antonius de Lara in. l. si quis à liberis. §. sed si filius. nu. 136. cum sequent. de liber. agnos. & inducitur. l. regia. §. ibi (per obras de sus manos) titu. 17. p. 4.

78 **SECUNDVM** exemplū vtilissimū est in eo quod filio fam. datum est, vel ex conuentione siue transactione, siue ex iudicis sentētia in compensationē acceptæ iniuriæ: quod quidem aduentitium esse probari potest à sufficienti partium enumeratione: & id secure neminem referens obseruat Pin. in. l. 1. 3. p. nu. 105. C. de bonis mat. ex definitione huius. l. in principio, & iurium similibus. Quæ tamē sentētia videtur habere difficultatem propter. l. 1. versic. vsque adeo, & l. sed si eius. 17. §. filio fam. de iniurijs, vbi patri competit actio propter iniuriam filio illatam, quæ ex Bart. in. l. interdum. §. qui furem. de furtis. & ex communi opinione de qua per Couar. lib. 2. var. cap. 10. num. 7. principaliter competit ad vindictam, incidenter autem ad pecuniariæ iniuriæ persecutionē: consequens est id totum patri fieri, argumento elegantis. l. 3. §. emancipatos de collat. bon. vbi filius emancipatus quæ actionem habet iniuriarum, ideo ex ea acquisitum, alijs fratribus non confert, quia illa actione magis prosequitur vindictā quam pecuniam; multoq; magis id videtur recipiendū in patre vt quod acquisierit omnino sibi acquirat, quia venit in consequentiam vindictæ & propriæ actionis, Nec obstat si ex aduerso dicatur prædicta iura intelligi de seculo Iureconsultorum, quo tempore bona aduentitia in vfu non erant, prout nunc considerantur in acquisitione filij, vt aduertebat Decius in. l. nemo. in princi. C. qui test. facer. poss. nam & adhuc pater pro filio iniuria afficitur: quoniā etiā eo casu quo actio iniuriarum

iniuriarum filio competebat ex. l. in personā. 30. ff. de pactis. l. sed si eius. §. pen. in fine, de iniurijs, adhuc tamē patri reus iniuriusus condemnandus erat in id quod intererat. l. cum qui nocentem. 14. versic. si nupta. de iniurijs: vnde etiam consequenter fit posse hodie patrem pro sua parte iniuriā filio illatā remittere, licet pecuniaria estimatio filio, & nō patri quærat, cum enim pater & filius vna & eadem persona censeatur, negari nō potest quin pater etiā iniuria afficiatur, vt pro ea & hodie agere possit, quidquid Hostiens. in summa de iniurijs, cuius meminit Boerius decis. 120. n. 2. & tradit Octavianus Vulpelus, tract. de pace. q. 8.

Sequuntur nonnulli effectus resultantes ex proprietate filij in bonis aduentitijs.

S V M M A R I V M.

- 79 **M**ortuo filio habenti bona aduentitia, ea ad liberos pertinebant, & ijs non extantibus, ad fratres, fratribus vero deficientibus, ad parentes.
- 80 Iure nouissimo authenticorum concurrens pater cū fratre in bonis filij.
- 81 De iure regni in successione filij, præferuntur ascendentes exclusis fratribus.
- 82 Nouus intellectus ad textum in principio instituta quibus non est permixtum facere testam.
- 83 Differentia an succedat pater iure peculij, an iure hæred. remissiue.
- 84 Textus in. l. 3. C. de bonis proscriptor. procedit etiā hodie cōtra Angel. & cōplures quos defendit Caldas.
- 85 Filius famil. licet habeat proprietatem aduentitiorum, tamen

- tamē si cōmittat delictū propter qđ bona eius debeāt
fisco applicari, non confiscabuntur aduentitia.
- 86 Intellectus ad. l. si postulauerit. 27. §. iubet. ff. ad. l.
Iuliam de adulterijs.
- 87 Quando prohibitio fit in fauorem tertij, cēsetur quo-
que prohibita alienatio necessaria, saltem ea quæ fit
mediante delicto.
- 88 Aduētitia in quibus pater non habet vsumfructum,
filius alienare potest sine patris consensu.
- 89 Bona aduentitia delinquente filio fisco esse applican-
da, defenderunt viri magis ingeniosi.
- 90 Diuersum est prohibitionem esse in rem, aut esse in
personam.
- 91 Filius sine consensu patris, vel etiam minor. 25. annis
sine curatoris consensu ingrediendo monasterium,
transfert omnia sua bona in monasterium.
- 92 Alienatio quæ fit ex delicto, est necessaria, & nun-
quam censetur prohibita.
- 93 Iure digestorum, nec iudicium, nec vlla obligatio po-
terat inter patrem & filium existere.
- 94 Attenta dispositione nostri textus, poterit inter pa-
trem & filium ciuili consistere obligatio.
- 95 Bart. sibi ipsi contrarius existimauit, nec hodie natu-
ralem obligationem inter patrem & filium oriri.
- 96 Pater poterit filio ciuilitè obligari ex communi opi-
nionè, filius vero patri nō poterit ex alia communi.
- 97 Intellectus ad. l. Labeo. §. contractū. ff. de verb. signi.

98 Ad

- 98 Aduentitia non conferuntur.
- 99 Si pater in emphyteusi non empta, nec à se meliorata
filium suū nominauerit, filius non tenebatur eam
conferre cæteris fratribus, nec imputare.
- 100 Ampliatur supradicta opinio etiā si in vita eam em-
phyteusim filio tradiderit reseruato sibi vsu fructu.
- 101 Limitatur tamen si emphyteusis sit hereditaria.
- 102 Emphyteusim nominationis pro se, & liberis, non ta-
mē antiquam, sed ab ipso patre defuncto acceptam
iure communi magis videtur conferri, & imputa-
ri debere.
- 103 Contrariam tamen sententiam magis videtur appro-
basse ordinatio Portugaliæ, & est verissima.

79 **D**rimus effectus ex
proprietate filij in bonis aduētitijs erit,
quod mortuo filio habenti bona aduē-
titia, ea ad liberos pertinebunt, & ijs nō
extantibus, ad fratres: fratribus vero de-
ficientibus, ad parentes: vt cauetur in. l.
finali. C. communia de successioneibus, ampliante legem
quartam supra hoc titu. ad cuius decisionem se refert Im-
perator in. §. sub hac. infra hac. l. Neq; intelligas his locis
primum inductum fuisse, vt filius fam. haberet hæredem,
prout communiter putant Doct. in. l. 3. supra eodem, & ali-
bi sæpe. Fulg. in. d. l. 4. Nā eo ipso quod filius fam. habet re-
rū proprietatem, consequens & necessarius effectus est, vt
in his habeat heredem, cum successio in ius defuncti nihil
aliud sit quam hæreditas. l. nihil aliud. 24. ff. de verb. signi.
oportuit tamen id exprimi, propterea quod si non expri-
meretur,

D 3

meretur,

meretur, posset admitti pater, tanquā proximus agnatus, iuxta regulā legis duodecim tabul. quę habetur in. l. pronūciatio. §. familię. ff. de verb. signif. Mens igitur imperatoris in his locis hęc est, vt quęadmodū olim in hęceditate filij defuncti, qui sui iuris esset, patri pꝛeferebatur frater, aut soror defuncti, iure cōsanguinitatis. l. 2. §. si sit consanguinea ff. ad senat. C. Tert. ita etiā hodie idē seruetur in bonis aduētitijs filij fam. vt frater patri pꝛæferatur, & fratre deficiente, iure cōmuni admittatur pater, vt in principio. inst. quibꝰ nō est permittum facere testamētū, hoc est tanquā proximus agnatus: est enim pater agnatus filio suo ex Cuiacio nouel. 118. Qđ ius agnationis antiquū & cōmune est, ius vero cōsanguinitatis postea introductū, & particulare, vt tradit Vlpia. in frag. tit. 26. & cōstat ex. l. 1. §. post suos. ff. de suis & legitimis heredibus. Succedit ergo pater tanquā hęcres, non vero iure peculij, vt dicebat glossa indictō principio, & tenet Fulgos. & alij in. l. 4. supra eodē. Nec quicquā facit tex. in. l. 2. de Castr. pecul. quia loquitur in bonis, in quibus solum filius fam. habebat administrationem, non vero dominium, vt infra latius dicemus.

80 Iure vero nouissimo concurrir pater cū fratre, vt in authē. defuncto, & in corpore vnde sumitur. C. ad Tertul. ita tñ, vt in portione fratrū pater non habeat vsumfructū, authē. itē hęceditas infra hac. l. correctā in hoc decis. l. fin. C. ad Tertul. tradit Cuiacius vbi supra. Quibus obiter obserua textū illū in pꝛædicta authē. itē hęceditas, tantū procedere in casu, quo loquitur, scilicet in hęceditate fratris vel sororis, quasi secus sit in hęceditate alteriꝰ extranei, vt tradit Corneꝰ reprobata glossa ibi in versiculo forsan secū dū Irneriū; quę sequuntur Salicet. & Paul. n. 5. Bart. cōsi. 118. Bald. cōsi. 324. lib. 5. Baptista in. l. frater à fratre. n. 103. ff. de cond. indeb. Nā Cornei opinio verior est, & in praxi seruāda, quā contra dictā glossam tenuerūt Cinus & Fulgos.

ibi

ibi. Paris. cōsi. 129. n. 7. lib. 1. Rolād. cōsi. 95. n. 48. lib. 1. Hyppol. Rimin. in. §. 1. n. 11. insti. per quas psonas. Gomez. in. l. 48. Tau. n. 12. Crocus in. d. l. frater à fratre. n. 52. quos sequebatur insignis quondā pꝛæceptor meus Anto. Solisiꝰ I. C. sapientissimus, ac huius etatis iuris prudētix lumē, admirabilisq; sanctitatis & virtutis exēplū, in interpretatione quā nobis publice dictabat. l. Gallus. §. quidam recte. ff. de lib. & post. Pro quibus optime facit tex. in auth. de hęc. ab intestato venientib. §. si igitur el primero coll. 7.

81 Postremo tñ de iure regni in successione filij pꝛæferunt ascēdentes exclusis fratribus vt in. l. 6. Tau. quę est trāslata in. l. 1. & 4. tit. 8. lib. 5. nouæ recopil. & in regno Portugalię lib. 4. tit. 75. Nec dubitari pōt quin eo casu quo pater admittitur, iure hęceditario admittatur nō vero iure peculij. Ex quibus infertur intellectus ad text. in princip. insti. quibus nō est permitt. fac. test. dū ait, filio fam. mortuo intestato, illius bona pertinere ad patrē (*iure communi*) quę verba licet glossa ibi intelligat, id est de *iure peculij*, tñ ex supradictis procedere non pōt. Vnde dicendū puto ea verba maximū iuris misterium in se cōtinere, nā si filius habeat bona castrēsia data à patre, habeat etiā alia aliū de acquisita ratione militix, eo mortuo, cessat nomē & priuilegiū peculij castrensis. l. per procuratorē alias incipit Paul. 99. ff. de acq. hęc. illa quę patris fuerūt, spectabunt ad eundē patrē *iure peculij*, id est quasi sua semper fuissent. l. 2. ff. de castrē. pecul. qm in his nihil est immutatū iure nouo ex nostro textu: alia vero aliū de acquisita pertinebunt iure hęceditario. d. §. sub hac. Atq; vtroq; casu verū est dicere qđ iure cōmuni admittat secundū pꝛædicta. Quare in his bonis aduētitijs ratione militix sibi acqutis si filius testatus fuerit, habebit quere lam pater, vt in auth. vt cū de appel. cognos. §. sancimus collat. 9. & in aut. or. byteros. in fine. C. de episc. & clericis. Cū enim in his bonis sit verus hęcres, ab intestato, habebit querelā cōtra testamētū filij in officio sum. l. nā & si parētib. ff. de

D 4

ff. de

ff. de inoffi. in alijs vero bonis datis à patre ob causam militiæ, quæ & sunt castrensia vt in. l. 1. C. de castrensi. peculio lib. 12. pater querellam nō habebit, etiam ex iure nouo, vt in. l. fina. in fine. C. de inoff. testamento. Cum enim in his bonis ab intestato non sit hæres, non potest queri de filij testamento, nec enim queri possunt de testamento inofficioso nisi qui ab intestato sunt hæredes. l. posthumus de inoffi. idque operatur priuilegium bonis castrensibus cōcessum, vt de ijs filius disponat libere sine metu querelæ. Differentiam vero an succedat pater iure peculij, an iure hereditario, ponit Ias. & alij in. l. scimus, & in. l. si infanti. C. de iure delib. & nos infra latius dicemus in. 3. p. de Castrensi peculio.

- 84 Ex quibus infertur valde deceptos fuisse Angelum in l. si filius fam. num. 2. de damna. infect. & Romanum in. l. si finita. §. si de vectigalibus num. 15. eodem titu. Crotum in. l. frater à fratre. nu. 34. de cond. indeb. Gomez. 2. tom. vari. c. 15. nu. 14. Simancas in cathol. inst. c. 9. ex num. 13. quos etiam constanter defendit Caldas in. l. si curatorem verb. læsis num. 93. Quemada. q. 19. fiscali. dum prædicti Doct. docēt quod cum hodie pater succedat filio tāquam eius hæres ex auth. defuncto supra allega. & glossa recepta in. l. pater qui castrensi. 17. de peculio castr. non procedat text. doctrina in. l. 3. C. de bonis proscri. *Si filius tuus* (Inquit imperator) *cum esset in tua potestate, in insulam deportari meruit, peculium eius nec quod ei militaturo donasti, auferri tibi debet.* Vbi patet propter delictum filij peculium castrense non confiscari: illud enim occupat pater iure peculij. Nam verius & receptius est textum illum etiam hodie procedere, cum pater etiam nunc succedat in multis iure peculij, vt supra proxime probatum est: nec enim ille textus inuenitur correctus, vt resoluit Alex. in. d. §. si de vectigalibus. nu. 49. Boerius decisione. 7. nu. 14. Couar.

Couarr. lib. 2. varia. cap. 8. num. 7. doctissimus Emanuel in l. qui duos. §. cum in bello verbo patris nu. 11. de rebus dubijs. Nec obstat. l. 6. Tau. (*ibi de qualquier calidad*) propter cuius verbi difficultatem contrarium resoluebat Grego. in. l. 6. glossa vltima. tit. 17. p. 4. quia respondendum est textū illum necessario intelligi in aduentitijs cuiuscunq; qualitatis sint: idest, quocunque modo fuerint ea filio acquisita, siue ex sua industria siue ex nuptijs siue ex alterius beneficio, vel successione ei donata, vel relicta nec quidē mirū si lex illa generaliter restringatur sic de habilitate iuxta. l. vt gradatim. 11. vers. & si lege. ff. de muneribus & honoribus. de qua Gome. in. §. actionum. num. 22. insti. de actionibus. & Tiraquel. congerens plura de retractu. §. 1. glos. 7. n. 27. quia alias maxima totius esset iuris cōuersio, quod de sapientissimis illius legis conditoribus præsumi non debet, & sic hic est illius tex. verus intellectus, vt præmisimus supra, num. 52.

- 85 **Secundus effectus** est quod filius fa- licet habeat proprietatem aduentitiorum ex nostro textu, tamen si committat delictū propter quod debeant eius bona fisco applicari, nō confiscabuntur aduentitia, nec patri auferentur arg. text. in. l. finali. §. filijs autē infra hoc titulo ibi (*citra voluntatem*) iuncta regula. l. Imperator. 12. & ibi Bart. ff. de fidei com. liberta. habetur in. l. Staius Flor. §. Cornelio fœlici ff. de iure fisci, tradit Anto. Gomez. in. l. 40. Tau. n. 92. & est text. in. l. si marito. 32. ff. solu. matri. & probat tex. à fortiori in. l. 3. C. de bonis proscrip. quā supra allegaui considerādo etiā ibi particulā, (*Nec*) quæ casus minus dubitabiles solet implicare, excitatis ab Euerard. loco. no. quippe cū filij min⁹ habeat in aduentitio, q̄ in castrēsi. Quā sententiā tenuit Bart. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. n. 12. ff. de dāno infect. receptus ex Alex. ibi. n. 44. Parisio. cōs. 157. Riminal. in. l. 1. n.

446. C. qui admitti. Soarez in. l. post rē iudicatā casu. 13. n. 6.
 Maria. Socino confi. 77. tradit Couar. lib. 2. varia. c. 8. n. 7.
 Costa in. l. qui duos. §. cum in bello. n. 11. ff. de rebus dubijs,
 86 quidquid perperā Simanc. in cathol. instit. titu. 9. n. 18. Et re-
 tenta hac parte, non obstat duo argumenta, quibus cōtra-
 riū nituntur probare. Alberic. & Faber in. l. si quis in tātā
 C. vnde vi. Ripa in. c. sæpe. n. 76. de restit. spol. Primo ex
 text. in. l. si postulauerit. 27. §. iubet. ff. ad. l. Iuliam de adulte-
 rijs, vbi propter delictum confiscatur etiā res, in qua quis
 habet proprietatem solū, licet alius habeat vsum fructum.
 Secūdo quia huiusmodi alienatio censetur necessaria, de
 qua prohibitio tex. in. d. §. filijs aut intelligi non debet, arg.
 l. 3. §. si. de rebus eorū. l. alienationes. ff. famil. ercis. l. qui so-
 lidū. §. prædiū. ff. de lega. 2. Quia ad primū respōdetur pro-
 cedere in eo qui libere alienare pōt, nō aut in eo qui sine al-
 terius cōsensu alienare nō potest. Soci. Iunior conf. 77. n. 7.
 87 lib. 1. Ad secundū respōdetur, qd̄ hęc prohibitio facta fuit
 in fauorē patris, & quando prohibitio fit in fauorem tertij,
 cēsetur quoq; prohibita alienatio necessaria, saltem ea quæ
 fit mediante delicto. Bar. in. d. l. si quis in tantā. n. 12. Alciat.
 88 responso. 522. n. 3. Limitatur tamē hęc cōmunis in aduē-
 titijs in quibus pater non habet vsum fructū, de quibus per
 glossam in authen. item hæreditas infra. & in ordinatione
 Portugalix lib. 4. tit. 78. Nā hęc filius alienare poterit sine
 patris consensu, authen. vt liceat matri & auix. in principio
 col. 8. Vnde à cessante ratione de qua supra prædicta bona
 venient in confiscationem: & ita Crotus in. d. l. frater à fra-
 tre nu. 35. Paris. vbi supra ex num. 11. lib. 4. Menoch. de re-
 cuperanda poss. remed. 9. ex. n. 84. quicquid Ruinus conf.
 24. ex. n. 9. lib. 5. Socinus Iunior vbi supra ex. n. 8. lib. 2. per
 tex. in. d. l. 3. C. de bonis proscrip. cuius verba supra retuli-
 mus. Cui tu respondeas eā legē procedere ex ratione legis
 secundæ. de cast. pecul. Quæ ratio cessat in aduentitijs.

VERVM

89 VERVM enimvero præstantissimus ille Emanuel
 præceptor meus, cuius opiniones tanquam magis ex prin-
 cipijs iuris prudētix deductæ, mihi præ oculis habentur, in
 lectura priuata, quā fecit super hęc legē indistinctè contra
 cōmunem defendit, scilicet cū hodie filius habeat bonorū
 aduentitorū proprietatē ex nostro textu, cōsequenter de-
 linquēdo eo, fisco esse applicanda, propterea quod fisco
 succedit in omnia iura condēnati. l. si adēpris. C. de senten-
 tiā passis. l. de portatorū. C. de pœnis. l. ex iudiciorū de ac-
 cusatiōe qua regula non pōt discendi sine lege expressa. Et
 hęc opinionē tenuit etiā Cinus, & Fulgosius in. d. l. 3. & in
 puncto iuris veriore esse affirmat doctissimus Costa vbi
 supra. n. 10. sentit Cuiacius in. §. igitur. instituta per quas per-
 sonas nobis, respōdetes ad tex. in. d. l. 3. C. de bonis proscri-
 bona castrensia non potuisse patri auferri, propterea quod
 olim ad patrē spectabāt iure proprietatis, solūq; filius habe-
 bat ad ministratiōem ex Imperatorū cōstitutionibus, vt la-
 tius dicemus in. 3. p. huius tex. de cast. pecul. ac ppter ea ex
 delicto filij, illa bona nō potuisse ad fiscum pertinere, cum
 patris essent, non filij, cæterum illius tex. doctrinam in ad-
 uentitijs non procedere cum propria filij sint vt dixi.

90 Nec itē hanc sententiā impugnare videtur text. in dict.
 l. Imperator cū similibus adductis pro cōmuni opinione,
 quoniam Modestinus ita scribit. *Imperator Antoninus, cū
 Firmius Titianotragædos tres legasset, & adiecisset quos
 tibi commēdo, ne cui alij seruiant, publicatis bonis Titiani,
 rescripsit debere eos publice manumitti.* Nam prædictum
 argumentum procedit quando ipsa bona erant prohibi-
 ta alienari: tunc enim nec ex delicto possunt alienari. At in
 proposito non prohibētur alienari bona filij, sed ipse filius
 alienare prohibetur, & est prohibitio personalis, non ve-
 ro realis: vnde non censetur prohibita alienatio quæ fit ab
 ipsa lege, nec enim hic filius alienat, sed ipsa lex: ac ppter ea
 cessat

cessat prohibitio, argumēto legis more. de acquir. hære. &
 91 l. furiosus. de actio. & obligat. & eadem ratione hic filius,
 etiam sine cōsensu patris, vel etiam minor. 25. an. sine con-
 sensu curatoris ingrediendo monasterium, trāsferunt om-
 nia sua bona in monasterium, propterea quod talis alienatio
 fit ab ipsa lege. auth. ingressi monasterium. C. de Sacros.
 et elec. c. in præsentia. de prob. vbi id ipsum tenēt Doct. &
 fralia ratione moueantur, vt ibi tradit Decius. n. 35. Specu-
 92 lator. tit. de statu monach. nu. 9. Facit etiam quod aliena-
 tio quæ fit ex delicto, est necessaria, vt habetur in. l. peto.
 71. §. prædium. de legat. 2. talis alienatio nunquam cense-
 tur ptohibita. l. alienationes. 13. ff. famil. ercis. tradit Caldas
 Pereira in lib. suo de renouatiōe emphyteutica. q. 6. n. 39.
 ad fin. Quæ opinio licet ita cū ingenio & subtilitate defen-
 datur, à priori parte cōi iudicādo & cōsulēdo nō esse teme-
 rē discedēdum magis placet ex rationibus supra allegatis.

Tertius effectus est quod licet iure di-
 gestorum nulla possit

93 esse obligatio inter patrem & filium, ex §. item inutilis. de
 inut. stip. cuius verba hæc sunt. Item inutilis est stipulatio,
 si vel ab eo stipuleris q tuo iuri subiectus est, vel si is à te sti-
 puletur: & c. cōstat etiā ex. l. 6. tit. 11. p. 5. cū ad cōtrahendā
 obligationē distinctio personarū requiratur. l. 2. de stipula-
 tione seruorū, quæ non reperitur inter patrē & filiū, vt de-
 ducitur ex. l. 57. §. 1. de fideiuf. & ex Aristotele. libr. 1. Ma-
 gnorū moral. c. 34. nec pater filio, aut filius patri quidquā
 dare potest, quod nō sit ipsius patris. l. placet. de acquir. hæ-
 red. & inde fit vt inter patrē & filiū nō possit esse emptio,
 nec venditio, l. 2. de cōtrah. emp. nec vllū iudiciū. vt in. l.
 lis nulla. 4. & in. l. si à me. de iudicijs, de quibus Cuiac. lib. 9.
 94 obseru. c. 13. Vaconius, lib. 1. declar. c. 9. & lib. 4. c. 57. Tamē
 hodie cū filius sit capax acquisitionis, sequitur necessario
 inter patrē & filiū super omnib' aduētitijs cōsistere civilē
 obliga-

obligationem, vt per legem iubemus. §. 1. C. ad Trebe. ro-
 net Bart. in. l. frater à fratre nu. 16. post glossam. ibi de cond.
 indebiti. & est communis opinio secundum Ias. ibi in le-
 ctura num. 37. & in repetitione num. 28. Baptista. nu. 40.
 Pro qua opinione vltra adducta per Doct. vbi supra, vide
 bonum tex. in. l. fin. ibi (quasdam actiones). C. de dotis
 promissione.

95 SED adhuc contra hoc grauitè vrget, videtur enim,
 quod nec obligatio naturalis consistere possit ex eo, quia
 iure isto pater est legitimus administrator bonorum filij
 l. fin. §. filijs autem. infra hoc tit. & cōtrahendo cum filio,
 fiet autor in re propria, quod est absurdum. l. 1. de autor.
 tut. per quem tex. tenet hoc Barto. sibi ipsi contrarius, nec
 naturalem obligationem oriri inter patrem & filium in
 aduētitijs, & idem Barto. in. l. tam is. §. 1. de donat. causa
 mortis, & est cōmunis secundum Soci. in. l. 1. §. fuit quæsi-
 tum. ff. ad Treb. quo tamen argumento non obstante, Bal-
 dus, & Paulus in. l. senium. C. qui test. fac. & alij quos refert
 Tiraq. de iure maritali glos. 6. vers. (Sed in hoc) defen-
 dunt in proposita specie filium patri etiam civiliter obliga-
 ri, limitantes regulā in. d. l. 1. de auth. tut. rationibus de qui-
 bus per eos quos repetit idē Bald. in. l. pactū. q. 21. C. de col.

96 TV VERO dic patrem obligari posse filio civiliter
 ex prædicta communi opinione, filium vero non posse ex
 alia communi: quas sic ex mente Barto. obseruat Fulgo. in
 d. l. frater à fratre col. 3. & Paulus. n. 16. nec est inconueniēs
 contractum ex parte filij claudicare, quia id regulare est,
 quoties vnus ex contrahentibus ex consensu suo non pe-
 tet obligari. l. Iulianus. 14. §. si quis à pupillo. ff. de action.
 empti. Si quis (inquit Vlpianus) a pupillo sine tutoris au-
 toritate emerit, ex vno latere constat contractus, nam qui
 emit, obligatus est pupillo, pupillum autem sibi nō obligat.
 qui

97 **Qui** text. non procedit in pupillo ex aliquo favore, ut vulgo existimat, sed rigore, ut probat Iust. in principio de auctor. tut. ubi ex duobus principijs eandem doctrinam generaliter deduxit, quod enim vulgo colligitur ex l. Labeo §. contractum. de verb. signifi. contractum esse utrinque obligatorum, falsum est, quia hoc ex accidenti venit in quibusdam, ut constat ex dicto principio de auct. tut. In his vero contractibus qui mutuam producant obligationem satis est ad substantiam eorum alterutra parte manere obligatam dummodo ea obligatio, utro citraque, hoc est utrinque, & ex utroque consensu deducatur. d. §. contractum, que sic intelligunt nonnulli viri docti, idque ad differentiam obligationis, que deducitur ex delicto, vel testamento, eas demum constat non deduci ex duorum consensu, sed vnius tantum ut patet.

98 **Quartus effectus** est aduentitia non conferri. l. ultima ubi hoc nouiter statuitur in suis heredibus. C. de collat. & eius verba hæc sunt (*Ut nemini de cætero super collatione dubietas orlatur, necessarium duximus constitutioni quam iam favore liberorum fecimus, hoc addere, ut res quas parentibus acquirere esse prohibuimus, nec collationi post obitum eorum inter liberos subiaceant. Ut enim Castrense peculium in comune conferre in hereditate diuidenda, & ex prisca iuris auctoritate minime cogebatur: ita & alias res que minime parentibus acquiruntur proprias liberis manere censemus.*) Nam quod dicitur in l. vlt. liberis. C. eodem. ad emancipatos refertur, in quibus hoc idem cauetur auctoritate illius legis, prout Bart. intellexit in l. si emancipati. C. illo tit. idque ex eo patet, quia text. in d. l. vltima refert se ad decisionem nostri text. ubi non agitur de emancipatis, sed tantum de suis heredibus. Nam antea de iure digestorum omnia aduentitia conferrebantur. l. 1. & per totum. ff. de collat. bono;

bonorum. Denique si in potestate non tenetur conferre aduentitia, & ratio est, quia non sunt ex substantia eius de cuius hereditate agitur. Unde deducitur quod si pater in emphiteusi non empta, nec à se meliorata, filium suum nominauerit (ut plerumque fieri solet) in tali casu filius non tenebitur eam cæteris fratribus conferre, nec imputare. Quod planè procedit in emphiteusi nominationis antiqua, quæ scilicet non ab ipso patre, sed iam ab auis obtenta fuit: filius enim tunc à patre nihil habere censetur, iuxta textum in l. vnum ex familia. cum suis. §. & quæ ibi notat Doct. ff. de legat. 2. Hispanus Molina. lib. 2. primog. cap. 4. n. 5. & 10. & ex. n. 21. Lusitanus Pereira, in suo tract. de nominatione emphy. q. 18. n. 13. glo. recepta. in l. qui in aliena. §. interdum. verbo, *faciet heredem* in fine, ibi, *hodie secus*. ff. de acqui. hered. & ita de iure cõi probat glo. verb. apud heredem. in fi. in l. si patroni. §. 5. ff. ad Senat. Cõsul. Treb. Alex. in l. in quartam. nu. 229. ff. ad l. Falcid. & cõsil. 8. lib. 3. cõis ex citatis per Iulium Clarum. q. 46. verbo, *secundum*. Mench. de success. §. 30. ex. n. 233. doctissimus Aluarus Valascus, de iure emphyt. r. p. q. 46. & his non citatis defendit nouissime Caldas, ubi supra n. 22. facit ordinationo Portugal. lib. 4. tit. 77. §. 30. ibi. *Não sera obrigado*. Et ampliat etiam si in vita eam emphyteusim filio tradiderit, reseruato sibi usufructu, quia nihil de suo omnino præstat patet quod suam substantiam & patrimonium minuat: ac proinde tanquam aduentitium non conferetur ex dict. l. vlt. C. de collat. iuncta lege vlt. liberis. C. eodem. tradit in terminis Pereira in tractat. de nominatione emphyt. quæst. 18. num. 3. & 9. Sed limitari debet si emphyteusim sit hereditaria, scilicet accepta pro se, & heredibus: quæ utique conferetur, & imputabitur, ut probat idem Caldas post alios ubi supra, quæst. 18. num. 27. Ias. & alij in l. penult. C. de collatio. & in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testam.

Sed

102 Sed circa hac dubium magis est si emphyteusis firmiter
 nationis pro se, & liberis, non tamen antiqua, sed ab ipso pa-
 tre data, & accepta, an conferatur vel imputetur. Et iure
 communi magis inter plerosq; obtinuit tanquam profe-
 ctitia esse imputandam, cum ab ipso patre, vel ipsius oc-
 casione esse obtenta iuxta notata per Docto. in. l. penultima
 C. de collat. & communem de qua Menchaca in progrese
 su successio. §. 30. ex. nu. 249. quam etiam dicunt com-
 muniter receptam Iulius Clarus. q. 46. verbo fæudum,
 Aldar. Valal. vbi supra. q. 1. Cæterum contrariam senten-
 tiam tenuit Angelus post glossam ibi in. l. si patroni. ff. ad
 103 Trebel. quam licet communem las. in. d. l. penul. num. 4.
 & eam magis probat ordinatio Portugal. in. l. 4. tit. 77. §. 30.
 Ego autem de iure vetiore esse prædictam sententiam
 mihi magis persuadeo, cum filius non habeat talem em-
 phyteusim ut hæres, sed ut filius, vel extraneus, nec ex pa-
 tre, sed a domino. l. unum ex familia. §. 1. sup. allegato.
 Secundo quia nec illa bona censentur esse in bonis patris
 quoad hoc, cum non essent futura post eius mortem, iux-
 ta notata per eundem Valasum in. d. q. 1. in fine. Tertio
 quia cum non fuerit concessa pro se, & hæredibus, sed pro
 se, & liberis, non videtur concessa ea mente, ut liberis im-
 putaretur tanquam hæredibus, sed tanquam bona aduen-
 titia ab ipso domino concessa, sicut & propterea onus ali-
 quod à patre apponi non potest ex. l. unum ex familia. §.
 sed si fundus ff. de legat. 2. Et ita noviter defenditur doctri-
 na Angeli, & ordinatio vbi supra; quibus non obstant argu-
 menta Alexan. in. d. l. si patroni, & consil. 27. lib. 5. num. 9.
 Nam eis satisfacti Claudas in nominatione emphy. q. 1.
 l. 8. ex. nu. 241 cum sequentibus, licet non sup. ar-
 gumentis attendent ad ea quæ proxime notata sunt
 retulimus. De

De usufructu patris in bo-
 nis aduentitijs.

S V M M A R I V M.

- 104 Pater habet usufructum in bonis aduentitijs,
 dummodo sint iuste & licite quesita.
 105 Filius tunc demum acquirit usufructum patri in bo-
 nis aduentitijs, si legitimus est, vel suo consensu per
 subsequens matrimonium legitimatus.
 106 Pater habet usufructum in maioratu, vel in bonis
 vincularis ex linea materna filio fam. acquisitis, &
 in emphy.
 107 Ansit verus usufructus qui patri acquiritur ex hac
 lege.
 108 Fructus acquirit pater eodem momento, quo filius eos
 acquirit: & statim simul ac à solo sunt separati.
 109 Intellectus ad. l. 4. supra hoc titu. de bon. quæ lib.
 110 Lato modo fructuum comoditas solet appellari usus
 fructus.
 111 Intellectus ad auth. excipitur infra hoc titu. de bon.
 quæ lib.
 112 Usu capta proprietate contra filium perijt etiam usus
 fructus patris, nisi pater ante usucapionem rem ve-
 dicauerit.
 113 Si filius fam. non proprietatem rei quærat, sed usum-
 fructum, comoditas ipsius iuris, hoc est ipsi fructus
 ad patrem spectabunt vi ipsa.

E

114 Ius

- 114 Ius vtendi, & fruendi an pertineat ad patrem, mortuo filio fam. vsufructuario.
 115 Reprehenditur intellectus Cuiacij ad. l. fin. C. de vsufructu.
 116 Refutatur alius Fulgosij intellectus ad eundem textum.
 117 Traditur vera & noua illius textus interpretatio.
 118 Hodie si vsufructus filio famil. relinquatur, morte filij vsufructus extinguetur.
 119 Vsufructuario alienante aut cedente ius vtendi & fruendi vsufructus amittitur secundum communem.
 120 Intellectus ad. §. finitur inst. de vsufructu, & ad. l. si vsufructus. ff. de iure dotium.

104 **N**OSTRO textu ibi (& eorum vsufructus) obserua regulariter ex omnibus bonis aduentitijs patrem habere vsufructum, autoritate huius legis: quod sane procedit, dummodo bona sint iuste & licite quaesita: alias enim in rebus aduentitijs ex illicita causa quaesitis, pater non habet vsufructum, nec vsufructum, argu. tex. l. quod seruus. 24. ff. de acquir. posses. & ibi Alex. de Imo. & alij, tenet etiam Andreas in addition. ad Speculatorem titu. de actore. §. 1. in glossa peculij num. 23. allegans text. in. l. quod autem. 54. ff. pro socio quam supra retuli. Secundo limita huius rext. decisionem ad filium legitimum pertinere non autem ad filium naturalem quem constat esse non in potestate patris, ex. §. vlt. instit. de nuptijs: cum non sit procreatus ex legitimis nuptijs, quod est omnino necessarium ad inducendam patriam potestatem, vt in principio instituta de patria potest.

potest. l. 3. & 4. ff. de ijs qui sunt sui, atq; ea ratione in bonis aduentitijs eiusmodi filij naturalis pater non consequitur vsufructum: est enim in hoc casu filius naturalis melioris conditionis, quam legitimus, vt probat Alcia. lib. 4. parergon. ca. 5. & obseruat Pinel. in rubr. de bonis mat. 2. p. n. 8. & varijs exemplis ostendit Mercer. lib. 2. opin. cap. 8. Consequetur tamen pater vsufructum, si contrahat matrimonium cum matre illius filij naturalis: quia eo modo qui ante erat naturalis, nunc efficitur legitimus, & redigitur in patris potestatem ex. d. §. vlt. de nupt. & ex auth. quomodo naturales effi. legi. & in auth. quomodo naturales effi. sui. & ex c. tanta est vis, qui filij sint legit. Qua in re videndus est Cuiac. lib. 13. obser. c. 14. intelligens, nisi filius contradicat nolens effi. legitimus, sic limitata decisione. d. c. tanta per tex. express. in. d. auth. quibus modis naturales effi. sui. §. generaliter, qui proculdubio loquitur in hac specie legitimationis, vt contra Couar. de sponsal. 2. par. cap. 8. §. 2. num. 3. fateatur Sarmiento lib. 1. selecta. c. 8. col. 2. Pro quo facit. l. vlt. de ijs qui sunt sui ibi redigitur, iuncto quod tradit Rebuf. in. l. verbum reddendi. 94. de verborum signif. pag. 565. defendit Costa. in. 2. §. p. ex num. 116. vbi Aquil. eleganter 2. p. ex num. 197. & cum alijs Gab. lib. 6. com. tit. de legit. m. c. 1. num. 16. Duenas. reg. 350. limit. 9.

106 Ampliatur tamen regula nostri textus, vt procedat etiam in maioratu, vel in bonis vincularis ex linea materna filio famil. acquisitis, in quibus etiam pater habet vsufructum, vt tradit Soarez in quaestione maioratus num. 1. & 9. & per totam. Molina lib. 1. primogen. cap. 19. num. 18. Item & in emphyteusi, vt docet eximius Valascus Lusitanus de iure emphyteutico. q. 38. num. 28. quicquid Ascarius de patria potestate effectu. 2. num. 41. limita. 7. & Pereira in suo tractatu de nominat. emphy. q. 19. nu. 40. qui male recessit a sapientissimo Valasco vbi supra, qui nihil

E 2 sane

sane ignoravit in iure, præsertim in materia emphy. regno Portugalix utilissima, & in isto, & ubique terrarum maxime desiderata.

107 SED DVBIUM est qualis iste ususfructus sit: & quãvis Doct. communiter non distinxerint inter hunc ususfructum, & eum de quo agit titulus. ff. & C. de usufru. videtur tamen diuersus esse, videmus enim multa in vero usufructu observari, quæ in hoc cessant, vt in §. non autem infra hac. l. tradit Pinel. 2. p. l. 1. nu. 16. C. de bonis maternis, quod mihi persuadetur ex eo, quia cum acquiratur ratione patriæ potestatis vt in præsentis, remanente in hoc dispositione iuris antiqui, cõsequens est, vt prius filio, deinde patri acquiratur: quemadmodum & olim proprietas ipsa acquirerebatur. l. 1. ibi. (*quippe cum filiusfam.*) ff. si quis à patre fuerit manumiss. Boerius decisione. 199. nu. 8. ac propterea penes patrem non sit verus ususfructus formalis, sed solum casualis; nam is solum ad filium spectat, cum sit rei dominus. l. si ita stipulatus. 126. §. 1. ff. de verb. oblig. l. vt iusfrui. 5. ff. si ususfructus petatur. Et facit, quia si pater esset verus usufructuarius, non acquireret fructus, nisi ipse eos perciperet. §. is vero, inst. de rerum diuisione. l. si usufructuarius versic. Iulianus ait. ff. quib. mod. usufructus amittatur, & tamen, cum eos acquirat ratione patriæ potestatis, & per consequens eodem momento, quo filius eos acquirat. l. placet de acq. hære. dicendũ est eos necessario simul ac à solo sunt separati, patri acquiri ex. d. §. is vero ibi, sed domino proprietatis. Nec obstat quod talis usufructus durat in vita patris. l. 4. supra eodem ibi (*Vsque in diem vitæ*) l. fin. supra ad Tertul. ibi (*donec viuat*) l. vlti. in fine. C. cõmunia de succes. quod est propriũ usufructus formalis. §. finitur, inst. de usufr. non vero solius commoditatis, quæ respicit personã illius qui habet ipsum ius principale. l. necessario

cessario. 8. §. fin. ff. de periculo, & cõmodo rei vend. Quia
109 respondetur id nouè cautum esse in. d. l. 4. nec enim ibi Imperator concedit patri vsumfructum bonorum, quæ filius vel filia ex cõiugio acquisiuit, quia id iam cautum erat, ex l. 1. supra eod. ad similitudinem rerum maternas: sed concedit nouiter vsumfructum quãdiu pater viuat, videbatur enim cessante patri potestate, cessare etiã vsumfructum, (quandoquidẽ ad patrẽ non pertinet, nisi ratione patriæ potestatis per text. nostrũ) sicut cessante causa priuilegij, cessat priuilegium. l. Titia. 89. §. vsuras. deleg. 2. quod tamen remouet Imperator ibi dicens, vsumfructum ad patrem pertinere quãdiu viuat: & ita procedit. d. l. fin. C. ad Senat. Consultum Tertul. Et præterea si verus esset vsumfructus in persona patris, constabat eũ morte ipsius patris, extinguẽ, nec esset necessaria decisio, & expressio dictæ. l. 4.
110 Nõ etiã obstat quod in ijs legibus iuris noui solet appellari ab Imperatoribus vsumfructus: vnde videtur id intelligi debere de vero & proprio usufructu. Quia respondetur, quod lato modo fructuũ cõmoditas solet appellari vsumfructus. d. l. necessario. §. si l. cui vsumfructus. 74. ff. de usufr. quicquid Gomez. in. l. 6. Taur. num. 11. & 12. & in. l. 48. num. 5.

Et ex hac differentia colligitur intellectus ad text. in
111 authen. excipitur infra hoc titu. quã valde extollunt Bart. & alij ibi: & præter alios de ea tractant Caldas in. l. si curat. habens verb. læsis num. 144. Ascan. de pat. pot. effec. 2. ex num. 41. Guier. in cap. quamuis pactum. vers. nullum ex num. 28. Molina de primog. lib. 1. c. 19. num. 30. Cauale. tract. de tut. & curat. ca. de usufr. mulieri relicto. sub num. 136. Anton. Gom. in. l. 48. Taur. num. 13. Pereira de nom. emphiteu. quæst. 19. nume. 46. Si enim hic vsumfructus formalis esset, vere & proprie distingueretur à proprietate, & esset res maxime diuersa. l. recte dicimus. 25. de verb. sig. & per consequens non posset filio ita dari, aut relinqui,

ne patri acquireretur, ius enim publicum patriae potestatis, nemo priuatus possit impedire. l. ius publicum. ff. de pact. l. nemo potest. ff. de legat. 1. Cum autem non sit res distincta, sed pars ipsius proprietatis, & dominij accessoria, ut modo defendo, non est mirum si ipse filius possit plenam acquirere proprietatem sine eo quod patri aliquid acquiratur: nam accessorium regulatur secundum principale: & ita accidit in §. si autem infra hac lege, de quo supra diximus. An autem ille textus in auth. excipitur, procedat in legitima filij relicta à matre hoc modo, ne patri ususfructus quærat, tu vide Costam in §. ecquid sit tantum. §. par. num. 90. & Soares in l. quoniam in prioribus limit. 1. num. 12. Boer. decis. 194. num. 4.

- 112 Ex eadem differentia colligitur notabilis effectus: nam si iste ususfructus est seruitus personalis, competere potest patri concessoria. l. 2. ff. si seruitus vendicetur. Et quamuis res filij usufructuatur, durabit adhuc ususfructus patris. l. locum. 2. §. proprietarius. ff. de usufructu. l. iusto. 44. §. non mutat. ff. de usufructu. quod recte contingere potest secundum Angeli sententiam in l. 1. supra titu. 1. Si tamen non sit vera seruitus, sed sola fructuum commoditas, usufructuata proprietate contra filium, peribit etiam ususfructus patris, cum sit facti, & proprietati coniunctus, quæ ratione perit legatum operarum usufructuato seruo. l. 2. in fine de usufructu. legato. unde ante usufructuacionem, necessaria est patris vendicatio, vel filij nomine, vel utilis in rem suo nomine, iuxta tradita à Pinelo in l. 1. 2. par. na. 18. Ex eadem doctrina colligitur argumentum contra Angelum in §. igitur inst. per quas personas, quem sequitur Ias. in l. cum filio. n. 157. ff. de leg. 1. quæ etiam reprehendit Riminal. in d. §. igitur. n. 133. Ex eadem etiam colligitur quod si filius fam. non proprietatem rei quærat, sed usufructum, commoditas ipsius iuris, hoc est ipsi fructus ad patrem spectabunt vi ipsa, non vero ex ratione

ratione quam ponit glossa in auth. idem est in fine, cum qua alij communiter transeunt.

- 114 SED IN HOC disputari potest, an ipsum ius utendi & fruendi ad patrem pertineat mortuo filio: in qua quaestione videbatur, cum hodie filius famil. sit capax dominij ex nostro textu, & dominium in usufructu possit considerari. l. 3. ff. si usufructus petatur, quod usufructus filio famil. relictus, in eius solius persona consisteret, ita ut eius morte finiat, iuxta §. finitur de usufructu. Sed contrarium probatur in l. fin. C. de usufructu. ubi usufructus relictus filio famil. eo mortuo, ad patrem spectat: mortuo vero patre, ad filium: & eius verba à Iustiniano huiusmodi scribuntur. *Ex libris Sabinianis quaestio nobis relata est, per quam dubitatur si usufructus per seruum acquisitus, vel per filium famil. capitis diminutione filij magna, vel media, vel morte, vel emancipatione, vel serui quacunque alienatione, vel morte, vel manumissione possit adhuc remanere, & ideo sancimus in huiusmodi casibus nec si seruus vel filius famil. in praefatos casus inciderit, interrumpi patri vel domino usufructum, qui per eos acquisitus est, sed remanere intactum, neque si pater magnam capitis diminutionem vel mediam passus fuerit, vel morte ab hac luce fuerit exceptus usufructum perire, sed apud filium remanere etiam post patris calamitatem oportere, cum plerumque verisimile sit testatorem contemplatione magis filij, quam patris usufructum ei reliquisse. Neque dici debet hunc textum esse correctum prout videtur tenere Imol. in l. filio famil. ff. de donat. causa mortis. quia ex supra scriptis constat esse posteriorem, quam text. nostrum: fuit enim illa constitutio edita à Iustiniano post consulatum Lampadij*

& Orestis vt ex eius data apparet, qui consules fuerunt anno à Christo nato. 532. vt constat ex annorum digestionem per consules Romanos facta ab Aloandro, que habetur in fine Codicis. tex. vero noster editus fuit Decij consalatu, qui consulatū gessit anno. 531. vt ex eodem Oleanthro videre est. Vnde in hac difficultate cōmunis opinio Doctorum respondet ex morte filij iudicandum patris contemplatione datum esse vsufructum, morte vero patris contemplatione filij relictum esse à patre vt primo casu procedat prima illius tex. pars. secundo vero procedat pars secunda prout glos. Barto. Alber. & alij Doctores docent, probat Gomez. in. l. 48. Tauri num. 20. Ceterum hæc solutio communis nulla iuris ratione fundatur, neque enim iuri conuenit, vt ex euentu iudicemus voluntatem fuisse testatoris hanc, vel illam, præsertim cū quando aliquid filio famil. relinquatur, in dubio eius contemplatione censeatur relictum, non patris: vt post alios probat Caldas Pereira de nominatione emphi. quæstio. 19. num. 44. & nos supra diximus. Item quamuis contemplatione patris constet datum esse vsufructum filij est ex iure nouo secundum veriore sententiam, quã defendi in principio huius legis. Vnde aliter intelligebat Cuiac. tract. 5. ad African. pag. 76. dicens patris & filij vnã esse personam, ac propterea altero mortuo non extinguit vsufructum, quasi supersit eadem persona. Quæ subtilis interpretatio non recte impugnatur ex eo, quia idem foret dicendum in vsufructu patri relicto: nam pater, cui relinquatur vsufructus, solus recte fruitur & vitur: filius vero sine patre nec vti, nec frui potest. Nec etiam impugnatur recte ex eo, quod idem dici deberet in proprietate filio relicta, nam proprietates non cohererebat personæ iuxta tradita in. l. fin. C. de lega. & propterea subito transibat in patrem, nec momento residebat penes filium. l. placet. ff. de acqui. hare-

heredita. sed vsufructus personalis est. l. 4. ff. de nouationibus. l. si id quod. ff. de duobus reis. nec mirum, si omnino non discedat à persona filij vt in dote profectitia traditum est. in. l. 2. §. quod si in patris. ff. solut. matrimo. Impugnatur tamen recte prædicta solutio Cuiacij ex eo, quia secundum regulas iuris antiqui poterat procedere, non secundum regulas iuris noui, secundum quas filius est capax domini, ac proinde videtur totum dominium vsufructus in filio esse, ita, vt eius morte finiatur dicto. §. finitur.

116 Nec etiam placet alia solutio fulgosij quam nonnulli secuntur, & male in scholis defendunt, nempe, quod morte filij maneat intactum ius antiquum, quasi cessante filij fauore videatur vsufructus à principio patri quæsitus, mortuo vero patre habeant locum iura noua, & videatur vsufructus semper fuisse in persona filij, quemadmodum & idem videmus in hæreditate filio delata, vt si filius adire velit, ipse sit hæres, & dominus secundum iura noua, etsi nolit, hæreditas tunc patri acquiratur secundum iura antiqua. l. fin. in principio. §. 1. & in. §. similique modo infra hoc titu. Quia hæc solutio videtur esse contra tex. dum refert quæstionem etiam antiquitus disputatã, & præterea si imperator ea ratione moueretur, facile foret eam exprimere.

117 VNDE MELIUS ego intelligo in dicta. l. vltima fuisse huiusmodi quæstionem propositam, an eo casu, quo vsufructus filio relicto, & per filium patri acquisitus, scilicet in terminis legis antiquæ (poterat enim contingisse ante legem nostram cum oportet) morte patris finiretur, an filij, & quod non finiretur morte filij, patet ex eo quia semel fuit quæsitus patri, & quamuis expectetur persona filij in acquirendo, non tamen spectatur in

E 5

retinen-

Secunda pars

retinendo: vnde nec eius emancipatione, nec deportatione, nec serui manumissione, aut alienatione finiebatur per d.l. vltimam: obtinuit enim hæc sententia inter Iure Consultos antiquos, qui de hac re late disputarunt, vt cōstat ex text. in d. l. vltima & ex l. inter antiquam illo titu. C. de vsufu. & ex l. repeti. §. 1. ff. quibus modis vsusfructus amit. & l. si seruo eodem etiam titu. vbi Iurisconsulti in ijs casibus testantur non tantam fuisse dubitandi causam. At vero, & si hic vsusfructus patri quæsitus fuisset ante nostram legem cum oportet, cum pater moreretur stante iam decisione. d. legis, noua quæstio orta erat, an extingueretur vsusfructus morte patris, & videbatur extingui per text. d. §. finitur, quia tamen vsusfructus quotidie legatur & constituitur vt vni iure accrescendi quærat a collegatario amissus, ac si vere nuper legatus & constitutus esset & amittenti nunquam acquisitus. l. 1. §. fin. ff. de vsufu. accres. intelligendo secundum Robertum lib. 2. sentent. c. 26. decidit imperator ibi, eum vsusfructum morte patris non finire, quasi nunc ei relictus & constitutus fuisset, l. post nostram. l. idem oportet, præsertim considerata testatoris voluntate, quæ est vt filius vtatur, fruatur, argum. 118 l. 3. ff. de legat. præstand. Itaque hodie si vsusfructus filio famil. relinqueretur, constanter defendendum est morte filij extingui ex iure nouo, & eo viuente penes patrem nihil aliud esse, quam fructuum cōmoditatem prout supra ostendi, & videtur sentire Tellus Ferdinandus in l. 5. Taur. num. 8. quamuis contrarium existimet Molina lib. 1. de hispa. primog. cap. 19. num. 23. quæ cōmoditas etsi morte filij soleat remanere in patre ex l. fin. C. ad Senat. Conf. Tert. id tamē procedit in cōmoditate & vsufu. aliarum rerum quæ ad hæredes filij transeunt, non vero in hac cōmoditate huius iuris quod personale est & cum

cum persona filij extinguitur, ex quibus principijs cessat anxius labor Molina vbi supra capit. 19. num. 20.

119 Quo etiam fit, vt si filius vsusfructuarius, non administrante patre, illud ius vtendi & fruendi alij cesserit, vel alienauerit, similiter vsusfructus amitteretur atque domino proprietatis propemodum consolidaretur ex text. in d. §. vltimo institut. de vsufu. l. si vsusfructus. 67. ff. de iure dotium. ibi (*nihil ad eum transire sed ad dominum proprietatis reuersurum*) probat. l. 24. titu. 31. par. 3. & sic intelligendus est Iustinianus in d. §. finitur ibi (*quia cedendo extraneo nihil agit*) scilicet in fauorem extranei, sed nihilominus vsusfructus amittatur vt ibi explicuit Accursius, quem sequitur Paul. in l. 4. ff. de nouat. & ait receptam Negusant. de pignoribus 3. memb. 2. par. num. 3. Alciatus in l. qui Romæ. §. duo fratres, num. 48. ff. de verb. obligat. Couarrub. lib. 1. varia. capi. 8. nume. 7. Cuiacius in d. §. finitur. & ad Paulum lib. 3. sentent. titulo. 6. & ad Vlpianū titulo. 78. in fragmen. Contrariam tamen sententiam aduersus communem docuerunt Aretinus in l. qui Romæ. §. duo fratres numero. 28. ff. de verborum obligation. Theophil. & Hotoma. in dicto. §. finitur. vbi Balduinus late communem conuincit. Molina in labyrintho sexdecim legum nume. fin. Pinel. in l. 1. p. n. 38. C. de bonis maternis. Suarez Lusitanus lib. 1. obserua. c. 6. Præsius in thesauro iuris civilis verb. vsusfructus. quæ antea video præsensisse Accur. in l. arboribus. 13. versic. vel donetur solutione fin. ff. de vsufu. pro quibus. facit. I. C. responsum in l. necessario. 8. in fin. ff. de periculo & cōmodo rei vēdi. vbi ait ius ipsius vsusfructus vēdi posse, necdum corpus fructuū. Præterea, quia, si alienatio vsufu. fructuario permittitur, vt in d. l. arboribus. §. vsufu. fructuario. l. nō vtitur. l. cui vsusfructus. ff. de vsufu. l. in vēdit. ff. de

ff. de bon. auct. iud. possidend. sane absque vlla poena intelligenda est argum. l. Gracchus. C. ad l. Iul. de adulterijs, deinde pro hac opinione argui potest à sufficienti partium enumeratione ex l. corruptionē. C. de usufructu. §. finitur. Inst. eo. nec ex illis text. verbis (*Nam cedendo extraneo, nihil agit*) sequitur ergo statim, quod finiatur usufructus, nisi domino proprietatis cessa sit. Denique prædicti authores ex illo iuris principio iuari possunt, quo docemur, quod si ius, quod ceditur, vel transfertur in aliquem, ei non acquiritur ex aliqua causa, remaneat penes illum à quo cessum fuit. l. si quis vi. r. 7. §. differentia. ff. de acquir. possess. l. nec utilem. 20. cum glo. vlt. ff. ex quibus caus. maiores. l. cum quis. 38. §. s. debitori, ibi, *mansuros eos debitores*. ff. de solutionibus. Nec eis obstat difficilis text. pro cōmuni adductus, cum Pomponius. lib. 5. ad Sabinum, ita scribit. *Si usufructus fundi, cuius proprietatem mulier non habebat, dotis nomine mihi à domino proprietatis detur: difficultas erit post diuortium circa reddendum ius mulieri: quoniam dicimus usufructum à fructuario cedi non posse, nisi domino proprietatis. Et si extraneo cedatur, id est ei, qui proprietatem non habeat, nihil ad eum transire, sed ad dominum proprietatis reuersurum usufructum. Quidam ergo remedij loco recte putauerunt introducendum esse, ut vel locet hunc usufructum mulieri maritus, vel vendat numero vno: ut ipsum quidem ius remaneat penes maritum, perceptio vero fructuum ad mulierem pertineat. Nec enim docet Consultus, quod si usufructus cedatur extraneo, ad dominum proprietatis statim reuertatur, sed morte cedentis in cuius persona usufructus consistit.*

Quod

Quod clarius percipi poterit si Pomponij mentem ibidem & speciem quam disputauit penitus intelligere velimus, agit enim de restitutione usufructus in dotem dati, cum autem soluto matrimonio dotalia omnia sint à marito restituenda, videbatur impossibilis usufructus restitutio, quippe qui in persona mariti ita residet, ut nullo modo ab eo separari queat, nec, si mulieri propter restitutionem cedatur, in eam aliquid trasferatur ex iure usufructus, cum solummodo persona viri usufructuarij inspicere debeat, ut in ea extincto usufructu eius morte, vel alijs legitimis modis, ad proprietatem sit reuersurus, atque ideo huic difficultati volens subuenire Pomponius remedij loco introduxit, ut maritus locet aut vendat vno numero mulieri ius, ita ut hoc modo ius usufructus penes maritum semper resideat & ab eius persona in totum eradicari non possit, sed in ea finiri debeat, perceptio vero fructuum ad mulierem pertineret, atque hoc casu non negat. I. C. usufructum alienari & ipsum ius vendi posse, ita tamen ut usufructuarij persona ad eius extinctionem expectetur non eius, in quem ipsum ius fruendi transfertur. Hæc de illorum opinionibus.

Mihi autem videtur eos omnes interpretes non satis rem ipsam percepisse. Falluntur enim antiqui docentes usufructum alienari non posse, neoterici quoque non minus decipiuntur, qui falso docuerunt usufructum etiam extraneo cedi posse & eo casu ad proprietatem non reuerti. Atque igitur verissimum constituo usufructum extraneo cedi nullo modo potuisse, vendi vero aut locari recte posse, quo casu usufructus ipse non in emptorem, conductoremue transit, sed tantum fructuum perceptio ad fructuarij vitam, quod quidem si Pomponium consideramus in. d. l. si usufructus ex eo clare deprehenditur, nam postquam negauit cessionem extraneo fieri posse, remedij loco venditionem, aut locationem

cationem faciendam admisit vno numo, sed huius di-
 uersitatis ratio quaerenda est, praenosci enim oportet quid
 in iure olim (*cedere*) significaret, cedere autem in iure di-
 cebatur illi, qui dominium rei suae in alium trāsferabant,
 ita, vt penes se nihil remaneret, fiebat autem cessio per tria
 verba de quibus meminit Ouid. lib. 1. fastorum.

*Ille nefastus erit per quem tria verba silentur,
 Fastus erit per quem lege licebit agi.*

fiebat etiā per tres personas cedentis, vendicātis & addicē-
 tis, cedit dñs, vēdicat is cui cedit, addicit pretor, vt explicat
 Vlpian. in frag. tit. 19. versicu. in iure cessio. Brisson. de ver.
 signific. verb. cessio, & lib. 1. selectarum antiquitatum. c. 7.
 Hotoman. de verbis juris. verb. alienare & ad. ll. 12. tabu.
 cap. 4. Prateius in thesauro iuris civilis verb. cedere in iure.
 Rebardus ad. ll. 12. tab. cap. 16. Guevara. in topicis Cice-
 ron. §. 19. num. 26. Et per hanc iuris cessione omnes res
 incorporales alienabantur vt explicat Vlpian. titu. 19. &
 ibi Cuiac. sic seruitutes cedi passim legimus. l. 3. ff. de ser-
 uit. rusticorum. l. per fundum in princi. eodem titu. l. ne-
 mo. 39. ff. de seruit. vrbano. l. fin. ff. commun. prax. &
 cedere nomina. l. Iulianus. 30. ff. de petitione hered. & vsuf-
 ructus ceditur. d. l. si vsufructus. d. §. finitur. Hac autem
 cessione ius omne, quod cedens in ijs rebus incorporali-
 bus habet, in cessionarium transfert, erat enim cessio legi-
 timus modus transferendi dominiū, vt ex Vlpian. & alijs,
 quos supra retulimus,prehenditur: & ex ijs apparet cur
 vsufructus cedi nequeat extraneo. Nam per cessionem
 ius illud incorporale vtendi & fruendi transferendū erat:
 quod impossibile est, qm̄ seruitus personalis est iux. text.
 in. l. 1. ff. de seruit. & in persona vsufructuarij adherēs, & ideo
 à sua persona in aliā transferri nequit, & ideo ait Iustinian.
 in persona extranei nihil agitur in. d. §. finitur. quæ verba
 magis

magis probare videtur nostram sententiam, vt statim fi-
 niatur vsufructus in persona vsufructuarij & ad domi-
 num reuertatur. Quod facile apparebit si cōferamus text.
 in. l. per seruum. 37. §. fin. ff. de acquir. rerum domi. cum. l.
 qui mihi donatum. 13. ff. de donat. nihil enim agitur in per-
 sona extranei, bene tamen agitur in domini persona. Ven-
 di autem vsufructus, vel alio modo alienari potest, quia
 non est propria rerum incorporalium alienatio, sed fru-
 ctuum tantum, aut corporum, quæ in vsufructu continen-
 tur, & ita ius illud incorporale non amittitur ex venditio-
 ne, sed fructuū perceptio competit, quod remedij loco in-
 troducitur, vt fiat restitutio vsufructus soluto matri-
 monio, & ita fructuum perceptio mulieri competet, vsuf-
 ructus autem in mariti persona residebit, & eius morte
 extinguetur. Deprehēditur ergo ex prædictis vsufructū
 à filiofamil. fructuario extraneo cedi nō posse, quod si ce-
 datur statim extingui & ad proprietatē reuertī, vendi au-
 tem aut alienari posse, casu quo pater administrator non
 fuerit vt in specie glo. in auth. idē est, infra hoc titu. deduci-
 turetiā quod cum legum partitarum cōditores commu-
 nem errorem secuti fuerint in l. 24. titu. 3. part. 3. versic.
 (*otrofi de ximnos*) non esse seruandam, cum contrarium sit iu-
 recōmuni statutum & magis iuri consentaneum, aut sal-
 tim si præd. lex partitæ propter eius autoritatem seruanda
 sit, eius decisionem temperandā eo modo, quo statim de-
 clarabo, vel eo, quo limitat & intelligit Bal. in. l. res quorū
 C. de iure dot. scilicet quando vsufructuarius tradiderit
 possessionem, non vero si non tradiderit. Hic autem Al-
 uarus Aegidius charissimus discipulus meus tētabat præ-
 dictam communem & legū partitarū opinionem defen-
 dere, ac recte intelligere, & vt est ingeniosus & bene do-
 ctus effugere alio modo nitebatur verba Iustiniani & Pō-
 ponij superius relata: contendebat enim vsufructum ce-
 di

di nec alienari posse scilicet invito vel ignorante dño proprietatis, sic stricte intelligendo verba illa, nam cessionē vel alienationē nō ex alio prohiberi dicebat quā quia per illam cessionem in extraneum factam incommodum propriarius sentiret, ac proinde in eius fauorem factum fuisse vsumfructum nec cedi nec alienari posse, vnde cum quis suo fauori renuntiare queat, nil mirum si cessio licet improprie cum consensu & voluntate proprietarij fieri posset, quasi nouus vsumfructus à domino constitueretur ex. l. 4. ff. de nouat. vbi fructuarius delegauit vsumfructum Titio, quē habebat in rebus sui proprietarij, præsupponit Consultus valere delegationē & etiā post mortem fructuarij vsumfructum nō extinguī, sed adhuc Titio deberi, cui vsumfructus fuit delegatus, vt manifeste probant verba tex. ibi, (quia etiam hoc incommodum sentit, si post mortem meam maneat eius vsumfructus, &c.) sed de ijs iam satis.

Effectus resultantes ex vsumfructu patris.

S V M M A R I V M.

121 **P**ater legitimus administrator bonorum aduentiuorū filij ratione vsumfructus tam in iudicio quam extra iudicium, omnia potest agere, & alienare sine decreto iudicis in casibus sibi à lege permissis contra Caldas qui aliud existimauit.

122 Filius licet iure isto sit capax acquisitionis, alienare tamen res suas nō potest sine patris consensu nec mutare

mutuare & nu. 127.

123 Alienatio facta à filio famil. sine autoritate patris etiam iuramento firmata, non valet, contra Caldas.

124 Minor habens curatorem, sine eo alienare non potest, etiam cum iuramento.

125 Filius fam. potest obligari in profectitijs, quorum administratio filij est: non autem in aduentitijs, quorum patris administratio est.

126 Filius fam. licet hodie possit obligari in aduentitijs sine consensu patris, non tamen sequitur quod possit alienare, cum vnus actus distinguatur ab alio: nēpe quia alterum consistit in legitimo consensu, alterum in administratione, illud fieri poterat sine autoritate, hoc vero non poterat.

Pater etiam si consentiat obligationi filij impuberis, nec ipse, nec impubes obligatur.

127 Intellectus ad. l. frater à fratre, ver sic. (repetiturum) ff. de conditione indebiti.

128 Licet seruitus etiam cum cōsensu vsumfructuarij vsumfructui imponi non possit, cum consensu tamen patris vsumfructum habentis, filius seruitutem imponere in aduentitijs, & hypothecam constituere non prohibetur.

129 Proprietas aduentitiarum transit in monasteriū per professionem filij fam. vsumfructus tamen quem pater habebat, remanet penes patrem, ad quem, spe-

F

Etare

Etare debet quandiu vinit.

130 *Filius fam. licet ex lege regni possit disponere de tertia parte aduentitiorum, non tamen poterit dispo-
re de vsufructu, contra Gomez.*

131 *Plena proprietas cum fructibus ad filium pertinet, si
pater se monasterio mancipauerit, & religionem
fuerit professus: nec vsufructus monasterio acqui-
ritur.*

*Pater si dissipator sit, amittit administrationem, &
per consequens vsufructum in bonis aduentitijs.*

132 *Vsufructus non transit ad fiscum per heresim pa-
tris.*

133 *Filius fam. sine patre conueniri non potest in aduen-
titijs, licet secus in profectijs.*

134 *In aduentitijs, in quibus pater non habet vsufru-
ctum, nec administrationem, filius sine patris con-
sensu conueniri potest.*

135 *Pro debitis filij fieri potest executio in aduentitijs;
sed non in vsufructu, qui patri queritur.*

*Prohibitio alienationis facta in fauorem tertij, sem-
per censetur prohibita.*

136 *Casus, in quibus etiam in vsufructu patris fit execu-
tio pro debitis filij, & quomodo fieri debeat.*

137 *Filius quando exit à patria potestate per emancipa-
tionem, non autem per matrimonium, potest pater
dimidiam partem vsufructus, quæ tempore eman-
cipationis habebat, retinere in præmium emancipa-
tionis.*

tionis.

138 *Seruus manumissus grauari non potest, vt aliquid det
pro libertate: quæ inestimabilis est, licet talis vo-
luntas in testa. aliquando obseruetur iudicis officio.*

139 *Intellectus ad. §. cum autem infra hac lege.*

Primus effectus est
quod, cum pater ratione vsufructus sit
legitimus administrator bonorum ad-
uentitiorum filij (vt constat) tam in iu-
dicio, quam extra iudicium, omnia po-
terit pater agere, & alienare sine decre-
to iudicis, scilicet in casibus sibi à lege permisis, vt probat

in. l. 1. C. de bonis maternis, & fuit opinio Azonis in rubr.
supra eodem Couar. lib. 1. varia. resolutionum cap. 8. n. 5.

121 Gomez. in. l. 48. Taurinum. 14. & 15. Tiraquel. de legib.
cõnubialibus glossa. 5. num. 4. & cõmunis ex citatis à Go-
mezio vbi supra & in. 2. tom. ca. 14. post. num. 13. Sed cer-
te ab hac communi sententia videtur recedere Salicetus
in. l. præcep. num. 5. C. de transact. fragili fundamento, &
Caldas Pereira in. l. si curatorem habens verbo cõtractum
fecisti num. 5. versic. Cæterũ, vbi præsertim in regno Por-
tugalix defendit patrem sine decreto non posse alienare
bona filij aduentitia, & mouetur Caldas ex ordinationibus
nostris lib. 1. tit. 67. §. 5. & 6. vbi pater ad similitudinem tu-
toris tenetur inuentarium facere, ergo sicut tutor non po-
test alienare vt constat, sic et pater. Secundo argumento
tex. in. l. si pupillorũ. §. si pater. ff. de rebus eorũ qui sub tut.
l. 3. C. de prædijs mino. ibi. (Pater). Tertio fundatur ex
ordinatione lib. 3. titu. 87. §. 3. iuncta doctrina Casanei in
consuetudinibus Burgundix in rubri. §. 5. num. 4. Verum

meo iudicio hæc sententia licet ex antiquis cartophilaceis deprõpta à Pereira falsa est, nec sustineri potest. Nam licet quod supponit sit verum, scilicet patrem debere facere inuentarium, non ideo sequitur bona non posse alienare sine decreto. Lex enim in vno casu correctæ non extenditur ad alium casum diuersum. Authen. quas actiones, & ibi Bart. C. de sacro S. Eccles. Præterea non obstat ratio Casaneii, quia fatemur quod in casu, quo pater non habet vsum fructum, neque administrationem, non poterit alienare, & sic procedit ordinatio in. d. §. tertio. Sed in casu in quo loquimur, etiam si autoritate ordinationis teneatur facere inuentarium, tamen nemo doctus negabit, quin etiam habeat vsum fructum, & administrationem, vt apertè patet ex. d. ordinatione lib. 1. tit. 67. §. 5. ibi. (*porque elle por deroit he seu legitimo administrador*) ergo si administrator est, alienare poterit, vt in. l. si. §. filijs autem. infra hoc titu. & in. §. cū autē. infra hac. l. quæ nõ inueniuntur correctæ: & facit expressè ordinatio vbisupra, ibi (*naõ sera seu pay obrigado alhos entregar.*) Fuit autem iustissima causa illius ordinationis, scilicet, vt pater teneatur inuentarium facere: quia potest contingere quod patre sine inuentario postea mortuo, relictis minoribus, eorum bona occultarentur, & ab extraneis hæreditibus possiderentur: & hoc probat Pinelus in. l. 1. 2. par. num. 23. C. de bon. matern. Non obstant. d. l. 3. & tex. in. d. §. si pater: loquuntur enim ea iura, quando pater est curator filiorū, diuersum autem est si pater sit administrator, potest enim vt pater etiam res immobiles sine decreto alienare vt in. l. vltima. §. si autem æs alienum. infra hoc titu. tradit Loaces in. l. filiusfam. §. diui. n. 32. ff. delegat. 1. (quæ text. publica disputatione felicibus auspicijs sui quondam aliquali patrū applausu Salmanticę interpretatus.) At vt tutor, vel curator minime alienare potest nisi prius causa cognita, & iudicis decreto præmisso. l. ob æs alienum. C. de

de prædijs minorum. l. 18. titu. 16. par. 6. Cuius differentie ratio ex eo manifestè patet, quia potestas patris maior est in re filij, quam tutoris, vel curatoris in re minoris. l. fin. C. de curatore furiosi, resoluit eleganter Gregor. Lupus in l. 24. titu. 13. p. 5. verb. (*en ninguna manera*).

Nec enim præsumendum est res filij patrem ita temere alienaturum, cum maximè præter affectionem paternam, cõmodum in re filij habeat. Atq; igitur iã ex ijs cõstare poterit prædictam sententiam communem in regno Lusitanie intactam manere, secundum quam praticari à viris doctissimis Olyssipone sæpius audiui. Quibus tamen addendum puto circa inuentarij confectionem in regno Castellæ idem, quod in Lusitania obseruari debere, quando videlicet illud filius petierit, vt probari potest ex traditis à Molina lib. 1. de Hispanorum primogenijs cap. 15. n. 34. & ex eodem lib. 1. ca. 28. n. 4.

122 **Secundus effectus** est, quod licet iure isto filius sit capax acquisitionis, alienare tamen res suas non potest sine patris consensu & autoritate. l. fin. §. filijs autem, hoc titu. explicat pulchrè Minsingerius Centuria legali. 3. obserua. 10. Nec id est iniquum cum lege prohibeatur ex iusta causa secundum Bartoli doctrinã cõiter receptam in. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. posses. Causam enim prædictæ prohibitionis nõ reticuit Imperator in. d. §. filijs, imo statim elegatissimis verbis eã sic expressit, *melius est (inquit) coarctare iuueniles calores ne cupidini dediti tristem exitum sentiãt, &c.* cognouit enim rectè eos facile credulos, vt notat gloss. in. l. si cum dotem. §. eo tempore. verb. iuuenis. ff. solut. matrimo. atque ineffrenatæ libidini plerunq; deditos, nec vnquam satis suo naturæ feruori repugnãtes, vt in. l. si vero non remunerandi. §. si adolescens. ff. manda. ti. auth.

ti. auth. de non eligendo secund. nubentes. §. optimam collatio. i. nec vsquam per diu stabiles vt ex sentētia Salomonis notat glosio. §. i. instit. de iustitia & iure, maximumq; propter hæc suis rebus, si liberè eis (prout de Phaetonte poetæ fabulantur) regimen comitteretur, exitium allaturos, quæ mirè descripsit Horatius de arte poetica in ijs versibus.

*Imberbis iuuenis, tandem custode remoto
Gaudet equis, canibusq; & aprici gramine campi,
Cereus in vitium fletu, mentioribus asper,
Vtilium tardus, prouisor, prodigus aris,
Sublimis, cupidusq; & amata relinquere pernix.*

Quò fit quàm præstans & necessarium esset suarum rerum alienandi facultatem iuuenibus interdici argum. l. fin. C. in quibus causis in integrum restitutio non est necessaria. Quod ad eò procedit, vt & si filius fam. apponat iuramentum, alienatio tamen non valeat, vt sentit glossa in. d. §. filijs autem, & ibi Bald. & Paul. Castr. & idem Bald. in auth. sacramenta pub. C. si aduers. vendition. & est recepta sententia secundum Orosium in. l. & hæred. §. filia familias num. 5. de pactis: & si contrarium teneat Crotus in l. frater à frat. num. 117. de cond. ind. & eo non relato Pereira in. l. si curatorem habens, & in tract. de renouatione quest. 16. num. 61. Et quamuis prædicta communis moueatur ex eo, quod quando alij præiudicium fit, iuramentum non seruatur, capit. cum contingat cum alijs de iur. iuran. tradit Anton. Gomez. in. l. 54. Taur. Caldas de renouatione quest. 11. num. 25. & quod in proposito fit patri præiudicium in usufructu, manifestum est: ea tamen ratio non concludit, quia potuit iuramentum seruari, retento usufructu penes patrem, iuxta textum in. l. fundi Trebatiani. 38. ibi (vendere). ff. de usufruc. legato, præsertim cum usufructus duret in vita patris. l. 4. supra eodem. l. fin. C. ad

124 C. ad Tert. Vnde tu dic veram huius rei rationem esse, quod cum propter vsufructum habeat pater legitimam bonorum administrationem, vt constat ex omnibus legibus huius tituli: Consequens & necessarius effectus est, vt filius etiam cum iuramento nequeat alienare, propterea quod ipse administrationē nō habet, sed pater: nec obstat vinculum iuramenti, quia cum illi, cum quo filius contraxit, non sit ius efficax quæ situm propter legis prohibitionem, facilis erit absolutio, ne iuramentum sit vinculum iniquitatis: & idem dicendum est in minore habenti curatorem, & sine eo contrahente: quo casu cum administratio sit penes curatorem, vt in. l. si curatorem habens. C. de integ. rest. consequens est vt alienare non possit etiā cū iuramento: vt possit multos autores tradit Caldas Pereira sibi contrarius in. d. l. si curatorem habens, verbo hūc contractum in principio.

125 Nec obstat quod filius familias potest obligari tãquam pater fam. l. tam ex contractibus. 57. de iud. l. filius famil. la. 2. ff. de actionibus & obligationibus. Quia respondetur id procedere in profectitijs, quorum administratio filij erat ex patris voluntate, & quandiu erat in potestate, quãuis in solidum esset obligatus. l. si quis cum filio. ff. de pec. satisfaciebat enim de peculio patris. l. 3. §. sed vtrum. ff. de minorib. factus vero sui iuris, solum in id quod facere poterat, conueniebatur. l. 2. ff. quod cum eo. secundum ea quæ supra declarauimus in prima parte huius legis. At in aduentitijs propterea quod administratio patris est, filius efficaciter sine eius consensu nequit obligari per text in. d. §. filijs autem, quod tradidit quondam dominus meus in

126 lectura huius text. Ego vero vltius statuo, qd licet filius familias etiã hodie possit obligari sine cōsensu & autoritate patris, vt mihi magis placet: quia in hoc nihil est immutatū iure nouo: non tamen sequitur, quod possit alienare:

distinguitur enim vnus actus ab alio, vt quamuis obligari possit, alienare tamen non possit: quemadmodum & minor, qui curatorem habet, quamuis enim obligari possit. l. puberes. 10. l. secundum veriore[m] intellectum, quem ibi ponit Guiac. (licet aliter receptum sit) de verbor. obligat. tamen alienare non potest. d. l. si curatorem habens. Item minor potest obligari ad rem immobilem tradendam, & tamen non poterit tradere sine auctoritate prætoris. l. magis puto. §. si pupillus, de rebus eorum. Vbi Vlpianus scribit. *Si pupillus stipulanti sponderit, an soluere possit sine prætoris auctoritate? & magis est ne possit: alioquin inuenta alienandi ratio, &c.* Nempe quia alterum consistit in legitimo consensu, alterum in administratione: Illud fieri potest sine prætore, hoc vero non potest, & filiofam. recte hoc accommodatur, vt quamuis obligari sine patris consensu possit ex. d. l. tam ex contractibus, alienare tamen non possit ex. d. §. filijs autem. Cæterum id debet intelligi in filio famil. pubere: nã filius famil. impubes, etiam cum consensu patris obligari non potest. l. fin. §. 1. ibi (*ne autore quidem patre*) ff. de verbor. obliga. Cuius rei ratio ea esse potest, quia non potuit cadere obligatio personalis in filio familias impubere, cum solus sine patre personam non habeat. l. fin. ibi. (*cum & natura pater & filius eadem persona penè intelligantur*) C. de impub. & alijs substi. consensus vero patris non fuit interpositus ad hoc, vt ipse obligaretur, sed filius, vnde quamuis consentiat, nihil tamen fit, quoniam pater non obligatur, quia non voluit, nec filius, quia non potuit: Quod tamen in pupillo patre fam. recipi nõ potest, quia cū tutoris auctoritate rectè obligatur, quoniam in eum rectè cadit obligatio, cum sit pater familias. Nec obstat quod eadem ratio filij familias impubere militat

militat etiam in filio famil. pubere. Quia responderetur puberem post legitimam ætatem, cum posset naturaliter consentire, æquum esse, vt qui consentire potest, obligari possit, quam iuris utilitatem non aduertit Caldas Pereira, in suo tractatu, quem ad. l. si curatorem habens. non ineleganter conscripsit.

127 EX PRAEDICTIS consequitur cū filius non habeat ius alienandi in aduentitijs quod nec mutuandi facultatē habebit. l. 2. §. appellata. ff. si certū petatur ac proinde cessabit decisio famosæ legis frater à fratre. ff. de condict. indeb. Si vero pater vsum fructum non habeat & ipse filius solus administrationem iuxta tex. & ibi glos. in auth. idem est infra hoc titu. tunc numeranti filio pecuniam aduentitiam patris nomine dux obligationes contrahuntur. l. certi condictio. §. si nūmos. ff. si cert. pet. cum materia, & cessat decisio. d. l. frater à fratre, quicquid glos. ibi dicat communiter recepta, fallitur enim ex ijs quæ infra dicam in. 3. par. de bonis castrensibus. Si vero suo nomine tanquam extraneus mutuauit in solidū fratrem obligabit ciuilitè (potest enim hodie inter eos nasci ciuilis obligatio, vt supra vidistis ex. l. iubemus. §. 1. C. ad Senat. Cõsul. Trebel.) patrē vero de peculio. l. si quis cū filio. ff. de peculio. ac per cõsequēs decisionē legis frater à fratre locus non erit secundum glos. fam. ibi, quã alij sequuntur: sic fiet, vt mortuo patre, tãquam debitor pro parte sua hæreditaria non repetat, pro parte vero cohæredis eatenus repetitionē habeat, quatenus de peculio, quod ex mutuo fratris auctū est, ad eundem fratrem creditorem, & cohæredem peruenit secundum regul. d. l. frater à fratre, quicquid Iass. ibi in repetitione num. 27. contrarium teneat indistincte, cuius opinio solum procedit quando pecunia mutua facta est aduentitia in persona filij debitoris, quo casu legis differentia non est inter ea

sum, quo filius mutuauit pecuniā nomine suo, & casum, quo nomine patris mutuauit, quia quando nomine patris numerauit, directo pater obligatur. d. §. si numos, & per consequens pro parte filij mutuantis extinguitur obligatio in solidum. l. debitori. C. de pactis, nec habetur illa ratio peculij, quādo vero simpliciter mutuauit, pater solum tenetur de peculio in. d. l. si quis cum filio, & eatenus extinguitur obligatio, quatenus ad eum peruenit de peculio filij debitoris, ex tex. in. d. l. frater à fratre.

Hinc apparet intellectus ad prædictam. l. frater à fratre versiculo (*repetiturum*) cuius ratio est secundum Bart. & omnes ibi, quem explicat Corral num. 6. scilicet, quia cum filius patri, cuius erat pecunia mutuata, hæres esset, atque ideo debitor creditor succederet, confusa est obligatio pro parte hereditaria. l. debitori. C. de pactis, videtur enim ipse debitor hereditati soluere. l. si debitor. ff. de fide iussorib⁹, & locupletiorē adire hereditatē. l. i. §. si debitor. ff. ad. l. falcid. l. si ei cui uēdidi. §. si is cui. ff. de euictionibus, ac proinde solutionis potestate, quæ naturalis est. l. uerborum. ff. de solutionibus, non solum civilis, sed & naturalis obligatio extinguitur. l. si cum §. adiū. ff. de solut. quicquid dicat Hotoman. qui nouo quodam ingenio contendit morte patris non fuisse extinctam obligationem, sed per successionem peculij, ad fratrem mutuante iudicio familiæ eriscundæ perueniētis, quod probat ex tex. in versiculo (*naturalem*) & in versiculo (*adeo*) atq; ideo ait filium debitorem pro parte hereditaria, quasi hæredē non repetiturum contra antiquam librorum fidem addita negatione, cuius opinionem refutat Cuiacius in tractatu 9. ad Africanū. Sed quia Hotom. in renouata disputatione contra Cuiacium suam opinionem defendit, & argu-
menta

menta adducit fortiora: reiectis rationibus Cuiacij, aduertendum est, pro vera articuli resolutione, quod Hotoman, decipitur in eo, quod putat filium mutuatarium solum fratri debere, non patri, atque ita existimat hæreditario iure succedentem in peculio suo iuxta. l. certum. C. fam. ercis. obligatum manere, quasi hæredem patris, qui ex mutuo (*inquit*) tenebatur filio mutuanti pro filio debitore, ex regul. l. si quis cum filio. ff. de peculio, ac subinde quasi hæredem non repetiturum. Cui argumento Cuiacius non respondet bene, negat enim debere patrem filio mutuanti, quod nos admisimus supra contra communem in prima parte de bonis profectitijs, & verum est, ut Hotomanus contra eum existimat, & fuit opinio Hugon. quem glossa magistra ibi refert. Tu autem dicas filium mutuatarium patri debere pecuniam, quam mutuam accepit à fratre, ut probat. l. peculium. ff. de peculio, cui Hotomanus non respondet: reuera enim consideratione Hotomani adhuc probat Vlpianus ex opinione Seruij contra Hotomanum, id quod filio debet seruus, patri ac domino debere iure potestatis, si igitur filius mutuatarium patri debet, rectè confunditur obligatio morte patris secundum prædicta. Quod enim Hotomanus ibidem ait, eam confusionem intelligendam esse extraneis, non uero in hæredibus suis, in quibus non diuersa patrimonia censentur, sed vnum atque idem continuatur ex. l. in suis. ff. de liber. & posthumis, refellitur hoc modo ex eo, quod filius in vita patris existimatur quidem dominus honorum, sed non hæres, quemadmodum patris uiuentis non est hæreditas. l. qui superstitis. ff. de acquirenda hereditate. l. i. ff. de rerum diuisione. & in principio instituta de rebus corporalibus, ac subinde morte patris nouum ius quæritur, quod filium obligat creditoribus pater-
nis

nis. l. more. ff. de acquirenda hereditate, efficitque confu-
sionem debiti, & crediti, ut dictum est. Argumentum vero
Hotomani non obstat, quia concedimus patrem debe-
re filio mutuari ex opinione Hugonis superius relatæ,
sed negamus eam obligationem, quæ de peculio est in per-
sona patris in filium mutuatarium transire, quoniam ta-
lis obligatio non est directa nec principalis, sed respecti-
ua & accessoria, ut patet, extinguiturque extincta prin-
cipali obligatione argumento. l. cum principalis. ff. de re-
gulis iuris, liberato igitur filio debitore patris, pro parte
hereditaria, liberabitur etiam pater debitor filij mutuan-
tis pro eadem parte. Denique contra Hotomanum retor-
quetur consideratio sumpta ex versiculo (*naturalem*)
& ex versiculo (*adeo*) loquuntur enim in alia parte obli-
gationis, quæ extinguitur in persona filij creditoris per
obventionem peculij, quod patet ex eo, quia Iulianus re-
latus ibi ab Africano loquitur solum de parte heredi-
taria pertinente ad filium creditorem ut patet ex textu,
& probatur eius opinio in. l. quæ situm. §. r. ff. de peculio,
& in. l. his consequenter. §. fina. ff. familiae erciscundæ, pro-
bat Bartolus nume. 46. ergo pars filij debitoris per con-
fusionem fuit sublata secundum communem, quicquid dicat Ho-
tomanus, cuius opinio si vera esset, sequeretur eundem filium
mutuatarium forte ex asse institutum soluendo fratri ex he-
redato, nihil repetiturum, quod tamen falsum est, cum peculium ex
hereditate pertineat solum ad filium heredem. l. certum.
C. familiae erciscundæ, Nec quicquam in contrarium facit
textus in. d. l. frater à fratre in versiculo finali, quia retento
eodem temate, de quo Africanus agebat, intelligendus est
in emancipato, cui pater peculium non retinendo videba-
tur concessisse. l. donationes. §. pater. ff. de donationibus.

128 EX SUPERIORIBVS tamen satis colligitur,
quod

quod accedente patris consensu poterit filius alienare, mu-
tuare, aduentitia pignori dare, & servitutes imponere: hæc
enim omnia sub verbo alienationis continentur. l. fin. C.
de rebus alien. non alien. ita docent omnes in. d. l. vltima. §.
filijs autem. inf. eod. subscribit Caldas in. l. si curatore habes
verb. venum dedisti. num. 2. Sed obstat text. difficilis in. l.
sed & si quis. r. §. fin. ff. de usufructu dum probat etiam con-
sensu usufructuarij non posse imponi servitutem quod ita
Ulpian. expressit in ijs verbis (*proprietatis autem domi-
nus ne consentiente quidem fructuario servitutem impo-
nere potest*) in qua difficultate glossa in. d. §. filijs autem.
& Paul. insistent, sed non satisfaciunt. Tu dic quod pater filio re-
cte consentit tanquam legitimus administrator: nec enim ve-
rus est usufructuarius ut supra diximus, at ille qui verus
est usufructuarius domino servitutem imponenti non po-
test consentire. d. §. fin. rationes vero huius rei plures refert
Pinel. in. l. 1. 2. p. num. 74. de bon. mater. sed ijs reiectis ve-
rius dicendum puto, quod si consentire posset, efficeretur,
ut vnus & idem locus duobus in solidum seruiret: quod
est contra naturalem rationem. l. si ut certo. §. si duobus ve-
hiculum. ff. comodati. nec enim usufructuarius posset con-
sentire, ut suo iure sibi uti, quando cunq; non liceret. l. pen.
ff. de pactis. l. quoties versi. & ideo. ff. de seruit. unde fit ut
seruitus, quæ non diminuit ius utendi fruendi recte impo-
natur ut probat. l. C. in. l. nisi. 20. ff. de usufructu.

129 **Tertius effectus** est, quod licet filius
fam. non posset alie-
nare bona sua sine patris consensu, ut supra diximus, si ta-
men ingrediatur religionem, quo casu autoritate legis bo-
na transferuntur in monasterium, auth. ingressi. C. de sa-
cro sanct. eccles. licet profiteatur religionem sine patris vo-
luntate, alienat tamen bona sua, quia prohibita alienatio-
ne,

ne, & administratione intelligitur prohibita ea, quæ fit sola prohibiti voluntate. l. 3. in fine principij. ff. de rebus eorum qui sub tutela vel cura sunt: non autem quæ fit ex legis ministerio, tunc enim, si res aliâs est alienabilis, prohibitio cessat: tradunt Doctor. in cap. in præsentia extra de probationibus, vbi Dec. n. 33. & ingeniose Pereira de reuocatione emphy. q. 19. n. 22. & idem in l. si curatorê habes verb. cum non absimilis. n. 37. Et fuit opinio Speculatoris de statu monachorum, licet prædicti autores aliâ reddant rationem. Et aduerto, quod licet in prædicto casu proprietas bonorum aduentitiorum transeat in monasterium per professionem filijfam. vsusfructus tamen remanet penes patrem, quoniam licet cesset huius patris potestas in filio iux. glossa. in l. si ex causa. §. Pomponius. ff. de minoribus non potuit filius patri suo præiudicare in vsufructu, ad quem spectare debet quandiu viuit. l. 4. supra hoc titu. & ita tradit Decius. in d. ca. in præsentia num. 62. Doctores, quos refert Pinel. in l. 1. prima parte num. 43. de bonis maternis. Caldas in l. si curatorem habens verb. læsis nu. 143. Anton. Gom. in l. 6. Taur. num. 11. Matienzo in l. 1. gloss. 3. num. 20. titu. 8. lib. 5. noui ordin. sic temperata decisio-
ne auth. ingressi. C. de sacrosanct. eccles. iuncto argumen-
to legis conficiuntur. §. si post factum ibi (*de alienis quadammodo rebus*). ff. de iure codicillorum. si untem bona monasterij, ita vt patri non auferatur vsusfructus, quem acquisiuit ex regula huius legis. Quæ opinio intel-
ligi debet in vsufructu eorum bonorum, quæ filius habe-
bat tempore professionis: nam eorum, quæ postea fi-
lius monachus quæsiuit, & proprietas & vsusfructus ad religionem spectat: quoniam autoritate iuris pertinet vsusfructus ad patrem eorum bonorum, quæ stante lege placet, ipsi acquiruntur: hæc autem bona etiam stan-
te dicta. l. placet non acquiruntur patri, sed religioni capit.

olim

olim. et. 2. & ibi In hoc en. extra de priuilegijs, tradit doctissi-
mus Martinus Azpilcueta de redditibus ecclesiast. quæst. 3. nu. 25. idque ex eo, quia quod non residet penes filium, sed in alium transfertur, patri non acquiritur. l. sed et si pater. §. 1. ff. ad Senatus Consultum Macedon. ita etiam vsusfructus eorum bonorum post professionem patri acquiri non potest, propterea quod ex lege nostra ita demum acquiratur vsusfructus patri, si secundum legem antiquam proprietas acquirebatur, & hæc sententia vera est, quicquid nonnulli ex eo, quod patat, per ingressum religionis patri potestatem minime dissolui, vt facere Matefalanus tractatu de successione ab intestato in principio. num. 7. cui videtur subscribere Pinel. in l. 1. prima parte nu. 45. de bonis mater. Caldas vbi supra, quorum opinionem noster ille cõcurrentes libenter amplectitur, quod verum non est: cum & illud quod præsupponunt prædicti autores, sit falsum, vt patet ex traditis à Costa in cap. si pater, verbo testatore mortuo num. 11. Ascen. de patr. potest. cap. vlti. ex num. 67. & vt indubitatum obseruat Caldas de nomin. quæst. 6. num. 8. scilicet religione filij patriam potestatem dissolui & filium incipere esse in potestate abbatis, atque ita plane procedit resolutio quam supra posui.

130 **Quartus effectus** est quod licet auctori-
tate legis. 6. Taur. filijfam. possit disponere de tertia parte bonorum aduentitiorum, non tamẽ poterit disponere de vsufructu, quia in eo filius patri suo præiudicare non potest. l. fin. §. filijs autem iuncta cõmuni ibi, infra eodem; & ita in terminis tenet Bald. in l. si quæramus in fine. ff. de testamentis argu. l. si quando. 35. in principio de inoffi. quam in proposito adduxit Caldas in l. si curatorem. verbo læsis sub. n. 129. col. 7. Grego. in l. 13. tit. 1. p. 6. Berai. in rub. de hered. inst. n. 180. Tell. Fernan. in l. 5. Tau. Pelaez. de maior. 1. p. q. 1. num. 38. & 46. & hanc esse

esse communem resoluit Matienzo in. l. 4. titu. 4. gloss. 3. num. 3. & 4. qui debuit citare Molinam optime resoluentem lib. 2. de primoge. c. 11. num. 24. facit tex. in argum. in l. 2. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico: & quod per illū textum tradit Lusitanus Caldas de nominatione emphy. quest. 21. num. 56. quidquid Gomez. in. l. 6. Tau. num. 13. & 14.

131 **Quintus effectus** est, quod usufructus semel patri quaesitus transit in monasterium, si ipse profiteatur, tenet glossa in authen. idem est ibi, (*et non finitur*) infra hoc titulo, & durabit in vita sua, iuxta text. in l. fin. supra ad Sen. Consult. Tertul. & hæc est magis communis opinio secundum Decium in cap. in presentia nu. 66. de probat. & eam etiā resoluit coem referens plures contra aliam communem Doctor. Espino in speculo suo testament. gloss. rubri. 4. part. nu. 16. Contrarium tamen tenet Salicerus & Ias. in auth. ingressi. n. 48. de sacrosan. eccle. & alij quos refert idē Espino vbi supra. Gomez. in. l. 48. Tau. n. 8. Couar. in ca. 2 de testam. vbi tenet plenam proprietatem cum fructibus ad filium pertinere. Quæ opinio verior mihi videtur ex eo, quia cum pater ingrediendo monasterium transeat in potestatem abbatis cap. non dicatis. 12. quest. 1. cap. fin. de Sepul. lib. 6. consequens est, ut bona filij administrare non possit, & per consequens videatur ipse administrationem & usufructum filio dimittere: qui usufructus ad patrem spectat secundum has leges propter administrationem. Unde ex ipsa patris remissione, quæ profitendo fieri intelligitur, usufructus ad filium spectat, iuxta §. si autem infra hac. l. Cui addatis casum alium, quo pater amittat administrationem, scilicet si dissipator sit, ut in l. fin. §. maiores C. de sententiam passis. tradit Alex. in. l. Imperator num. 6. ad finem. ff. ad Senat. Consul. Trebe. Pinelus in. l. 1. 2. p. n.

33. C. de bonis maternis. Molina lib. 1. de primogen. ca. 16. num. 7. Baeza tractat. de decimato. cap. 4. num. 8. & per consequens usufructum, ut in terminis obseruat aduersus Ioannem Andream Paulus num. 4. & Alex. num. 6. in d. l. Imperator, & est recepta sententia ex Boerio decisione. 61. num. 17. in quo manifeste labitur Arelatanus in. l. generaliter num. 168. C. de secūdis nupt. Similiter etiam si propter hæresim pater fuerit condemnatus, publicatis eius bonis per hæresim, filius usufructū vendicabit, quæ pater habebat in bonis aduentitijs filij ex ratione supradicta, & quia cessat iam patria potestas ex. c. 2. §. vlti. vbi gloss. de heret. in. 6. A scan. de patria potest. effectu. 7. quæ vna est fundamentum acquisitionis usufructus, ut supra notauimus: traditum est enim cessante causa, cessare eius effectū cap. cum cessante. de appellat. tradit Simanc. cathol. in. l. titu. 9. num. 81. & ante eum hæc opinio probatur à Saliceto in. l. post hac. C. de bon. damn. cuius meminit Quema da quaestione fiscali. 14. pagi. 70. Pro qua sententia facit ea ratio, quod usufructus nō potest transferri in extraneam personam. §. finitur, ibi (*quia cedendo*) in. l. tit. de usufructu: sed bona quæ non transeunt in extraneum, confiscari non posse receptum est. l. Imperator. 12. ff. de fideicom. lib. vbi Bar. f. iura de iure patron. Bocius in praxi. tit. de publ. bon. num. 40. & cum infinitis dicit communem Molina lib. 1. de primoge. c. 20. num. 9. & hos diximus late supra nu. 48. Quibus etiam accedit argumen. in. l. 1. ff. de usufruct. legato, ne fiscus haberet usufructum usufructus, quod iuris ratio non patitur: & quia usufructus non est in bonis ex eadem. l. 1. ergo confiscatis bonis, non veniunt usufructus, quidquid nostris comilitonibus pagella in aliud cedat ut cūq; sit a vera ratione deuians, cum Gomez. lib. 2. var. cap. 15. num. 16. & Ioanne Garcia Galeto titu. de expensis num. 47. ca. 10. in fine. Quin dato, quod usufructus publicetur

secundū eos, adhuc tñ fiscum cogendū esse restituere filio, qui matrimoniū contraxit pro constāti asserendū est, quia pater id facere renebatur ex. l. 48. Tau. ergo & fiscus argu. l. 3. & 4. de bon. dam. l. Marcellus. 3. §. ultimo. ff. ad Trebel. l. in factō. §. 9. §. fiscus. ff. de condi. & demonstrationibus.

133 **Sextus effectus** est, quod etiam si filius famil. olim posse tanquam reus esse in iudicio sine patris consensu. l. filius fam. la. r. ff. de action. & obliga. quia scilicet poterat obligari. l. tam ex contractibus. ff. de iud. ut de peculio solueret iuxta l. 3. §. sed utrū. ff. de minor. hodie tamē non pōt, etsi cōueniatur in aduentitijs: nam sine patre non habet legitimam personam standi in iudicio, quemadmodum nec minor sine curatore, ut in principio. insti. de curat. l. in vniuersis r. 1. C. qui tutores dari possunt. Quod aperte constat ex. l. fina. §. necessitate. infra hoc titu. vbi notant Fulgosius, & Corneus, & est tex. per locum ab speciali in cap. vlt. in fine de iud. lib. 6. tradit Corneus Junior in. l. 1. num. 65. C. qui admitti. Vnde caue à gloss. fin. in. §. itē inutilis. insti. de inutilibus stip. & à Paulo in. d. §. necessitate. num. 6. Lā franco in cap. quoniam contra. verbo, confessis. num. 5. de probat. dum dicunt filium fam. non posse cōueniri sine patris consensu: sunt enim intelligendi in aduentitijs ex prædicta ratione: nam in profectijs, cum nihil sit immutatum ex nostra lege. habebit locum. d. l. filius fam. & ita tenet Angelus in. §. pupillus num. 5. insti. de inutil. Vnde deducitur in his aduentitijs, in quibus pater non habet vsum fructum, nec administrationem, patris consensum nō esse necessarium, ex text. in. d. cap. fin. de iud. lib. 6. per quem ita tenēt Docti communiter secundum Ias. in. l. sonium. num. 5. & ibi Riminaldū num. 3. C. qui testa. facere possunt. Gomez in. §. actiones. n. 17. de actio. Pala. Rub. in rub. §. 42. n. 2. Etsi contrarium teneat Decius in auth. quod d. locum. C. de collat. num.

num. 6. per. d. versic. necessitate: qui text. nihil obstat, quoniam eius verba sunt hæc (*necessitate per officium iudicis patri imponenda tantummodo filio consentire vel agēti, vel fugienti ne iudicium sine patris voluntate videatur consentire*). Requiritur autē ibi consensus patris, quando filius conuenitur super bonis in quibus pater non habet vsum fructum: potuit tamen habere, & sic in signum repudiationis requiritur patris consensus, & voluntas: & ita explicat Bart. in. l. 3. §. sed utrū, & in. d. versic. necessitate. post antiquiores, & est recepta interpretatio secundum Ripam. in. l. 1. §. fuit quæsitum. nu. 3. ad Treb. Vel melius respōdetur, quod & si pater in eo casu nō habeat vsum fructū bonorū, super quibus filius cōuenitur, non tamē negat quia habeat administrationē. Vnde ad integrādam personam filij, requiritur patris consensus secundum prædicta.

135 **Septimus effectus** notabilis est, quod cū vsum fructus aduentitiarum patri acquiratur ex nostro text. necessarius & consequens effectus est executionem pro debitis filij fieri posse in aduentitijs, quæ filio quærentur sed non in vsum fructu, qui patri quæritur: Pro quo est text. in. l. pen. vbi colligunt Bald. Salicet. & Paul. n. 2. C. qui bonis cedere possunt, Alex. in. l. si finita. §. si de vectigalib. n. 51. de dāno infecto. Sed verior videt sentētia, qd nec in proprietate aduentitiarū, possit fieri executio viuēte patre, quia si filius facti sine patris cōsensu super aduentitijs cōtraxit, non potuit efficaciter obligari. l. si. §. filijs autē. infra hoc titu. nec pōt fieri executio in proprietate, & ita intelligit Bart. in. d. §. si de vectigalib. versiculo, sed melius. col. fin. Albericus in. l. & si condēnatus. de noxalibus. Ias. in. §. oēs. n. 11. de actionib. Gomez. 2. tom. vari. c. 13. num. 12. quæ probatur ex. l. si. §. filijs autē. infra cod. Nec obstat qd videat alienatio necessaria, quæ nō censetur prohibita. Quia respōdetur quod prohibitio alienationis

nationis facta in fauorem tertij, vt in hoc casu scilicet patris, & si necessaria sit semper censetur prohibita, vt supra dixi. in. 2. parte huius text. ex Barto. (quem supra retuli. num. 87.) recepto communiter secundum Molinam lib. 4. primoge. cap. fin. num. 75. & hæc opinio videtur tenenda sine dubio; quia alias daretur occasio filio famil. defraudandi prohibitionem legis, contrahendo debita, quorum ratione fieret executio in proprietate aduentitiorum: facit regula text. in. l. oratio. ff. de sponsalib. quod prohibito vno, censetur prohibitum, & c. Illi d. vero est certum & expeditum in usufructu, qui est patris; nullo modo fieri executionem, quia iam hodie super aduentitijs non conuenitur nisi tanquam legitimus administrator nomine filij ex glossa in. l. pater qui Castrense. gloss. magna versiculo idē in aduent. de castrensi peculio. Præterquam si pater ipse consentiat, iuxta gloss. in. l. & si condēnatus. ff. de noxalib. Videtur autem pater consentire, si concesserit filio ipsius peculij administrationem, ex Barto. vbi supra. col. fin. recepto per Alexan. ibi num. 51. cum sequentibus. Ias. in. §. actiones num. 13. de act. Abb. Panor. consilio. 66. lib. 2. Boer. decil. 7. num. 17. Quæ sententia vera est, propterea quod cum filius super aduentitijs legitime contraxerit, iuxta. d. §. filijs autem, iniquum foret executionem non fieri etiam in patris usufructu, non tanquam in bonis patris, sed tanquam in bonis filij, cum ususfructus non consideretur, nisi deducto prius ære alieno, vt infra dicam: quidquid frustra de hac redubitaasset Rom. quem refert Alex. supra existimans nec in proprietate fieri posse executionem, quasi pater administratione concessa, non potuerit filio alienandi facultatem concedere, quā ipse non habebat: nec enim aduertit Rom. eius argum. procedere si filius patris nomine contraxisset. Fatemur enim qd' pater eā facultatē non habet nomine suo. l. 1. supra de bon. mat. habet tamē nomine filij

filij, tanquam eius legitimus administrator, ex. §. non autē. infra hac lege: vnde verius dicitur pater eam facultatem liberam filio dimittere, quam concedere. Item si similiter pater consenserit filio cōtrahenti, vel agenti in iudicio, vel se defendenti, ex glo. in dict. l. 3. §. sed vtrum. de minorib. verbo, inuito, ibi, (quia in prima causa, consensit,) quam ibi sequitur Bart. & plurimi autores relati à Tiraquelo de legib. connubia. glo. 5. nu. 150. Quæ omnia procedunt etiam in filio fam. minore ex Bald. in. l. pen. num. 10. C. qui bonis cedere possunt. Abb. in cap. 2. nu. 5. de delictis pueror. quicquid contradicat Roma. consil. 120. quem sequitur Paris. consil. 94. num. 41. volum. 10. Item & similiter executio in usufructu patris fiet, si filius tāquam hæres ex aliqua causa cōueniatur, vel delinquat, ita vt per sententiā condemnatoriam maneat obligatus, (potuit enim filius delinquendo obligari. l. tam ex contractibus. ff. de iudicijs) & ratio est, quia pater habet quidem usufructum in bonis filij: cum enim bona dicantur deducto ære alieno. l. sub signatum. §. bona. ff. de verb. signific. sequitur in bonis tantum, quæ supersunt, deducto prius ære alieno, superesse patris usufructum: aliās enim sequeretur, quod si filius haberet in nuda proprietate tantum, quantum debet, proprietatis tota dederet à filio, & pater retineret totū usufructum, quod est absurdum, & contra filij utilitatem, cui providere intendit imperator. Rectius ergo fiet executio hoc modo, vt vna res tota vendatur, & si illa sufficiat ad debiti solutionem, tunc in reliquis bonis habeat pater usufructum. Nec obstat tex. in dict. l. penult. verb. acquiri. C. qui bon. ceder. poss. quia loquitur enūciatiue in bonis aduentitijs, nec aliquid disponit super usufructu.

His tamen notabiliter in praxi addendum est, si pater non habeat penes se vlla bona filij, & pro filio delinquente condemnationem soluerit, quod poterit mortuo patre alter

G 3 filius

filius pro parte retentionem debiti ad se pertinentem deducere, tanquam hæres in iudicio familiae excusanda, cum enim filius pro quo solutum est, naturaliter patri teneatur, necessario recipienda est talis deductio: filium vero naturaliter manere obligatum patri constat ex text. in l. peculium. §. fin. ff. de pecul. atque etiam ex eo, quod obligatio naturalis inter patrem & filium, dominum ac seruum, nascatur, ne an non nascatur, peti debet ex causa civili. l. non solum. §. 1. ff. de peculio, iunct. text. in princ. instit. quod cum eo causa vero civilis obligaret, extraneum actione negotiorum gestorum: ut in tit. toto de nego. gest. ergo, filium patri naturaliter. Nec obstat quod propter paternum affectum videtur pater solutionem fecisse, argum. l. is qui. C. de nego. gest. & l. 1. & l. sub paterno. C. eod. titu. quæ iura ad hoc citat Bart. in l. Stichus. de pecul. legato. Quoniam respondetur in nostro casu filium obligatum ex delicto iuxta text. in l. 1. tam ex contractibus, de iudicijs, liberatum fuisse solvente patre. l. soluendo. de nego. gest. ergo, locupletior redditur, atq; ideo patri obligatur. l. si pupilli. ff. de solutio. Quod in dictis iuribus cessat. Sic patet non satis percepisse Doct. huius articuli solutionem, qui aliter disputarunt, ut constat ex Bart. ubi supra, & ex Alex. in l. in quartam. nu. 23. & ibi Rip. num. 185. ff. ad l. Falcid. ubi tractarunt de imputatione in legitimam, quod tamen non reperitur procedere, nisi eo casu, quo res imputanda peruenit ad filium ex titulo lucratiuo donationis, ut constat ex ijs, quæ traduntur in l. omnimodo. §. imputari. C. de inofficio. & in l. penult. C. de collat. eo enim casu, quo filius in potestate patris naturaliter obligatus, ut in specie de qua agimus non obtemperante legisse tex. qui loquatur de imputatione in legitimam. Ex quo etiam illud notabile deducitur in praxi, quod si filius furtum fecerit patri suo, quod casu teneatur naturaliter. §. is quidem. instit. de obligat. quæ ex delicto. l. 1. ff. de actio-

rerum

rerum. amot. l. peculium. §. sibi. ff. de peculio. & non probant sententia Salomonis, Prouerb. 28. *Qui subtrahit (inquit) aliquid de patre suo, & mittit, & dicit hoc non esse peccatum, peccatum hoc in corde est;* mortuo patre confusa obligationis propriae patris in persona filij debitoris, secundum quæ dicta sunt supra num. 137. manebit in residuo fratribus suis obligatus naturaliter, & oportebit, quod in diuisione hæreditatis ab his sine diuisione per uia retentionis, quæ secundum prædicta fieri potest, si enim omittatur, non dabitur postea actio ad abstrusos fratres, quoniam ex furto naturaliter tantum teneatur.

137. **Octauus effectus** est, quod pater emancipando filium, poterit dimidiam partem ususfructus retinere in præmium emancipationis, ut in §. cum autem infra hac lege, & in §. hoc quoque. instit. per quas personas nobis acqui. l. 15. tit. 18. part. 4. Et quæuis Cifuentes in l. 48. Taur. per text. ibi, existimet id esse correctum. Verius tamen est correctam non esse; Nam text. in dict. l. 48. non loquitur quando filius exiit à patria potestate per emancipationem, sed solum quando exiit per matrimonium, & ita aduertit Gomez. ibid. nu. 6. Correctum tamen esse apud Lusitanos. lib. 4. Ordinari. titu. 78. §. 2. tradit Pinelus in l. 1. part. num. 39. C. de bon. mat. Scias autem hanc decisionem iuris communis ex eo descendere quod tempore emancipationis pater habebat usum fructum. Nam si usus fructus esset penes filium, cessaret hæc decisio, ut patet ex text. in dict. §. cum autem. ibi, *(nisi se se ab huiusmodi alienauerit,)* & ratio est quia tunc pater emancipando nihil amitteret, nec de proprietate, nec de usufructu. Difficilis tamen est hæc decisio supradicta, quoniam cum patria potestas sit inestimabilis, ut in l. filiusfamil. 117. §. secundum vulgarem. ff. de legat. 1. nihil potest dari pro pretio illius, & ita sensit Iure Conf. in l. uxorem. §. hæres. ff. de legat. 3. & eadem ratione fit, ut seruus manumissus gra-

G 4

uarij

Secunda pars De bonis quæ liberis, &c.

uari non possit. l. planè. la segunda. §. si. ff. de legat. 1. Vnde videbatur, nec filium emancipatum grauari posse à lege, vt dimidium vsusfructus patri remittat, nec patri aliquid dare possit, vt eum emancipet. Quam difficultatem sentit Cuiac. in dict. §. hoc quoq; nec eam satis dissoluit. Tu dic, quod filius emancipatus non grauatur in proposito, vt aliquid det patri suo, nec etiam datur patri aliquid cum onere emancipationis: id enim fieri non potest vt in dictis iuribus (quanquam in testamento si fiat, talis voluntas aliquando obseruabitur iudicis officio. l. si cui. de cond. & demonstr. id que ex ratione tex. in dict. l. Quintus Murius in fin. de annuis leg.) sed lex ipsa patri concedit dimidiam partem vsusfructus, si filium emancipauerit, & sic sub conditione, quo modo rectè fieri potest. l. si quis in testam. ff. de cond. instit. l. vtrum. de cond. & demonstr. l. assignare. de assigna. liber-
 139 ris. Vnde intelliges text. in dict. §. cū autem. ibi, *obtinenti*. vbi pater, etiam si nihil retineat in vsufructu, tamen eum lucrabitur, nempe quia filij est, & ab ipsa lege datur patri sub cōditione, quæ impleta fuit: si enim filius habeat bona profectitia, propterea quod ea sunt patris, non vero filij, vt hic, necesse est, vt pater emancipando filium, expressè ea retineat, aliàs videbitur donationem perfecisse. l. donationes. §. pater. ff. de donatio. & ita distinguit Angel. in dict. §. hoc quoq; per quas personas.

INCIPIT

INCIPIT
 TERTIA PARS
 huius legis in versiculo
 exceptis.

S V M M A R I V M.

- 140 **C**astrense peculiū quid sit, & ad quos pertineat.
- 141 **I**n intellectu ad. l. Seius Saturninus. ff. ad Senat. Conf. Trebel.
- 142 **D**atum à fratre commilitone, vel ab amico, censetur occasione militiae esse quesitum & castrense fit.
- 143 **C**astrense an aliquid sit, vel non pendet magis ex iuris dispositione quam ex voluntate donantis, & ideo quæ occasione militiae sunt acquisita, vel quæ ad munus belli sunt apta castrensia fiunt, & ibi, de intellectu. l. diuus. ff. de castren. pecul.
- I**n intellectu ad. l. tutor. §. 1. ff. de excusat. tuto.
- 144 **I**n intellectu ad. l. cū allegas. C. de castren. pecu. lib. 12.
- 145 **B**ona castrensia ad patrem spectare, solumque administrationem & dispositionem filij esse ex constitutionibus, & indulgentijs Imperatorum verius est

G. 5 ita

ita ut ad illud stratum, alienante aut alio disponente filio, dominium valeat nunquam patris fuisse, sed non disponente retro dominus pater credatur quasi iure postlimini semper fuisse. C. unum. 149.

147 Intellectus ad l. 3. C. de bon. proscriptor.

148 Pater sic se habet in iis bonis castrensibus, sicut maritus in re dotali & uxor in bonis lucratis constante matrimonio, quos omnes dominos esse constat, licet alienare non possint.

150 Intellectus ad l. imperator. ff. ad Sena. Con. Trebel.

151 Intellectus ad l. penul. & fin. ff. de castrens. pecul.

152 Intellectus ad l. ex castrensi. §. seruos. ff. de castrensi pecul.

De bonis castrensibus.

140

Dimo aduerte Castrense peculium est, quod si quis familias habet occasione militiæ, quod si non militaret, acquisiturus non foret. l. castrens. ff. de castrensi peculio. tradit Paul. Iure Consult. lib. 3. sententiarum. titu. 4. versic. filius fam.

quæ doctrina verior est, & magis generalis, quam alia quæ dicit, nec mirus colligitur ex multis iuris sic necessario intelligendis scilicet l. 1. §. 1. & §. ff. de castrensi peculio. l. 1. C. eodem. lib. 1. §. 1. C. familiaris. l. 2. titu. 2. p. 8. cam ponit Azon. in rubrica huius titu. gloss. Aret. & alij. in §. igitur liberi. insti. per quas personas nobis acquiritur. Plater & alij. in. §. 1. C. de castrensi.

strensi peculio lib. 12. Doctor Espino neminem referens in gloss. rubric. 4. par. specul. testamentorum. huius 3. Coras. in l. frater. ad finem. 1. par. num. 5. 6. quæ de re plura congerio Galdas in h. i. curatore. verbo testis. nu. 90. Nauar. in man. 17. nu. 121. Glandius lib. 2. de iure militum. c. 17. Anto. de Quæst. diocæsarum quæstionum ca. 7. Qui omnes intelligunt de re retribus militibus procedere in limarchis, sicut in mirrophis, ite in naufreris, nauarchis, & remigibus. ex l. 1. §. item nauarchos. ff. de bonorum possessionibus. ex testa. militis, tradit Bald. in præsent. nu. 17. Grego. in l. 6. verbo, desot. lugares. titu. 17. p. 4. Ex cuius decisione verissime illustratur difficilis text. in l. Seius Saturninus. 46. ff. ad Senat. Con. Trebe. ubi præterito filio in potestate præsupponit text. testamentum valere contra oia iuris principia legis inter cætera. ff. de liber. & post. in principio. instituta de exheredatione liberorum, de quo miratur scribentes varijs in locis tradentes diuinarios & comētios intellectus, cum tamē text. ille sine vlla diuinatione possit accipi, scilicet, intelligendo testatorem ibi archigubernum fuisse, hoc est, principem gubernatorem ex classe Bretanica, & consequenter iure militari prætereundo filium potuisse testari. §. penult. instit. de exhered. liberor. l. sicut certi. l. si cum vel in vitro. C. de testam. militis, & ita vere & eleganter explicat Costa in §. & quid si tantum. 1. p. n. 62. refert & sequitur Mēcha. de successionum creatione. §. 24. n. 14. nec bene restringit Ripa in l. cæturio. n. 1. ff. de vulgari. sed tñ melius & generalius loquitur, in l. miles. n. 6. ff. de rei iudicata. Quibus addi potest prædicta. etiã inferri ad milites siue satellites, qui latus principis agunt, & militat, vti probatur arg. l. 1. C. de pecul. palamorum. lib. 12. l. si. C. de silētiariis eodem lib. & cōprobat l. 6. & 7. tit. 17. p. 4. ubi Castra interpretatur nō solū pro loco expeditionis, sed etiã pro castello, vel curia regis, vt sic acquisitum in ijs locis, eorum intuitu, nō minus castrense peculium appelleretur.

Ex

142 Ex hactamen superiori diffinitione videtur superflua distinctio Bart. in l. si forte. ff. de Castrensi peculio: quod enim pater, aut mater, cognati, aut amici filio familias militi vel eunti ad castra dederunt, si ad munus belli aptū censetur, occasione militiæ datum intelligetur, & propterea efficietur castrense. l. 1. C. de castrensi peculio lib. 12. ibi. (eunti) & ita intelligitur text. in l. 3. §. 1. ff. de donationibus inter virū & in l. fideicommissaria. §. 1. ff. de fideicommissarijs libertatibus; si vero belli ministerio non conueniat, potius ob amicitiam, ob sanguinē, vel cognationē; aut pietatē paternā datū intelligemus, quā ob militiam, nec tūc erit castrense. l. si militi. l. si forte. ff. de castrensi peculio. l. 4. C. fam. exercitundæ. nisi ab iisdem cognatis aut fratribus cōmilitonibus datū sit: tunc enim magis propter militiā datū videtur. l. hereditate in principio de castrensi peculio. l. 4. C. eodē lib. 12. & inde intelliges fuisse necessariū Imperatoris rescriptū in casu. l. diuus. ff. eodē titu. cū enim amicitia & cōiunctio vxoris ratione militiæ inita non fuisset, videbatur hereditas vel legatum relictū marito militi, quæsitū esse magis propter amicitia, quam propter militiā, vnde interpositū est rescriptū, vt talis hereditas castrensis fieret, quāuis enim amicitia vxoris nō fuit inita ex castris, quia simul non militabant, fuit tñ inita in castris, & ita videtur colligi ex l. dotē. eodē tit. vbi. fit mētio eiusdē rescripti, aliās enim si ante militiā matrimoniū fuisset contractū, videretur hereditas magis ob amorem conjugalem relicta, quam ob militiam, atque ideo castrensis non fieret, & ita intelligo tex. alias difficilē in dict. l. si forte. ff. de castrensi peculio.

143 Hinc tamē nō leuis difficultas insurgit ex tex. in l. tutor §. 1. ff. de excusation. tutorū, quatenus probat legatū relictū filio per patrem, magis censerī relictū tanquā filio quā tanquā tutori, Papinianus enim ita ait. (quæ tutoribus remunerāda fidei causa testamēto parentes relinquunt post excu-

excusationem ab heredibus extraneis quoque retineri placuit: quod nō habebit locum in personā filij quē pater fratri cohæredem & tutorem dedit, cum iudiciū patris vt filius, non vt tutor promouerit. Quem text. in hāc rem adducit Palacius Rubeus in rubri. §. 45. nu. 16. Romanus singulari. 632. Peralta in l. legatum num. 6. de legatis. 2. facit text. in l. fin. C. de dotis promissione. & l. profectitia in fin. ff. de iure dotium: ergo videbatur, quod legatum relictum à fratre vel cognato cōmilitone, magis relinqueretur ratione fraternitatis aut cognationis, quam militiæ: & in hac difficultate Doctō. communiter resoluunt sumendam esse præsumptionem magis fauorabile legatario, & hoc in dubio ne actus pereat argu. l. quoties. de verb. atq; ideo in vtroq; casu inspicere debere fauore filij, altero, vt legatū cōseruetur vt in d. l. tutor §. 1. altero, vt fiat castrense vt in specie pposita, & ita Decius in l. si donatione. n. 14. C. de colla. Alex. in l. si tibi. §. si pactus num. 6. ff. de pactis, Iason in l. quod dicitur la. 2. num. 21. de verborum, Gomezius in §. actiones num. 14. de actionibus. Alciatus regul. 1. præsumptione. 30. Tiraq. in l. si vnquam verbo donatione largitus nu. 74. & 83. C. de reuocandis donationibus. Sed hæc solutio vera esset si vtroque casu ageretur solum de interpretanda voluntate donantis, quod admittimus in specie. d. l. tutor §. 1. non autē in proposito vbi id quod datur, sit ne an non castrense pēdet magis ex iuris dispositione, quam ex voluntate donantis. d. l. si forte. Tertullianus enim ita eleganter expressit. *Si forte vxor vel cognatus vel quis alius non ex castris notus filio familias donauerit quid, vel legauerit & expresserit nominatim vt in castrensi peculio habeat an possit castrensi peculio aggregari? & non puto, veritatem enim expectamus, an vere castrensis notitia, vel affectio fuit*

fuit non quod quis finxit. Vnde dicas quod in his casibus & in specie. d. l. 4. ideo bona fiunt castrensia, quia occasione militiæ sunt acquisita, primo quia sunt apta ad munus belli, deinde quia si militia non fuisset, acquisita non fuisset, ut patet: Credimus igitur relicta esse magis tanquam à milite militi, quam à fratre fratri, crevit enim amor paternus ex usu militari, ita ut non cognatio sed amicitia militaris causam præberet ut deprehendi potest ex illo ecclesiastici. cap. 29. *necessitudine domus meæ hospitio factus est frater.* Quæ solutio tollit difficultatem, & vera est: licet aliter interpretetur Corra. lib. 2. Miscelanearum. c. 4. Coua. in. c. requisisti. n. 8. de testam. & sequitur Baldu. in. §. 1. verb. *Castrensibus.* institu. per quas personas nobis acquiritur. Nec omittendum est ultra Doct. circa tex. in. d. §. quæ tutoribus. Papinianum in ea specie dūtaxat loqui de filio, in quo longe maior ratio vigeat, iuxta tex. in. l. fin. in principio. versiculo. quis enim. C. de curatore furiosi, & tñ nihilominus per oēs scribentes vbi supra satis cautè adduci & extēdi ad alios cōsanguineos: quæ extēsiō licet in alia materia denegetur à Iure Consulto in. l. 3. §. liberis. ff. de leg. præstand. in hac tamen de qua loquimur, expresse conceditur à Rom. Pont. in. d. c. requisisti. versiculo si vero. & à Iure Cōsulto. in. d. l. dotem. §. hæreditatem. ff. de castrensibus peculio, nec minus in contrarium retorqueri potest. tex. in. d. §. liberis, quatenus etiam in ea specie, & materia opus fuit extensionem denegari.

144. Consequitur ergo adhuc ex prædictis ad. d. l. cum allegas. 4. C. de castren. pecul. lib. 12. quod ibi ille frater non videatur institutus ex eo, quod frater, sed ex eo, quod miles, potueritque magis ratio moralis, quam naturalis, hoc est affectio ratione militiæ, quam ratione fraternitatis, atque ideo ad castrense peculium ea bona pertinere, ut explicatum est supra. In quo tamen notabiliter aduertendum est, quod

quod si de eisdem bonis testari velit is frater iam factus hæres sui fratris, debeat attēto iure nouo patri suo legitimam relinquere, quā licet in persona fratris testatoris fuerint bona profectitia, in persona tamē fratris hæredis iā sunt aduentitia attēta decisione nostri tex. in h. c. l. cū oportet. ideoq; tenebitur legitimam patri relinquere, ut explicavi supra in prima parte de bon. profectitijs. Quæ sentētia ad fratres simul studentes & habentes iam peculium castrense trahi debet, ut si vnus à patre receperit donationem studij causa factā, & is fecerit fratrem hæredem: talis hæreditas quamuis sit quasi castrensis, aduentitio iure quæ sita est & in ea habebit is frater secundus patrem suum hæredem ex. l. 4. supra hoc titulo: & ex. §. sub hac. infra hac lege: ideoq; debeat legitimam relinquere. authen. presbyteros in fin. C. de episc. & cler. & in auth. ut cū de appell. cognos. §. sancim. coll. 8.

145. S E C V N D O principaliter in nostro tex. ex versiculo. *nec vsum fructum ibi exceptis.* Colligo bona castrensia etiā de iure antiquo in plenum spectare ad filium fam. ut etiam probatur in. l. 2. ff. ad Sen. Consul. Macedo. & cōstat ex. l. fin. C. de inofficioso testam. ibi (filius famil. miles in bonis castrensibus censetur pater fam.) totumq; ius esse filij & non patris ut in. l. 3. C. de Casten. pecul. lib. 12. l. ex nota. l. ex castrensi, & in. l. pater. §. fin. ibi (plenā proprietatem). ff. eodem. l. 3. §. 1. ibi (filio quæritur). ff. de donatio. inter vir. & vxor. & in. l. si pater. ibi (patri non quæritur). ff. ad. l. Cornel. de Falsis. l. 1. §. nec castrense. ff. de collat. bonorum, quatenus ex bonis quæ conferuntur eximit. l. C. castrensia, cum enim sola filij bona cōferantur, tex. in. l. 1. in princip. eod. titul. nō erat necesse castrensia excipere, si patris fuissent: igitur tanquā bona filij auctoritate cōstitutionū excipiuntur ab onere collationis: quibus iuribus patet ius bonorum castrensiū propriū esse filiorum, & ita ex ijs docuerunt & obseruarunt antiquiores communiter.

Melior

146. Melior tamen est sententia dicentium ea bona etiam iure antiquo ad patrem spectare ex generali regul. d. l. placet, solāq; filij esse administrationē, prout tenuit Guia. Balduin. & Hotom. in. §. igitur liberi instituta per quas personas nob. acquir. idem Balduin. in Iustinianū lib. 3. pag. 131. à quibus licet taceat, habuit Caldas in. l. si curatorem. verb. l. x. num. 93. qui debuisset videre Costam id eleganter tractantem in. l. qui duos. §. cum in bello. verb. patris. de rebus dubijs: & forsan ante eos ita explicuit Accur. in. l. vlt. verb. iudicio. ff. ad Tertull. & in. l. pater. 17. verb. testamento. versiculo vnde. de castrensi pecul. in quem sensum reperio apud Græcos generaliter peculiū ita definiri τὸ ὀφθαλμὸν προσηγοριᾶς ἀδελφῶν, πένον ἢ πατρὸς τοῖς ἰστέροις. Pro quo etiā considerantur. l. patre furioso. ff. de ijs qui sunt sui. l. 1. in princ. ff. si quis à par. fuer. man. mil. verb. (quodcunque). Quæ verbatam ampla & generalia satis indicant etiā castrensia aut quasi castrensia includi in regula. d. l. placet. argum. l. à procuratore. C. mandati, nihilque ab ea regula fuisse exceptū, nisi quæ quæri nullo modo poterant, vt ius personale coherens filij personæ, nempe ius militiæ, quod dumtaxat ab Vlpiano excipitur in. l. 3. §. si quid. ff. de minoribus, vt eleganter declarat Balduin. vbi supra. Postea vero principum constitutionibus priuilegium armatæ militiæ tributum est, & speciali beneficio militibus filijs concessum, vt in castrē si peculio vicem patrum familias obtinerent, idq; expresse constat ex Vlpian. in. l. 1. §. nec castrense. versiculo hoc autem ibi (multis constitutionibus). ff. de collatione bonorum. l. 4. §. 1. ibi (principales constitutiones) & ex. l. hereditate. §. pater ibi (iure cōcesso). ff. de castrensi pecul. cum alijs infra referendis.

147. Ex qua verissima interpretatione iam refulget sententia elegans text. in. l. 3. C. de bon. proscriptorum, quam ibi admiratur Salicet. & cæteri rationem inuestigantes rescripse-

scripserunt enim Cæsares delinquente filio famil. bona castrensia non auferri patri. Si enim iure proprietatis, & dominij ad filium spectarent, confiscari deberent, iuxta regulam text. in. l. si ademptis. C. de sententiā passis. l. in deportatorū. C. de pænis. l. ex iudiciorum. de accusation. quicquid aliter intelligāt Doct. prout refert Alexan. in. l. si finita. §. si de vectigalibus num. 44. de damno infecto. Quæ confiscatio cum non fiat in. d. l. 3. ex eo est quia ea bona filij non sunt, sed patris, qui in his bonis sic se habet, quemadmodum

148. modū vxor in bonis lucratis constāte matrimonio, quorum libera dispositio marito permessa est ex. l. 5. ibi (que los pueda enagenar el marido) vbi latissime Matienzo gloss. 6. tit. 9. lib. 5. comp. soluto tamen matrimonio, retro, & ab initio semper domina fuisse intelligitur pro sua parte, nimirum eorum bonorum, quæ supersunt eo tempore, vt tunc ius vxoris retentum, & illud antiquum dominium prorumpere incipiat, cum iam maritus de illis bonis disponere nō possit, vt elegantissime ad interpretationem similis consuetudinis obseruat Molinæus, ad consuet. Paris. 1. p. §. 25. n. 1. & 2. Idemq; etiā patet in. l. ex castrēsi. ff. de cast. pecul. vbi ait Iur. Cons. patrē sic se habere in his bonis, sicut se habet maritus in re dotali, quem dominum esse constat, licet disponere non possit, vt in principio. quibus alien. licet vel non.

149. Quare pro resolutione obserua autoritate constitutionum principum, quibus priuilegia castrēsis peculij conceduntur, filium famil. non fieri dominum, sed administratorem: ita tamen, vt si vtatur iure sibi concesso, credatur retro dominus fuisse. Si vero nō vtatur, credatur semper pater dominum retinuisse iure patriæ potestatis: quod ex. l. seruū filij. 46. in principio. de lega. 1. & l. fin. ff. ad Tertu. (in cuius licet casus fictione turpiter lapsus sit Viuianus) aperte constat, & ex. l. 2. & in. l. proponebatur. 9. ibi (non

H

nunc

nunc ei obuenisse). l. hæreditate. 19. §. pater. ibi; (ius patris cessabit) & ibi (antiquo iure) de Castrensi pecul. l. filius famil. 18. ibi (ius pristinum). ff. ad. l. falcid. Nec enim ex privilegio filijs militibus concessio, ius antiquum parentis omnino abrogatum fuit & penitus extinctum: cessat potius & in suspenso est, quandiu filius vivit, & suo privilegio uti potest, proinde filio intestato mortuo ius patris antiquum vires sumit, & effectum, retroque haberi incipit, ut eleganter probatur ex supra citatis iuribus, quæ aliter nequaquam accipi poterant. Nec diversum significant iura quæ dicunt proprietatem plenam ad filium spectare, vel totum ius filij esse, vel ea bona filio acquiri, vel nullum ius patrem in his habere, vel filium esse dominum. Debent enim intelligi lato sumpto vocabulo, respectu administrationis, quæ tota filij est, non patris, scilicet quia ius disponendi de re castrensi, & totum emolumentum in filio est, & non in patre: quo sensu dicitur servus peculij castrensis acquirere filio, non patri. l. pater. §. 1. ff. de castren. pecul. Ita quidem ut administrante, alienante, aut alias disponente filio, dominium videatur nunquam patris fuisse; sed filio non disponente, retro dominus pater credatur quasi iure postliminij, ut in d. §. pater, ubi Iur. Consul. id magno cum ingenio magis probat circa quæstionem de facto emergentem, ubi induxit alias iuris fictiones, in quibus id ipsum contigit, ut patet ex. l. illa institutio. §. 1. ff. de hæred. instituend. l. si tibi homo. §. cum servus. ff. de lega. 1. l. si fundum. de conditio. & demonstra. l. 3. §. si autem avariciæ. C. cõmunia de lega. Postquam enim filius famil. miles disponit de re castrensi, propterea tunc patris acquisitio cessat, ut etiã fit in. l. sed & si pater. §. 1. ff. ad Maced. & in simili est bonus text. in. l. si e vxor. de donat. inter. Vnde fit ut præ mortuo patre, cessante etiam patria potestate, dicamus filium semper dominum fuisse, & ad collationem fratribus faciendam teneri, iuxta

l. 1. in principio. ff. de collat. bonorum, nisi is casus exciperetur propter privilegium militare. d. l. 1. §. nec castrense, ff. de collatione bonor. qui text. ita inductus nihil facit pro communi.

150 Et secundum hanc interpretationem ex prædictis intelliges textum difficilem in. l. Imperator. 50. ff. ad Senatus Consult. Trebel. cuius verba sunt hæc. (*Imperator Adrianus, cum Iunius Cerealis filio suo Iunio Simonidi, si in potestate sua esse desisset, hæreditatem restituere rogatus esset, ac multa in fraudem fideicommissi fieri probarentur restitui hæreditatem filio iussit, ita ne quid in ea pecunia quandiu filius eius viveret, iuris haberet. Nam, quia cautiones non poterant interponi, conservata patria potestate, ideo damnum conditionis propter fraudem inflixit. Post decreti autem auctoritatem in ea hæreditate (filio militi) comparari debuit, si res à possessoribus peti, vel etiam cum debitoribus agi oporteat, &c.*) Qui text. obscurus est, quatenus ibi Papinianus æquiparat filium famil. militem, & eum, cui propter prodigalitem patris hæreditas ex Trebelliano restituitur ante tempus; quem dominum esse, dum pater vivit, nemo admittit, secundum tempora. d. l. placet, ergo nec filius familias miles ex bonis castrensibus, faciunt notata per Navarr. tractat. de reddit. eccles. ex num. 25. Comparatur pulchre Papinia. filium fideicommissarium militi, ut perinde habeatur in ea hæreditate, ac miles in suo peculio castrensi. cum enim hæreditas in ea specie vere castrensis non sit, & comparatio generaliter non fiat quo ad omnia, sed dumtaxat in illo casu particulari nempe ad effectum agendi, & conveniendi in iudicio, ut ex litera constat, planè sequitur in alijs cessare privilegium, ut sic filius familias in ea hæreditate nec testari possit, nec sine patris voluntate donare causa mortis. l. tam is. §. si. ff. de donat. causa mortis. quod prudenter observat Bart. ibi num. 3. Ias. in. l. finali num. 3. versiculo septimo. C. qui testam. facer. poss. & Cuia. in. l. 6. ff. de testamen. licet hodie contrarium sit dicendum ex. l. 5. Taur.

151 Secundo ex eisdem principijs facile intelliges text. in l. penul. & in l. fin. ff. de castrenf. pecu. vbi si pater dederit libertatem seruo peculij castrēsis, & postea decedat filius in testatus, tunc valere talem libertatem probāt Triphonin. & Paul. idque nulla alia ratione, quā quia data est ab eo, qui dominus erat tempore dationis libertatis; cū alias quāuis postea acquisisset dominium ipsius serui, libertas non potuisset valere: vt in l. si seruo. 20. ff. qui, & à quibus.

152 Tertio intelliges text. in l. ex castrensi. §. seruos de castrenf. pecul. dum Iur. Con. Martianus ait, posse patrem acquirere seruitutem prædio castrensi, quam tamen acquirere non posset, si dominus non fuisset. l. 1. & 2. ff. communia prædio. nec enim posset pater filio acquirere id quod omnino filij esset futurū. l. quod dicitur. la. secūda de verb. l. cum dos. ibi per patrem. ff. de pactis cōuentis. Id autē ex eo fit propter ius, quod pater in suspenso habet vt sic quasi dñs possit castrēsi prædio seruitutē acquirere licet non imponere, ne cōtra priuilegium filij faciat, ideoq; elegāter & subtiliter comparatur à Iur. Con. sibi ei, cui à iure ob dissolutionem morum bonis suis interdictum est, quem constat dominum esse, patrimonium tamen suum augere posse, non minuere. l. is cui bonis. ff. de verborum obligation. sic patri id est dño ob priuilegiū militiæ castrēsis bonis interdicatur, ne noceat & perdat, sed magis filio consulat: explicuit ingeniose Cuius in d. l. is cui bonis, & in §. 1. instituta. per quas personas. Et hinc etiam est quod mortuo filio ab intestato, magis dicitur ea bona non discedere à patre, quam ei de nouo acquiri, vt patet ex iuribus supra citatis: & magis iure peculij, quam hæreditario pertinere. l. 2. h. proponebatur. ff. de castrenf. pecul. Et eo deportato perinde ac mortuo. ex l. 1. §. si patruus. ff. de coniungend. cum emancipat. liber eius. à patre nō auferri dicatur, quasi quod eius proprium est, sine facto suo ad alium transferri non debeat

debeat, nec queat. l. id quod nostrum. ff. de regulis iuris. vt satis exprimit vis verbi (auferri) de quo in d. l. 3. C. de bon. proscip. adiuncta. l. nec vtilem, ibi, auferre dominium. ff. quibus ex causis maiores.

Effectus bonorum castrēnsium.

S V M M A R I V M.

153 **C**astrēnsia profecta à patre, hoc est, quæ pater ipse filio eunti ad bellum dederit, ex priuilegio non conferuntur, quæ vero filius famil. miles aliunde quæsiuit, vt sunt stipendia militaria, & spolia hostium, iure communi sine vllō priuilegio sunt præcipua ipsius filij.

154 Morte filij intestati, castrēnsia profecta à patre, iure peculij ad patrem spectant: aliunde vero acquisita, iure hæreditario deferuntur patri ex iure non tantumquam aduentitia, & ibi de intellectu nostri textus.

155 **D**ifferentiæ an pater succedat iure hæreditario, an iure peculij.

156 Fiscus, cui bona alicuius ex delicto, vel tanquam vdelicta deferuntur, non tenetur vltra vires honoris, & si talia bona vendiderit, ipsa iure liberabitur, & non transferetq; onus in emptorem.

157 Monasterium non tenetur amplius, quā sit in bonis monachi professi, ad similitudinem patris arrogato.

ris, qui tenetur tanquam bonorum successor pro filio arrogato. Illam autem erroneam & falsam allegationem, quæ iam in proverbium abiit, monasterium haberi loco filij, penitus extirpandam esse ostenditur.

Intellectus ad. l. filius famil. ff. de castrensi peculio.

158 Peculium transit cum onere suo.

159 Filius famil. miles licet hodie testari possit sine metu querela, id intelligitur procedere in bonis castrensibus, quæ à patre sunt profecta, nõ in ijs, quæ aliunde obuenerunt, cū in eis patri querela adhuc cõpetat.

160 Lex frater à fratre utrū procedat in castrēsi peculio.

153 **P**rimus effectus quod hodie & si castrensia fuerint profecta à patre, iuxta. l. 1. C. de castrensi pecul. lib. 12. non tamen conferantur à filio durante privilegio. l. 1. §. nec castrēse. ff. de collat. bon. cuius verba sunt hæc. *Nec castrēse, nec quasi castrēse peculium fratribus confertur: hoc enim præcipuum esse oportet, nisi in constitutionibus contineatur.* & in. l. si. C. de coll. in quibus locis à collationis regula excipiuntur castrēsia, quasi alias sub eadē regula includerentur tãquã bona filij: & ratio exceptionis est, quia regula procedit in bonis filij, quæ tñ potuerunt patris esse. Cū enim emancipatus succedat ut suus, recte capitis diminutione. l. 6. in fine. ff. de bono. posses. cõferre in medium debet ut suus, prout argutè argumentatur Iure Con. in. d. l. 1. in principio: Hæc autē bona castrensia, mortuo prius patre, perinde habentur ex privilegio cõstitutionum, ac si semper filij fuissent; nec vllō modo ad
ius

ius patris spectarent, quia ut supra explicauimus, non pertinent ad patrem nisi mortuo prius filio sine testamento: Ideoq; mortuo prius patre eximuntur à iure collationis, ut docet Con. sic intelligendus in. l. cum duobus, alias. l. si fratres. 55. §. idem Papinianus. ff. pro socio. licet aliam rationem ut suam & nouam non minus eleganter tradat Costa in. 3. §. p. num. 229. quam etiam ad verbum prius retulit Riminal. senior, ut refert Riminaldus iunior in. l. si emancipati num. 291. C. de collationibus. Cætera tamen, quæ filius fam. miles aliud de quaeruit, ut sunt stipēdia militaria, & spolia, hostiū iure cõmuni sine vllō privilegio sunt præcipua ipsius filij, iuxta tex. in. l. vlt. C. de coll. ibi (ut enim castrēse peculium in cõmune conferre in hæreditate diuidēda & ex prisca iuris autoritate minime cogebatur, &c.) notādo verba, (& ex prisca iuris autoritate) .l. fidei cõmissaria. 23. §. 1. vers. cetera. ff. de fidei cõmis. libert. & in. d. l. 1. §. nec castrēse. ibi hoc enim præcipuum esse oportere multis constitutionibus cõtinetur. At hodie in regno Castellæ indistinctè castrēsia nõ esse conferēda, expressè probatur in. l. 3. tit. 4. p. 3. & in. l. 5. tit. 15. p. 6. In nostro vero regno castrēsia aliquādo cõferuntur, ut constat ex lib. 1. tit. 77. §. 1.

154 **S**ecundus deducitur effectus, quod licet hodie ius castrensis peculij intactum sit ex nostra cõstitutione, tamen cum mortuo filio bona desinant esse castrensia. l. per procuratorem. 2. p. ff. de acquiren. hæredita. illa quæ filius habet à patre morte filij intestati, tanquam profectitia spectabunt ad patrem iure peculij. l. 2. ff. de castrensi peculio, vbi Vlpianus. (si filius familias, inquit, miles decesserit siquidem intestatus, bona eius non quasi hæreditas, sed quasi peculium patri deferuntur, &c.) Aliud vero acquisita, iure hæreditario deferuntur patri, ex iure nouo tanquã aduentitia. ut in. §. sub hac tamen diffinitione. (inquit imperator)

H 4

infra

infra hac. l. 1. Hinc legis articulum inducimus, ut in successione quædam hæres
 de iure, quæ (extrinsecus) filijs factis acquiruntur, iura eadem observentur
 quæ in matremis, & in nuptialibus rebus statuta sunt. Et probatur in
 princip. insti. quibus non est permittum. ibi (iure cõmuni)
 explicando ut supra dixi. in. 2. p. num. 82. Quod enim tex-
 toster in præfati dicit nihil esse correctum, intelligitur re-
 spectu administrationis, quam filius habet tanquam pater
 155 fam. l. 2. ff. ad Maced. Differentia autem an pater succedat
 iure peculij, an iure hæreditario, hæ sunt. Primò, quia si iu-
 re hæreditario admittitur, debet adire hæreditatem; alias
 non transmittet, ut in. l. vñca. §. in nouissimo. C. de cadu-
 eis tollendis. Secundò tenebitur inuentarium facere, alias
 in solidum obligatus erit. l. fin. §. si in autem. C. de iure deli-
 berandi. eritq; obligatus perpetuo ex quasi cõtractu. l. apud
 Fulianum. §. vlt. ff. quibus ex causis. in possessionem eatur
 pater qui castrense. ff. de pecul. castr. At si pater occupat
 bona iure peculij, non tenebitur ea adire, quavis enim mo-
 riatur antequam bona filij vendiderit, recte transmittet, &
 etiam ignorans. l. 1. §. si is qui. ff. de collat. bonorum. tradit
 doctissimus Emanu. in. l. qui duos. §. cum in bello, verbo,
 patris. ff. de rebus dubijs. Neque etiam tenebitur inuenta-
 rium facere, & quamuis non fecerit, ipso iure ultra vires
 peculij, non obligabitur, uti probat Ias. in. l. si infanti. nu. 8.
 C. de iure deliberandi. Viglius in principio instituit. quibus
 non est permittum facere testamentum. num. 21. Min-
 gerius centu. 2. obseruat. 93. quidquid aliter censeat Are-
 tinus in rubrica. ff. de acquir. hæreditate. Item & solum in-
 tra annum post mortem filij poterit conueniri. l. pater qui
 castrense. ff. de castrenf. peculio. vbi Papinianus ita elegan-
 ter expressit. (Pater qui castrense peculium intestati filij re-
 tinebit, & alienum intra modum eius, & annum vtilem
 iure prætorio soluere cogitur: idem si testamento scriptus
 hæres exiit, perpetuo ciuilliter ut hæres conuenietur.)

Quæ

156 Quæ differentia apertius patet in fisco, cui bona alicuius
 ex delicto, vel tanquam vacantia deferuntur: neque enim
 hæres est, quidquid dicat glossa in. l. ex facto. §. fina. ff. ad
 Trebell. sed bonorum successor. l. 1. §. an bona. ff. de iure-
 fisci. Bart. communiter receptus in rubr. num. 4. de acquir.
 hæred. Nec ipso iure tenetur ultra vires bonorum, Et si in-
 uentarium non fecerit, secundum Ias. in. l. scimus. num. 1.
 vbi resoluit hæc esse cõmunem. C. de iure deliberandi.
 Fanuc. de inuentario hæredis char. 23. num. 6. Cum bona
 non dicantur nisi deducto ære alieno. l. sub signatum. §. 9.
 §. bona, de verb. signif. Ac propterea si fiscus vedat talia bo-
 na, liberatur ipso iure, transfertque onus in emptorem. l. 1.
 C. de hære. vendita. vbi Cæsares Sæuerus, & Antoninus ita
 rescripserunt. (Æs alienum hæreditate nomine fisci ven-
 ditæ, ad onus emptoris bonorum pertinere, nec fiscum cre-
 ditibus hæreditarijs respondere certum & absolutum
 est.) Et si rex. cõmuniter intelligatur in fisco hærede, &
 157 male, obstat enim. l. 2. eod. titu. Idemque dicendum est in
 monacho professo: nec enim amplius tenebitur monaste-
 rium, quam sit in bonis monachi professi, quia succedit in
 bonis, non vero in hæreditate, ut tradunt omnes per text.
 ibi in aucten. ingressu. C. de sacrosanctis ecclesijs. ad simi-
 litudinem patris arrogatoris, ut in. l. si pater. 13. ff. de ado-
 ption. qui tenebatur tanquam bonorum successor pro fi-
 lio arrogato, singularis textus in. l. 2. ff. de capitis diminu-
 tione. ibi (habetur plane actio) etiam si summus Pontifex
 in cap. in presentia. de probationibus lato modo monaste-
 rium appellauerit, tunc tamen monachi, vel in proprie, ut
 voluit Galdeus Perena de nomina. emphi. quæst. 6. nu. 10.
 videndus etiam in quæstio. 20. nu. 26. Quibus addatis fal-
 sam & erroneam illius capituli allegationem quæ iam in
 proverbium abiit (monasterium habet loco filij) esse pen-
 nis extirpanda, & cum alijs ostendit Couarru. lib. 1. var.
 21. q.

H 5

cap. 19.

cap. 19. num. 6. latissime decisio Pedemontana. § 6. nu. 4.
& 20. Mantica de coniectu. ult. volun. lib. 11. titu. 7. & Cal-
das vbi supra, & de renouatione. quaest. 19. num. 9.

Ex prædictis tñ infero quod si is filius fam. nō fecerit testa-
mentum sed codicillos, & in his patrē grauet de restituē-
dis bonis, cum hoc possit facere ex. l. conficiuntur. de iure
codicillorum, & in. l. §. sciendum. de lega. 3. tūc dicemus
patrem loco hæredis haberi, si impleuerit filij volunta-
tem: nam & falcidiam deducet rectē, vt probat. l. filius
familias. ff. ad. l. falcid. Quod etiam in fisco ita grauato, per
eum cuius bona tanquam vacantiæ ad fiscum deberēt per-
tinere, iuxta legem primam, C. de bonis vacant. lib. 10. re-
cipiendū est, vt probat. l. recusare. §. si fisco. ff. ad Trebelia-
nū, & in. l. filius familias in principio. ff. de legatis. 1. Pau-
latim igitur inducemus inuentarij conficiendi obligatio-
nem, cum falcidiz beneficio nemo vtatur, nisi qui inuen-
tariū fecerit. l. finali. §. & si præfata. C. de iure deli-
berandi.

Inferitur etiam quod si filius testetur de castrensi pecu-
lio, & deinde hæreditas per institutum repudiata sit: quam-
uis testante filio, ius patris cesset in. l. fina. ff. ad Tertulia:
& in. l. seruum fili. in princip. de legatis. 1. quia tamen re-
pudiata hæreditate perinde res se habet, ac si testamentum
factum non fuisset. l. 1. ff. de iniusto rupto, & in principio,
de heredit. qua ab intestato, Deducitur rectē rursus pecu-
lium fieri, & percipere haberi, ac si semper patris fuisset,
ex. l. penul. C. de castrensi pecul. lib. 12. Vnde Papiniani-
nus in. l. filius familias. ff. de castrensi peculio deducebat,
quod si medio tempore seruus peculiaris aliquid acquirat
stipulatione, vel traditione, totum id perueniret ad pa-
trem, si fuerit repudiata filij hæreditas, rejecta opinione
eorum, qui putabant stipulationem, quam is seruus me-
dio tempore fecisset, non valere in qua opinione fuit Pom-
ponius

ponius in. l. si seruus cōmunis Meuij. ff. de stipulat. seruor.
vbi in specie, qua seruus, qui pro parte erat peculiij Ca-
strensis, proponitur stipulationem fecisse, ait to-
tam stipulationem acquiri alteri ex socijs ex eo, quod in
eo casu hæreditas iacens partem non faciebat: in quo
licet defendatur per glossam & Doctores communiter, er-
rat tamen, quia cum stipulatio secundum veriore senten-
tiam Papiniani vbi supra, & Sceuol. (quem refert
Paulus Iure Con. in. l. in eo. ff. de acquirendo rerum domi-
nio, vbi expressè reijcit contrariam opinionem,) inte-
rim in suspensio esse intelligatur, benè sequitur in præ-
dicta specie, hæreditatem iacentem partem facere, &
ex euentu, postea rem cognosci, vt si hæreditas adi-
ta sit, intelligatur seruus hæreditarius fuisse, & medio
tempore futuro hæredi acquisiuisse: quoniam hære-
ditas iacens, vicem domini repræsentat, vt in princi-
pio de stipulatione seruorum: si vero adita non sit, tunc
talis seruus tanquam peculiaris secundum prædicta ac-
quirat patri, ad quem peculium spectat ex ratione text.
in dicta. l. penultima. C. de castrensi pecul. lib. 12. Nec
obstat quod res est in pendentem, quo casu stipulatio vi-
tiatur. l. v. sum fructum. ff. de stipulatione seruo. (eaque ra-
tione tota stipulatione alij socio acquiri putabat Iure Con-
sultus in. d. l. si seruus, videlicet si seruus communis me-
dio tempore quo hæreditas castrensis iacebat, stipula-
tus fuit.) Quoniam respondetur rem certam esse ex iu-
ris fictione, de qua in. l. proponebatur, & in. l. hære-
ditatem. §. finali. ff. de castrensi peculio: licet nobis medio
tempore certa non sit, qui ignoramus an ad eunda sit, vel
repudianda hæreditas: talis autem incertitudo non viciat,
vt est bonus text. in. l. hæc venditio. 7. §. huiusmodi. ff. de
contrahen. emption.

Vnde

158 Vnde etiam deducitur in proposito, quod quomodo
 modum in volumine peculio acquisitum sequitur pe-
 culium, ut in prædictis satis constat, ita etiam onus peculij
 debet transire cum peculio; non secus, ac onus hæredita-
 ris cum ipsa hæreditate, quod ita acceperunt omnes in l.
 frater à fratre. Baldus in l. finali. C. quod eum eo. Iasso. in
 §. actiones. num. 23. instituta de actionibus. Quibus obstat
 l. 1. §. item hæres. ff. quando actio de peccul. annali est, &
 l. si seruo. ff. de peculio legato, ubi negatur actio in succes-
 sorem peculij contra prædictam regulam, & contra. l. 2. §.
 per contrarium. ff. de dote prælegat. & in l. at cum hæres
 in actis præcedent. ff. de peculio. In qua difficultate nostri
 Doctores diuisant, ut ex ijs videre licet? Cuiacius in tra-
 ctatu. 9. ad Africanum colligit ex ijs locis dissensisse auto-
 res olim, & tamen obtinuisse Proculianos, quorum opi-
 nio probatur in dicto. §. item hæres, ubi constat quæstio-
 nis fuisse, Vtrum venditor an vero emptor serui teneretur
 de peculio, & tamen placuisse vtrumque teneri. l. si credi-
 tor. 38. §. 1. in fin. l. si noxali. 12. §. idē scribit, & l. & ancilla-
 rum. 28. §. si seruos. ff. de peculio. quæ sententia videbatur
 recipienda in hærede & legatario, ut vterque teneretur,
 quod tamen prædicto iurisdictione conuenit, nec possum Do-
 ctore negligenter non notare, qui huius differentie obli-
 tate esse sepe videntur quidem illius disparationem. Ego au-
 tem præter omnes existimo differentiam in eo consistere,
 quod legatarius in re legata habeatur pro herede. l. id tem-
 pars. l. si de v. sacapsonibus. notat Bartolus per textum ibi
 in l. in condictionibus. ff. de verb. signifi. unde equum
 non verumque teneri (quod si in se habet in manu defuncti
 est) sed vñ tantum, legatarius, scilicet vel hæredem, in quo
 olim dubitatum fuit. Quod autem Cuiac. affirmat heredem
 omnino teneri, nō est omnino securum, cum enim domi-
 nium

nium rei legatæ transeat recta via, & nunquam factum hæ-
 redis. l. à titio. ff. de furtis. l. legatum ita. ff. de legat. 2. qui fie-
 ri potest? ut hæres teneatur, ad quem, nec minimo momē-
 to peculium potuit pertinere. Sanè hæredem teneri de pe-
 culio, quod ad eum peruenit, nō est ignotum. l. quæsitum.
 §. 1. ff. de peculio. l. his consequenter. §. si. ff. famil. erciscun.
 ergo in proposito non tenetur hæres, vnde ad tollendam
 controuersiam arbitror vtiliter posse tentari: quod domi-
 nium rei legatæ transit quidem directo in legatarium, sed
 secūdam ordinem intellectus prius transiit in hæredem
 ad eum, licet non videatur, nec credatur vnquam fuisse
 dñs fictione iuris, ut sensisse videntur interpretes, qui in
 hunc sensum explicant Neratium Iure Consult. (ut declarat
 Cuiac. ibid. circa speciem, text. in l. à Titio. 60. Basilicon.
 tit. de furt.) id vero iuris principium hætenus ignotum per-
 suaderi debet ex text. expresse in l. 10. §. sed & creditor,
 ff. de peculio. ubi ius deducēdi de peculio æs alienū, quod
 seruus legatus debebat, cōpetit hæredi, quod tamē ius non
 cōpetit nisi domino, ut in l. peculium. in princ. & in l. & an-
 cillarum. ff. de peculio. ibi deducto. & alibi sæpe. Quo præ-
 misso non est iniquum dicere, quod hæres cōueniatur de
 peculio, fuit enim aliquando dominus serui legati, licet fi-
 ctione iuris defuerit esse & habeatur ac si nunquam domi-
 nus fuisset, & cum potuerit in traditione serui legati de pe-
 culio deducere æs alienum, aut certe exigere cautionem
 de indemnitate, sibi imputet ut in dict. §. si seruus. & in di-
 ctio. §. item hæres. Legatarius tamen atque etiam manu-
 missus seruus cum peculio tenetur hæredi per condictio-
 nem indebiti. argum. l. 5. §. 1. de usufruct. earum rerum.
 & l. qui exceptione. §. si pars. ff. de cōdictione indeb. ponit
 Paul. in l. frater à fratre. n. 26. Cuiac. vbi supra, num. 2. Er-
 go rectè defenditur prædicta regula, scilicet, onus peculij
 transire cum peculio, licet enim legatarius non debeat
 conueniri,

cōueniri, sed hæres per actionem de peculio, vt Proculia ni tenebāt in. d. §. item hæres, tamen æs alienum de peculio soluendum est prout tenebant Sabiniani relati in. d. §. per cōtrariū. Ex quibus intelliges difficilia verba. l. frater à fratre. versiculo (adeo), quæ fatetur Hotoman. se non intelligere, vt probet Iure Consul. opinionem subintellectam in versiculo naturalem, scilicet onus peculij transire cum peculio vt communiter recipiunt Doct. ibi. & probat Cuias. tract. 9. ad African. prope finem.

159 **Tertius necessarius** subsequitur effectus quod etiam

hodie filius famil. miles testari poterit sine metu querelæ l. fin. C. de inoffi. id tamen intellige hodie procedere in bonis castrensibus, quæ à patre sunt profecta, non quæ aliunde obuenerunt: hæc enim, cum patri deferantur iure hæreditario, vt in principio quibus non est permittum, ibi (Iure communi) secundum veriore intellectum quem supra posuimus num. 82. & nu. 150. consequens est, vt propter legitimam quæ ei debetur tanquam parenti. l. nam & si parentibus de inoffi. possit competere querela: & ita intelligo tex. in auth. presbyteros in fine, vbi hoc ipsum disponit Imperator in quasi castrensibus; nec potuit moueri alia ratione. Et ita etiam intelligo auth. vt cum de appel. cogno. §. Sancimus coll. 8. *Sancimus itaq; (inquit Imperator) non licere liberis parentes suos praterire, aut quolibet modo à rebus (proprijs) in quibus habent testandi licentiam, eos omnino alienare, nisi causas quas enumerauimus, in suis testamentis specialiter nominauerint.* Procedit enim in bonis aliunde quam à patre quæ sitis, vt constat ex text. ibi verbo (proprijs). Nam castrensia, aut quasi, quæ fuerūt à patre profecta, propria filij non sunt, sed patris secundum veriore sententiam quam supra defendi num. 145.

160 **Quartus effectus** deducitur ex glos. in. l. frater à fratre ff. de

ff. de conditio. indeb. quatenus docet text. illum posse intelligi in pecunia castrensi vel quasi, quam frater mutuum fratri nomine patris absentis dedit, quæ probatur à Barto. ibi num. 13. si modo pater id ratum habuit. l. si absentis. C. si cert. pet. Et quamuis Fulgosi. 3. col. Paul. num. 14. Ias. in re peti. illius. l. numer. 24. Bartolum reprehendant dicentes, quod in numeratione, quæ fit nomine absentis non est necessaria rati habitio ex. l. certi conditio. §. si numos. ff. si certum petatur, decipiuntur tamen quia ille tex. in. d. l. frater, intelligitur præcedente mandato: quo casu rati habitio non est necessaria etiam si mandatum speciale non sit, vt constat ex eodem text. & probat. l. in debitam. ff. de conditio. indebiti, cessante etiam mandato necessaria est rati habitio. dict. l. si absentis, & eundem effectum habet. l. vero procuratori. in fine. ff. de solut. nec est differentia inter pecuniam propriam & alienam. l. si ita stipulatus. §. Chryfogonus. ff. de verborū, quicquid dicant prædicti autores vbi supra.

Meo tamen iudicio siue præcedat mādaturum patris siue eo non præcedente sequatur rati habitio, opinio gloss. & Bar. falsa est, cum qua alij transeunt, quoniam etiam si numerante fratre nomine patris absentis acquisitio fiat patri per. d. §. si numos, & d. l. si absentis, diuersa tamen acquisitio est, de qua in. d. l. frater à fratre, vbi patri acquiritur obligatio naturalis iure patriæ potestatis, ex regul. d. l. placet. vt est verius cōtra Hotoman. ponderando tex. expressum in. l. peculium. 10. ff. de peculio. quem etiam considera- uit Cuiacius. Ratio autem differentie est, quia in terminis d. l. frater à fratre, vna solum contrahitur obligatio, quæ acquiritur filio, & per filium patri ex. d. l. placet, at in. d. §. si numos & d. l. si absentis. duplex obligatio est, & ex duplici cōtractu producitur, altera inter dantem & absentem, altera vero inter absentē & eum qui accepit. l. 3. §. fina. ff. de do-

Tertia pars De bonis quæ liberis, &c.

de donat. inter. Sic fit, vt mortuo patre, quia filius numerã
ti pecuniam castrensem civiliter est obligatus iuxta regu-
lam. l. 2. ff. ad Macedonianũ, diuidatur obligatio inter fra-
tres hæredes, ita vt mutuatarius pro sua parte remaneat
obligatus civiliter tãquam hæres patris, & per consequens
soluendo non repetat. Quod tamen in specie. d. l. frater à
fratre non contigit, in qua mutuatarius pro parte sua libe-
ratur per confusionem iure hæreditario in persona sua fa-
ctam. l. debitori. C. de pact. l. 1. §. si debitor. ff. ad. l. falcid. l.
stichum. §. aditio. ff. de solut. l. si ei cui. §. si his. ff. de euictio.
Nam cum obligatio naturalis transeat etiam in hæredes. l.
si pupillus. ff. ad. l. falcid. l. in numerationibus. §. 1. ff. de solu.
quicquid Horoman. in exposition. d. l. frater à fratre ali-
ter ex cogitauerit. Atq; etiam in peculij successorẽ, vt in. l.
si noxali. §. pen. l. si ex duobus. §. fin. ff. de pecu. Cõsequitur
qd' prædicta obligatio, quã dicimus patri acquisitã, extin-
guatur partim cõfusione iure hæreditario in psona filij de-
bitoris (vt modo dixi) partim vero peculij peruentione in
persona filij creditoris, quatenus de peculio obligato ad eũ
peruenit (vt supra latius explicui. n. 127.) debet enim per-
uenire ex. l. certum. C. famil. ercis. quoniam cum debitum
& creditum in eadem persona reperiatur, consequens est,
vt vtroq; casu extinguatur obligatio ipso iure in. d. l. frater
à fratre. quod in proposita specie non fit. Sic patet ibi non
fuisse duas obligationes vt glos. putabat, sed vnã tantum,
vt docet Bart. & communis, ita tamen vt duplici respectu
consideretur. Nec est quod dubitemus an pater in casu il-
lius legis sit debitor & creditor simul, illud enim fit ex di-
uersis respectibus, quia est creditor vnus & debitor alte-
rius (vt supra latius ostendi) quemadmodum contingeret
si ego tibi mandarem, vt crederes Titio ex. l. si quis alicui.
§. fin. ff. mandati, ego enim tenebor tibi ex mandato, Titius
vero mihi ex negotio gesto. Sed iã videamus qd' sequitur.

RESTAT

RESTAT
QVARTA ET
ultima pars huius textus, in ver-
siculo, Eandem obseruando etiam in his pecu-
lijs quæ quasi castrensia peculia ad instar
castrensis peculij acceffe-
runt.

S V M M A R I V M.

- 161 **R** Espub. nõ minus defenditur ab his qui publicis
muneribus funguntur, quã ab his qui militũ
numero scribũtur. Peculiũ quasi castrẽse quid sit.
- 162 **Filius famil. clericus in bonis sibi quæsitis plenum
ius disponendi habet: nec in eis vsumfructum patri
acquirat.**
Text. in l. Sacrosancta. C. de episc & cleric. proce-
dit in ys bonis, quæ pater filio clerico dedit, quæ licet
castrensia sint, non tamen deferuntur iure hæredi-
tario, sed ad patrem spectant iure peculij.
- 163 **Intellectus ad cap. quia nos de testam. & ad authen.
presbiteros. C. de episc. & cler.**

I

164 Pa-

- 164 Pater retinet usum fructum in bonis filij ante clericatum quæsitis, et si filius propter clericatum, vel super venientem dignitatem eximatur à patria potestate, & ibi de intellectu. l. 3. titu. 2. p. 1.
- 165 Bona, ad quorum titulum filius famil. fuerit clericus factus pertinent ad peculium quasi castrense, & quomodo hoc intelligi debeat.
- 166 Prædicta bonorum quasi castrensiu privilegia an procedant in clericis primæ tonsuræ cum sequentibus.
- 167 Intellectus ad Authent. presbyteros. C. de episcop. & clericis.
- 168 Text. in Concil. Trident. sessione. 23. c. 6. & 11. illustratur & declaratur & ibi de intellectu. l. 1. & 11. titu. 6. partit. 1. Clerici dicuntur quasi electi.
- 169 Quæ filius famil. habet occasione studiorum, quæ, si quærerentur essent adventitia, pertinent ad peculium quasi castrense. Quæ vero et à patre sunt donata ob causam studij, ut fiant quasi castrensia, necesse est filium militare.
- 170 Causa militiae, & studij an equiparetur.
- 171 Equiparatio, quam scribentes communiter faciunt inter doctorem & licenciatum, quantumvis in favorabilibus procedat: in his vero privilegijs de quibus in l. cum oportet, de iure communi locum non habet.
- Intellectus ad. l. penult. ff. de testamen. militis.

- 172 Singularis intellectus ad. l. cum filius. ff. si cert. petat.
- 173 Bona quæ filius famil. habet à patre causa studij, licet ante implementum studij non sint castrensia, in speciali favore in collationem non veniant. & n. 177.
- 174 Donatio, quæ valet in vita patris conferenda est.
- 175 Intellectus ad. l. quæ pater. ff. famil. exercitand. & num. 179.
- 176 Tractatur de opinione Bart. in. l. donationes. §. pater ff. de donationibus.
- 177 Erogata in honorem filij, puta in doctoratu, nullo modo conferenda sunt, nisi id declaraverit pater tempore donationis, aut erogationis, vel penes se bona filij habuerit.
- 178 Intellectus ad. l. final. ff. de petit. heredit.
- 179 Sumptus voluntarij facti ab eo, qui bona filij, vel nepotis habet, censeantur fieri administrationis nomine scilicet illius, cuius negotia geruntur.
- 180 Salarium advocati etiam ex privata causa quæsitum ad peculium quasi castrense referatur, quantumvis l. fin. C. de inoffic. in publico salario loquatur.
- 181 Idem procedit in medico, tabellione, & iudice qui publicum munus exercent.
- 182 Reprehenditur Bal. quæ absolute sequitur de iur. & Greg. quatenus negavit peculium quasi castrense in acquisitis à tabellione, nisi ex publico salario.
- 183 Procuratoris officium an publicum vel privatū dici debeat, & quid in eo observetur hodie quo ad privilegia

*uilegia quasi castrensis peculij.
Procuratoris officium an sit vilissimum vel infame,
& ibi de intellectu aliquorum iurium.*

184 Data à principe filio famil. ad eum spectant in plenum etiam ratione vsusfructus, ita vt de illis possit filius testari tanquam de quasi castrensibus & num. 185.

186 Fœmina potest habere peculium quasi castrense, ad cuius imitationem militaribus diui Jacobi spatiferi insignijs in Hispania hodie feminae decorantur.

187 Lex loquens de Rege in Imperatore locum habet. L. cum multa infra hoc titu. non solum procedit in rege sed in alijs populis & dominis nō recognoscentibus superiorem.

188 Donatio facta filio famil. à principe etiam contemplatione patris & propter eius seruitium, vel cum onere perpetuo fideicommissi, filio in totum acquiritur.

189 Quae etiam pertineant ad hoc exemplum quasi castrensis peculij & de militia ex casu remissive.

De bonis quasi castrensibus.

N VNC aggreditur Imperator ex hoc versiculo agere de peculio castrensi militum inermis, militiae, quod quasi castrense appellatur. Cum enim res publica non minus defendatur pace, quam bello, vt tradit Iustinian. in proemio

mito in *l. i. de iur. her. Nō min⁹ defendatur ab his, qui publicis muneribus funguntur, quā ab his, qui in militū numero scribuntur, vt in l. aduocati, & in l. fori. C. de aduocatis diuersorum iudiciorum, & quā fuit, vt quod militi armato concessum est, concedatur etiā inermi, vt hic, & in l. fin. C. de peculio castren. lib. 12. & constat ex l. 1. §. nec castrense, de collat. bonorum: & inde est quod etiam quasi castrense appellatur quod clericus quæsierit. l. sacrosanctæ. C. de episcop. & cler. quia dicitur militare in coelesti militia vt in c. degradatio. §. actualis de pœnis lib. 6. capi. 1. de clerico & grot. cap. 4. de preb. Alciatus & alij in l. miles de reiud. tradit Alexan. in l. centurio. ff. de vulg. late per Euerar. loco 22. de milit. terre. ac coelest. & patet ex Sapien. c. 5. vtriusque inermis militiae arma metaphoricè sic describenti, (induet prothoracē iustitiam; & accipiet pro galea iudicium certū, sumet scutum inexpugnabile equitatem, acuet diram iram in lanceam, & pugnabit contra insensatos.*

Quid autem sit peculium quasi castrense, tradit glossa in §. igitur liberi, & ibi Aret. nu. 3. Riminal. n. 57. per quas personas nobis acquiri. Alex. confi. 2. n. 3. Decius in l. si. nu. 5. C. qui testam. facere possunt. Palat. Rub. in rubr. de donat. §. 62. nume. 18. Medices. lib. 2. definit. c. 90. Anto. de Quæsi. c. 7. Cona. lib. 9. c. 4. n. 4. prosequitur Caldas in l. si curatorem verbo. l. si ex num. 98.

162 **Primum exemplum** peculij quasi castrensis sit in filio famil. clerico, in quo talis sit effectus, vt in bonis sibi quæsitis pleni ius disponendi habeat, vt in l. sacrosanctæ. C. de episc. & cler. nec in eis vsusfructus patri acquiratur, vt obseruat Andreas Barb. in c. quia nos. de test. post Hostiens. & antiquiores cōmunem resoluit Couar. ibi. num. 2. & 3. & senatus sententia comprobata refert Xvarez. in quæst. Maior. num. 31. & 29. & cum alijs Rojas tracta. de success. cap. 17. num. 9. Joseph. Gondi. lib. 4. var. quæst. n. 26. Perez

I 3 ad

ad l. 1. glof. 1. col. 24. versic. est & aliud. tit. 3. lib. 1. antiqui
 ord. Est tamen valde dubium in illo textu. & l. sacrosan-
 ctæ, de quibus bonis intelligi recte possit, quomodo eius ver-
 ba talia sunt: Sacrosanctæ orthodoxæ fidei episcopi, atq; presbyteri, diaconi
 quoq; qui semel probatis moribus integritate castissima, ad hunc gradum ve-
 nerunt pervenire, ea quæcunque in eadem clericatus gradu locoq; fuerint
 acquirere & habere poterint, etsi in patris, autq; aut pro sui potestate con-
 stituti sint, & adhuc superstites habeantur, antequam bona propria vendi-
 cent, de his (si quando eis libitum fuerit) testandi, vel donandi, vel quolibet
 alio titu. alienandi libera facultate concessa: ut ea bona quoquo tempore nun-
 quam ad divisionem veniant, nunquam fratribus, vel sororibus, aut ex his
 generis conferantur, sed ad eorum filios posteros, & quoscuq; extraneos hæ-
 redes perveniant: nec a patribus, aut proavis, sed ab ipsorum liberis tanquam
 præcipua vendicentur, & certe in lucro cedant, quibus ipsi ad peculium, vel
 inter vivos alienatione habita, vel mortis tempore, utrimq; & iure cognita
 voluntate concesserint) Nam Primo aduerto quod licet l. in l. 1.
 filie licet num. 4. de collat. Crotus in l. frater a fratre, num.
 107. Segura. num. 54. in l. Imperator ad Trebel. Rebusus
 de privilegijs scholarium, privilegio. 54. Gomez. in l. 29.
 Taur. num. 17. intelligant illam facultatem procedere in
 quibuscunque bonis etiam profectitijs, quavis clericus sit
 primæ tōsuræ, ut scribit Molina lib. 1. de primog. c. 19. n. 29.
 Id tñ mihi falsum esse videt, quia cū ille text. dicat filio inte-
 stato mortuo, bona ad liberos tanq; hæredes pertinere, iux-
 ta sententiã text. in l. 3. & 4. supra hoc tit. de bonis quæ lib. &
 l. fin. C. cōmunia de succel. manifeste ostendit, nō posse pro-
 cedere in illis quæ pater dedit, quæ licet castrensia sint: nō tñ
 deferunt iure hereditario, sed ad patrem spectant iure pe-
 culij. l. r. de castre. peculio & supra in. 3. vidimus. n. 145.
 163 Vnde Palacius in rubrica § 242. n. 6. Ripa in l. in quartã
 num. 171. ad legem falcid. & alij, quos referre Couatru. &
 sequitur in cap. quia nos de testam. per textum ibi, existi-
 mant illam facultatem esse intelligendam in adventitijs, ve-
 ea fiant quasi castrensia in persona clerici, etiam si aliunde
 quam ratione clericatus ei acquirantur: pro qua opinione
 facit

facit etiam textus quem ibi allegat Paulus de Castro in
 authent. presbyteros, ibi (res quolibet modo) eodem ti-
 tulo. Sed tamen hæc sententia impugnatur primo, quia
 text. in dicto cap. quia nos, non loquitur in clerico filio fa-
 milias, prout advertit Gomez in l. 48. Taur. num. 7. &
 olim Pinel relatus à Iosepho Gondifaluo lib. 12. var. quest.
 num. 28. cap. 12. Caldas verbo, læsis. num. 131. Secun-
 do, quia textus in d. authent. presbyteros, licet generaliter
 loquatur, debet tamen restringi de habilitate ut intelliga-
 tur de bonis clerici tanquã à clerico acquisitis, quocunq;
 modo, ut in simili argumentatur Consult. in l. Titius. 27.
 versiculo, constitutionibus, de testamento milit. coniu-
 l. castrense. 11. de castrensi peculio. ubi ea bona castren-
 si dicuntur, quæ filius familias quæ fuit miles iam factus,
 & occasione militiæ; nec verum est bona, quæ antea erant
 adventitia, effici castrensia; fieret enim, ut ius patris dimi-
 nutum foret, & patria potestas læderetur: quod in dubio
 credendum non est, argum. text. in l. 2. §. si quis à principe
 ff. ne quis in loco pub. Nec in præsentem mutatur persona,
 ut mutari videmus in l. per procuratorem. 89. versiculo
 ultimo. de acquirenda hæred. ut existimabat Panormi. in
 ca. in præsentia de probatio. quæ debuerat observare Cal-
 das damicum reprehendit in l. si curatorem habens. ver-
 bo. læsis. num. 103. Vnde fit, ut ius testandi, & disponendi,
 concessum filio familias clerico in dicta authentica presby-
 teros, intelligendum sit in bonis ex clericatu acquisitis,
 prout tenet Bartolus & Albericus. in d. l. sacrosanctæ, Ant.
 Gomez. in l. 48. Taur. nu. 7. Concessa enim testandi facul-
 tas intelligi debet, casu, quo alicui non inferatur incom-
 modum argum. l. cum filius fam. ff. de testa. milit. l. im-
 piberi. 41. ibi, nam ad alienam iniuriam. ff. de admini-
 stratione tutorum. Et ita intelligo dicta l. sacrosanctæ,
 pro qua opinione videtur textus expressus per locum ab

speciali in cap. final. de iudic. in. 6. Atque istam sententiam de iure
 verissimam existimo, secundum quam in interrogatio non
 in causa levi semel consului, nec communi gravissimo-
 rum virorum contra existimantium opinioni potui quie-
 quam assentiri. Scribitur enim diuinitus exod. 23. *(non in in-
 164 dicio plurimorum ac quiesces sententia, ut a veris dantes)*. Et quamuis
 supradicta contraria sententia iure regio proberet in d. 3.
 titul. 21. partit. 1. quæ si de iure communi propter eius au-
 toritatem seruanda foret, intelligeret tamen in ijs bonis
 post clericatum acquisitis: nam in ijs quæ antea obtiene-
 runt, semper pater administrationem habet, & vsu fructu-
 tum, vt contra plures tradit tanquam verius eximie Pinek
 in. l. 1. r. par. num. 43. de bonis mater. Tellus Ferdinandi
 in. l. 5. Taur. num. 4. & 5. Secundum quorum verissimam
 observationem sine scrupulo admittendum est, in bonis
 ante clericatum quæ sita patrem vsu fructum confer-
 rare, vt eum retineat post filij sacerdotum, prout ex supra
 dictis colligitur. Quod esset recipiendum etiam si proba-
 remus filium eximi à patris potestate propter clericatum;
 quia vsu fructus semel quæ sita patris in bonis filij non
 amittitur propter superuenientem dignitatem, & conuen-
 gentem filio, vt resoluit Palac. Rubeus vbi supra num. 13.
 & est communis opinio post Anto. Gomez, & alios rela-
 tos à Molina lib. 1. de Hispanorum primogenijs. capit. 19.
 nu. 26. cuius meminit Caldas vbi supra num. 30. fol. 139.
 & probat Dida. Perez in. l. 1. titu. 3. lib. 1. antiqui ordinam:
 & Gregorius Lopez in. l. 5. gloss. 2. titu. 17. part. 4.
 Ex quo etiam inferretur ad. l. 3. titu. 21. parti. 1. versiculo
(e retro si) quatenus quoad potestatem disponendi hodie, vi-
 detur profectitium æquare quasi castrensium in clericis, quod
 est mirabile ad maximam extensionem. I. sacrosancta, &
 auth. presbyteros in sua generalitate, de quibus supra, ex
 eamque videtur necessario colligi hodie cessare differen-
 tiam

nam & distinctionem pecuniarum in filio clerico, & sic
 omnia ab eorum quæ sita in effectu iudicari quasi castrensia,
 quod de iure communi admittunt Doctores. num. 162.
 superius citati. Sed hoc id vniuersi iuris principijs aduersa-
 tur in materia peculij profectitij, specialiter quoque infringitur
 patria potestate, ideo magis scribitur intelligi & restringi de
 regiam in ijs bonis, quæ pater donat filio, clerico inuita
 clericatus vt in exemplo Barro. recepto in d. 5. nec castren-
 se num. 4. & in alio scilicet, quando pater donat ad effectum,
 vt filius ordinetur ad ritum patrimonij. Illæ enim bonæ ad
 165 quorum ritum filius factus fuerit clericus factus iuxta decisio.
 Concilij Tridentini sessio 22. c. 2. siue mobilia sint, siue
 immobilia pertinebunt ad hoc peculium vt resoluit Tellez
 in. l. 17. Taur. du me. 82. Cesar. Perusin. l. in quartam. hum.
 469. ad l. falciariam. Communem resoluit Matienço ad. l.
 3. gloss. 2. num. 19. titu. 8. lib. 5. compilla. contra Covarr.
 in cap. Raynaldus c. 2. in. 7. Quod debet intelligi post-
 quam filius factus ordinatus se operit unum incipit in pecu-
 lio numerari. Nam in totum non secuta causa affirmandum
 est ea bona nequaquam possent numerari inter peculium qua-
 si castrense, sed in ortu patris esse dividenda tanquam bo-
 na patris ex. l. certum. C. fam. l. erciscund. d. cum antequam
 causa subsequatur, donatio non valuit, nec dominium
 rerum donatarum transferit in filium, prout tanquam ve-
 rius statim probatum videbis in secundo exemplo, circa
 donationem factam filio fam. causa studij num. 172. De-
 nique secundum prædicta in ijs, quæ pater dedit filio, ad
 suscipiendos ordines post clericatum iam castrensibus
 factis, intelligi poterit dicta. l. regia, de qua supra. Pro quo
 intellectum non obscure expendi possunt verba text. in
 dicta authent. presbyteros, ibi *(ad dominium earum venientes)*
 vbi iustinianus loquitur de ijs tantum bonis, quorum do-
 minium filij clerici consequuntur, & sic necessario debet ve-

167
 ecclesia sanctae Marie. dicitur in hoc loco quod est in laico
 chhc. contrauersariis frequentis. de Molinos ergo, id
 consilium alijura sentit ad iurisprivilegia non esse hodie
 extendenda ad clericos primae tonsurae, nec in eis locum
 habere deofitione id. a. ubi presbyteros, & aliorum iurium
 de iure de nomen uoi. opinione in hoc dubitat. in o. k. in. d. ca.
 quia nos, do. testat. h. docet de vobis ea ne quae Viglius in
 princip. num. in. insitu. quibus non est permissa. fact. test.
 Rip. in. l. in. quartam. d. m. A. 7. f. a. d. l. fact. existimatis
 Iustinianus uocato qui de clericis in sacris, non primae tonsurae
 neque ad excores ad iudicium (rationes) quod etiam n. com.
 probe dicit in iudicibus constitutos, ut supra diximus. Tot
 autem ad uerum iure l. r. d. m. d. ubi presbyteros debet
 intelligere in iudicibus ubi dicitur h. regis loqui in casu
 quo constitutos in obsequio gradus ordinum, inter quos dicit
 psalmista, sicut cantor primae tonsurae, ut patet ex aut. in ca.
 uobis. lexos. & dicitur de officio. d. d. d. in. d. ex. p. r. m. i.
 d. l. n. i. s. p. a. s. ubi dicitur in iudicibus dicitur de determinatis
 factis in iudicibus dicitur quod dicitur dantibus presbyteris. Cum
 tamen septem duntaxat gradus essent constituendi. cano.
 de illis. d. 7. d. d. i. a. canonicis. s. b. d. i. a. co. h. o. c. h. m. sequent. 93.
 distincti. 6. C. de episcop. & cler. Concilio Tridentino sessio 4.
 23. cap. 2. f. ad. d. m. l. i. h. o. r. & t. h. e. o. l. o. g. i. m. 2. p. s. e. n. t. e. m. d. 2. 4.
 quibus. 7. ar. 9. & ibi dicitur de. d. e. l. e. g. i. t. e. r. e. x. p. l. i. c. a. t. Duare.
 de sacris ministris. 2. cap. 24. inter quos septem gradus non
 connumerantur primae tonsurae, nec hodie connumerari de
 bet, quia sine gradu est de clericis. el. 2. de vita & honeste
 cler. ut etiam ex Theologo nec loquitur idem dicitur d. d. i. s. t. i. n. t.
 c. i. o. n. e. 2. 4. q. 2. a. t. u. c. i. c. u. b. u. i. s. l. l. g. i. m. d. d. e. c. i. s. i. d. i. u. s. i. m. i. a. l. d. e. d.
 regis tribuunt in privilegio clericis habentibus gradum
 non debet hodie locum uerbis dicitur, & debet extendi ad eos
 qui nullum gradum habent. Neque respondere poteris
 legem regiam; de iustitia in iudicibus ratione dicitur
 a. l. l. e. d. e. d. se pri-

se priuilegium cantoribus, lectoribus, qui veniunt appella
 tione clericorum ibi. Et in canone clericum, versiculo pri
 mo. 72. d. principaliter propter certum, & determinatum
 officium, & ministerium, quod tunc exhibebant ecclesiae,
 cui assidue inserviebant, ut constat ex dicta authenti. ut
 determinatus sit, ex. l. 1. 5. & 11 in fin. titul. 6. parti. 1. & ex
 text. in canone psalmista. 23. distinctione, & ea ratione
 appellabatur clericus, quasi electus: canon. 1. 21. dist. d. auth.
 ut determinatus, ideo non esset inconueniens, nec iuridi
 cum ad infringenda iura patriae potestatis, & ad correctio
 nem nostrae legis, & horum titulorum tale priuilegium
 extendere hodie ad clericos primae tonsurae, qui nullum eccle
 siae ministerium exhibent, & consequenter militare non
 dicuntur, maxime in tanta multitudine eorum, qui primam
 tonsuram obtinent, ut bene aduertit Vigl. ubi supra & in
 alio proposito Couar. in. d. cap. quia nos. in fin. nec minus
 conqueritur Duaren. d. l. 1. de sacris ministris. c. 17. & in
 simili arguit gloss. 1. in auth. presbyteros. la. 3. C. de episc.
 & cleric. facit in proposito regul. tex. in. l. generaliter. versi.
 1. C. de episcop. & clericis. Posset uero procedere commu
 nis sententia in ijs qui militant, & actu ecclesiae seruiunt, non
 in alijs, ut generaliter tradit Molinæus ad Alex. consil. 8.
 num. 1. volu. 1. & ad Dec. in. c. ecclesia Sanctae Mariae. nu.
 6. litera. e. de constitut. Rogerius de compendiosa substitu
 tione. num. 52. & in specie Auendan. in repertorio legum
 partitarum. verb. castrense. in fin. & responso. 17. nume.
 3. in fin. pro quibus est hodie Concilium Tridentinum
 sessione. 23. capit. 6. & 11. quod ex praecedentibus ma
 xime illustratur, nec minus extenditur ad alia priuilegia
 ultra priuilegium fori, de quo loquitur, quia longe maior
 ratio est, facit gloss. recepta in cap. statutum. verb. numeran
 dum. versic. item per hanc. de praebend. in. 6.

Secun

169 **Secundum exemplum** ^{peculij qua} si castrensis celebratissimum est in ijs, quæ filius famil. habet occasione studiorum, quæ, si quæreretur, essent adventitia, puta ex disputationibus, lectione, consilijs, aduocatione, vel etiã ex hereditate alterius scholaris studio notijuxta text. in l. miles de castrensi pecul. In plenum enim pertinet ad filiũ fam. per text. nostrũ. Si vero donata sunt à patre ob causam studij, veluti libri, sententiæ est recepta cõmuniter, quod ut fiant quasi castrensia, requiratur quod filius in vita patris studium compleuerit, ita ut possit militare iuxta text. in l. fori & l. aduocati. C. de aduocatis diuersor. iudiciorum: & hæc tenet Bart. in l. 1. §. nec castrense. de collatione bonorũ post. Dinum, & alios quos refert, & sequitur idem Barto. in l. filix licet. C. de collat. vbi las. num. 2. & est recepta opinio secundum Alexap. in l. si donatione. num. 19. eodem titu. Ripa. in l. in quartã. n. 168. ad l. fal. vbi Berengarius. n. 81. Rogerus in l. donationes §. pater. num. 3. ff. de donat. sequuntur Corn. in auth. ex testam. n. 40. C. de collat. Cæpol. in l. irritam. n. 22. C. pro donato. & tãquam receptum tradit Perez plures casus distinguens in l. 8. tit. 2. lib. 1. ordi. gloss. 2. col. 4. vbi conclusio, Gomez. in l. 29. Tam. n. 17. Neq; ea quæ sunt donata à patre transeunt in filium, sed in eo remanent quãdiu filius non incipit militare & sic nõ potest dici, prout contendebar Couar. in c. Raynaldus §. 2. nu. 7. quod ea donatio defendatur, quemadmodum & donatio ex causa dotis quæ valet ex l. Pomponius. ff. famil. ercisc. Nam licet dotis, & studij fauor equiparari soleat, tamẽ in dote est diuersum, cum dotis dominium transeat in virgẽm ut supra probatum est in l. p. num. 30. quod in filium non potest transire, nempe, quia statim reacquiritur patri ex regula. l. placet. Similitudo tamẽ in eo optime obseruari potest, quod quẽadmodum data ob causam dotis etiam

ante-

antẽquã matrimoniũ sequatur, reuocari non possunt per patrem, quia doti destinata sunt, ut in l. dotis fructus in fin. ff. de iure dot. & in l. quod seruus. ff. de condict. causa data: ita & donata à patre ob causam studij, cũ sit causa publica, quãdiu utilitati publicæ destinata sunt, non reuocentur. Antequam tamẽ causa donationis sequatur, filiusq; studium cõpleat & viuo patre incipiat militare & ita quod accepit, efficiatur castrense secundũ Bartolũ supra non video quare donatio debeat valere, nec enim valet, nisi dominium trãlatũ sit iuxta text. in l. senatus. §. 1. cum similit. de donat. causa mortis, dixim⁹ supra. n. 165. Nec obstat, quod ea bona solẽt præcipua esse ex privilegio studij, pro ut tenet Barro. post. gloss. ibi in l. quæ pater. ff. famil. ercisc. Cuma. consil. 40. Alexan. in l. si donatione. nu. 20. C. de colla. Rebus. de privilegij scholar. privilegio. §. 6. & est cõmunis secundũ. Duenas. regu. 371. Quia respõdetur, quod licet ea opinio vera sit contra nonnullos, quos refert Rip. in l. in quartã. n. 172. ff. ad l. falcid. debet tamẽ intelligi, quãdo pater moriens nihil expressit, tunc enim stat privilegium studij, & ratio pietatis ut infra dicã. n. 177. Nec dici potest, quod ea bona habent privilegium quasi castrensis peculij, etiam antequam filius studium compleat ex l. cũ filius. ff. si cert. petat. quatenus videtur concedere administrationẽ filio fam. in studio existenti in ijs verbis, (*Cum filius fam. viaticũ suum mutuũ dederit, cum studiorum causa Romæ ageret, responsũ est à Seneca extraordinario iudicio esse illi subueniendum*) quoniã id non procedit ex eo quod scholaris est, sed quia pater absens est, iuxta legem filogis. §. 1. de iudicijs: & ita intelligetur. l. 5. C. ad Maced. 170 Neq; etiã causa studij, & militiẽ indistinctẽ equiparari, prout cõtendebat plures, ut per gloss. in l. quæ pater. ibi libros, vel arma. ff. famil. ercisc. Rupellã. in inquisitiõ. iuris Galliz pag. 223. Claudium in tractatu legitimarum, art. 12. nu. 14. Quod etiã iure regio securẽ probant Aueda in reperiõ. leg.

leg. partitarum, verb. castrense. Ant. Gomez in. l. 29. Taur. num. 17. & Dueñas. reg. 222. limit. 3. citantes ad id expressas. ll. regias. 5. titul. 15. part. 6. l. 3. titul. 4. part. 5. Non aduertentes eas. ll. non loqui in omnibus libris indistincte filio donatis, sed in necessarijs dumtaxat ad discendum in scholis, nō ad munus iudicandi, vel aduocandi, vt ex eorū verbis tum iudicio expendit Gregor. in. d. l. 5. gloss. vltim. quem sequitur Perez. vbi supra. & sic à prædictis Doctōribus, cauendum, nec minus à Dueñas regul. 371. vbi citat Bart. & plures cum eo, tanquā loquātur in filio scholari: nō aduertens Bart. & cōmuniter scribētes in simplici scholari expressē contradicere. Licet hodie hæc vltima etiam in filio scholari posset iure defendi, quoniā tales libri à patre donati erūt computandi in meliorationē tertij, & quinti, sicut quælibet alia donatio ex. l. 26. Taur. & ita colligitur ex ijs, quæ tradit Arias in. l. 27. Taur. num. 14. Auēdaño. d. verb. castrense, & responso. 19. col. 2. Doctor Perez vbi supra versic. 6. cōclusio. Vnde cessat quæstio quid in filio licenciato? Ex Bart. enim in. d. 5. nec castrense, & ex recepta interpretum sententia, dum loquūtur in filio Doctore, vel Aduocato cōstat ipsos diuersum sentire in licenciato de iure communi, quamuis multi controuerterent, vt per Iass. Ripa. & Anto. Gomez. in. d. locis, latē Palac. Rub. in rubri. §. 38. Arias. in. d. l. 27. Taur. num. 29. & quam plures alios relatos à Riminal. in princip. num. 99. institu. quib. alien. licet, vel non æquiparantes communiter licenciatum doctōri, quæ æquiparatio maximē procedit in favorabilibus, vt tanquam receptum cum multis tradit. D. Perez in. l. 2. titu. 4. lib. 4. ordin. gloss. 1. col. 3. versiculo quid autē. Et ita in hoc nostro casu specialiter cōtra Bart. communem opinionem dicit idem Perez in. d. l. 8. titu. 2. lib. 1. ordin. gloss. 2. col. 4. versic. secunda conclusio, vbi omnes citāt vulgarem reg. l. penult. ff. de testamen. milit. Sed tamen contra

ces

172 eos ultra Bart. recept. vide Alex. in. l. si cui pure. ff. ad Trebellia. Neque obstat text. secundum vulgarem allegationem in. d. l. pen. Ibi enim filiusfamil. cingi confestim iussus, cinctus fuit, vt indicant ea verba tex. ibi (equestri militia exornatus) adiuncta gloss. in. l. penult. versiculo itē quod ei. ff. ex quibus causis maiores. Quo facto habetur pro milite antequā ad castra perueniret, vt elegāter ad illum aduertit Viglius. in. §. pen. instit. de militar. testam. Et colligitur ex. l. ex eo. ff. eodem ibi in numerum, quæ verba explicat Corras. lib. 5. Miscellan. c. 22. nu. 4. Vel dicas eam vulgarem regul. procedere in ijs, quæ confestim, & in fallibiliter fieri debent, nō in alijs, vt latē tradit Tiraquel. post. ll. connub. glo. 2. num. 2. & 26. & in notabili casu Alciat. responso. 722. At in licenciato necessarium nō est, vt de proximo sit doctor. l. naturalem. §. 1. versic. cum multa. ff. de acquir. rerum domin. & magis yrget. l. fundi. 19. versic. atque parata. ff. de actionibus empti. Quæ tamen omnia superiora intelligenda semper in ijs quæ apta sunt ad studiū, eo modo quo supra adnotauimus in. 3. p. de peculio castrensi. num. 142.

173 Ceterum quamuis ea bona non sint quasi castrensia, quando filius in vita patris studium non compleuerit, vt supra proximē satis probaui: tamen aduertendum in collatione non venire, idque speciali favore studij, vt notat gloss. per tex. ibi in. l. quæ pater. ff. fam. ercisc. cuius hæc sunt verba (Quæ pater filio emancipato studiorum causa peregre agenti subministravit, si non credendi animo pater misisse fuerit comprobatus, sed pietate debita ductus in rationem portionis quæ ex defuncti bonis ad eundem filium pertinuit, computari æquitas non patitur) tradit ibi Paulus. n. 1. Barto. in. l. 1. §. nec castrense decollat. bonorum, Cuma. cō filio. 40. Alex. in. d. l. si donatione. num. 20. C. de collat. & optime rebus de priuilegijs scholarium, priuileg. 56. Gomez. in. l. 29. Taur. numer. 17. Communis opinio se-

K

cundum

condum Dusiaregulari 371. & quamvis contrarium te-
neant Corneus in authen. ex testamento prope finem. C.
174 de collat. Ripa vbi supra num. 172. moti ex eo quod cum
talis donatio causa studij facta, recte valeat in vita patris se-
cundum ea quae tradit Ias. vbi dicit communem in. l. 1. in
fimo soluto matrimonio. Rebusus supra priuil. 60. nec fit
castrensis ex doctrina Bart. in. d. §. nec castrense num. 3. ne-
cessario conferri debet, propterea quod regulare est dona-
tionem quae valet in vita patris esse conferendam auth. ex
testamento. C. de collationibus. Tamen communis opi-
nio verior est de iure contra Corneum, & alios supra. Nec
obstant argumenta contraria, quia respondetur quod pra-
terquam quod talis donatio in vita patris non valeat, vt est
verior sententia secundum Aretin. consil. 17. col. 3. & ma-
gis recepta secundum Ripam in. d. l. 1. num. 140. soluto ma-
trimonio, Corrat. in. l. frater a fratre. §. quae situm. nu. 63.
de conditione in deb. Dicendum est in ea cessare collatio-
nem ex speciali priuilegio, & ita sentit Bart. in. d. §. nec ca-
strense, & expresse in tractatu de duobus fratribus. nu. 15.
refert Baldus in. l. filia cuius. n. 10. C. famili. ercif.

175 Quod si quis contra communem dixerit. d. l. quae pa-
ter. solum procederet in his quae sunt consumpta tempo-
re mortis paternae, ac proinde illam legem pro commu-
ni nihil facere, prout tenet Albericus, & Fulgo. ibi, idem
Fulgo. in. d. l. si donatione. Salicetus, & Paulus in. d. l. filia
licet num. 3. Corneus supra. Replicatur id quidem falsum
esse. Nam cum regulariter sit verum consumpta non conferri,
nec in legitima imputari. l. ea de num. C. de collat. conse-
quitur necessario. d. l. quae pater. loquitur etiam in his quae ex-
tant: alias enim nullus studij fauor fuisset, aut ratio pietatis
quae ille text. mouetur. Vnde necessario infertur text. in. d. l.
quae pater. & communem opinionem de qua supra, intel-
ligendam esse in libris extantibus tempore mortis paternae.

vt

vt fauore studij sint praecipui ipsius filij scholaris, nec vl-
lo modo venient in collationem: quod iure regio expedi-
tissimum est, vt constat ex. l. 5. tit. 15. p. 6. & in nostro reg-
no lib. 4. tit. 77. §. 5.

176 Nec obstat si dicatur quod text. in. d. l. quae pater, loqui-
tur in filio emancipato, quia cum moueatur pietatis ratio-
ne, a fortiori idem dicendum est in eo qui est in potestate.
Fecit autem ille text. mentionem de emancipato, quia in
eo maior erat ratio dubitandi: & ita ponderat Albericus
Florianus, & Paulus ibidem. Vnde fit vt dum Bart. post an-
tiquiores in. l. donationes. §. pater de donatio. existimauit
quod ad hoc vt habeat filius praecipuos libros, necesse ei
sit vt faciat se emancipari. Cuius doctrinam post alios se-
quitur Alex. in. d. l. si donatione. num. 19. Ias. in authen. ex
testamento num. 10. & ibi Decius num. 6. C. de collat. in-
telligatur quantum ad hoc vt facta emancipatione, filius
sit securus. Nam cum donatio non valeat vt supra dixi, re-
cte potuit a patre reuocari. Vel etiam intelligatur quantum
ad hoc vt constet de animo donatis, iuxta. d. §. pater: si enim
filius libros haberet, nec posset ostendere de voluntate pa-
tris eos habere, vtique diuiderentur inter fratres tanquam
bona patris, iuxta legem certum est. C. famili. ercif. cessaret
enim praesumptio. d. l. quae pater.

177 EX SUPERIORIBVS tamen remanet talis con-
clusio. Castrensis, aut quasi castrensis, aut etiam erogata
in honorem filij, puta in doctoratu, nullo modo esse con-
ferenda, aut imputanda. l. 1. §. nec castrense. de collat. bo-
norum. l. quae pater. famili. ercif. Sed certe haec conclusio
primo intelligenda & limitanda est, nisi pater declarauerit
conferenda, aut imputanda: tunc enim imputabuntur, aut
conferentur tantum minus accipiendo, vt docet Bald. in. l.
Macedoniani. C. ad Macedo. & alij quos refert & sequitur
Gomez. in. d. l. 29. Taur. num. 16. Rebusus de priuilegijs

K 2

scho-

scholariū, privilegio. § 7. Quæ declaratio fieri debet tem-
pore donationis, aut erogationis; alias enim quæretur ius
filio, vt postea nullo modo conferantur, aut imputentur,
licet pater in testamento id præceperit, vt probat Gomez.
supra. Cuius opinio vera est regulariter in castrisibus, aut
quasi, aut etiam in his quæ erogata sunt. Cæterū casu quo
filius studium non compleuerit, cum donatio non valeat
secundum veriorē sententiā, quam supra proxime pro-
bauimus. num. 65. ac propterea possit in totum reuocari, non
mirum si possit pater eam declarationem facere etiam ex
interuallo, argum. l. iuris gētū. §. adeo. ff. de pactis: Et ita te-
net Butrius consil. 38. n. 5. Ias. in. l. filij licet. n. 3. C. de colla.
Rebusus supra privileg. § 5. in fine. Quibus adde quod eo
casu quo propter prædictā patris declarationē debeat fie-
ri collatio, aut imputatio expensarum, ita fiet, vt ea quæ in
domo patris filius erat consumpturus, non computentur
secundum Baldū consil. 363. lib. 3. Aymon. consil. 125. n. 9.
Gomez vbi supra. n. 16. versic. 2. limita. De cuius tamē arti-
culi pleniori disputatione videndi sunt Rebus. & alij supra
allegati, quos non vidit Caldas verbo læsis. n. 102. videndi
etiam sunt Gondisaluus Variar. quæst. c. 2. Didacus Perez
in glōf. verbo (bachilleres) in. l. 20. tit. 4. lib. 4. antiqui ordi-
namenti. Garcia de expensis cap. 4. per totum.

178° Secundo limitatur superior conclusio, vt non proce-
dat si pater penes se habeat bona filij, videbitur enim de
his necessaria subministrasse, & expensas fecisse. Pro qua
opinionē facit tex. in. l. fin. ff. de petitione hæreditatis, vbi
Scauola lib. 3. digestorum hæc eleganter verba protulit.
*(Filius à patre emancipatus secundū cōditionem testamenti matris, adijt hæ-
reditatem, quam pater antequam filium emanciparet, possedit, fructusque
ex ea percipit. Sed erogationes in honorem filij cum esset Senator, fecit ex ea:
quæstio est cū paratus sit pater restituere hæreditatē habitacione corū qua
in eum erogauit, an filius nihilominus perseuerans petere hæreditatem, doli
malæ exceptione subueniri possit Respondit, nisi non exciperetur satis per
offi-*

officium iudicis consuli) Et ita ex hoc text. tenet Bart. Alberic.
Angelus, & Castrensis ibidem. idem Barto. in. l. Ne senius
n. 5. de neg. gestis. Baldus in rubri. n. 4. extra de officio iudi-
cis. Ias. in authent. qđ locū. n. 3. C. de colla. & in. §. fuerat. n.
3. inst. de actioni. Rogeri^o in tract. de dote. §. 2. n. 9. Nauar.
in manua. c. 17. n. 160. idē Bart. in. l. 1. §. nec castrense. n. 8.
& in tractat. de duobus fratribus. n. 26. & est communis se-
cundū Gome. in. l. 26. Tau. n. 19. tradit Greg. in. l. 5. titu. 15
partit. 6. Sed certē text. in. d. l. fin. meo iudicio commu-
nem opinionē nō probat: nam pater ibi nulla bona possi-
debat quæ ad filium pertinerēt, primo quia erogationes fa-
ctæ fuerant tempore quo filius erat in potestate, & per cō-
sequens incapax honorū. l. placet de acquir. heredit. secun-
do quia filius erat à matre institutus sub conditione, & pē-
dente cōditione nullū ius filij erat. l. cedere diē cum mate-
ria de verbor. signifi. Tertio quia hæreditas iacebat, & quā-
uis postea filio delata fuisset, & ab eo adita, interim tñ ius
adeundi non potuit esse in consideratione. l. pretia rerum
ff. ad. l. falcid. Denique non potuit pater qui hæreditatem
possidebat videri de illis bonis erogasse, quia si deficiente
conditione, vel repudiatione filij hæreditas ad alium spe-
ctaret, pater nō posset obijcere illi tales erogationes, quas
fecerat in honorem filij, totamque hæreditatē sine diminu-
tione restitueret, & per consequēs eas expēsas tāquā pater
fecisse videretur: ita qđ posset filius inducere pietatem de
qua in. d. l. quæ pater, vt eas expensas retineat tāquā præ-
cipuas, nec eas imputet in portionem suam vt etiam ho-
die fiet, si forte. d. l. casus cōtingat, nec pater habeat alia bo-
na filij præter hæreditatē ei delatā nec dum quæ sitā. Vn-
de sanè ille tex. altiore habet intellectu, nam cū pater ibi
eam hæreditatē possideret, & expensas in honore filij futu-
ri hæredis fecisset, negotiorum gestorū actionē sibi ac-
quisiuit, qua filium suum sibi obligauit tāquā futurum

K 3 hare-

hæredem. l. quæ valiter. l. nam & seruis. §. 1. de nego. gestis: si enim potuit proprio nomine tanquam pater, & tanquam possessor hæreditatis gerere, censebitur sanè in dubio ex causa sibi utiliori fecisse. iux. reg. tex. in. l. & magis. ff. de solution. & in. l. pro hærede. ff. de acqui. hæred. vnde si pater postea conueniatur à filio factò hærede, poterit recte vel exceptione vti (quoniã cui cõpetit actio, competit & exceptio. l. inuito. §. cui damus. ff. de re. iur.) vel etiam sine exceptione solū iudicis officio deservienti actionem, qua pater fuit conuentus, sibi providere, vt expēsas, quas fecit, tãquã possessor hæreditatis deducat. l. siquid possessor. §. iustus. ff. de petitione hered. sic fiet vt siis filius de quo in. d. l. fin. vel deficienti conditione, vel ex repudiatione non sit hæres, & in iudicio familæ eriscundæ post mortem patris velit vti beneficio tex. in. d. l. quæ pater, poterunt ei fratres obijcere, quod nõ paterna pietate eas expēsas fecit pater, sed tanquam possessor hæreditatis, nec animo donandi, sed credendí, vt ita cesset decisio. d. legis quæ pater.

179 Sed licet hic text. in. d. l. vltima non probet prædictam opinionem cõmunem, pro ea tamen optime facit tex. in. l. Nefennius. ff. de neg. gest. quatenus ibi. I. C. Paul. probat. quod sumptus voluntarij facti ab eo qui bona filij, vel nepotis habebat cēsentur fieri administratorio nomine scilicet illius cuius negotia gerebantur, secundo facit tex. in argumento in. l. fin. C. de dotis promission. dum probat dotis constitutionem ex eo, quod necessaria est, videri patrẽ fecisset de bonis suis, in quo manifeste significat non idẽ dici posse, si sumptus essent voluntarij. Tertio facit, quia cum secundum autoritatẽ iuris noui pater sit legitimus administrator filij. l. vltima. §. si autem infra eodẽ, sequitur quod tales expensas videbitur fecisse pater magis nomine administratorio, quam paterno, quoniam cum ad eas expensas pater non teneatur, bene desumitur talis præsumptio propt
ex

expendit Barto. in dicto. §. nec castrense. numer. 8.
180 IN hoc autẽ exemplo adhuc pro eius cõplemento aduerto quod licet Iustinia. in. l. fin. C. de inoffi. testa. ad peculiũ quasi castrense referens salaria aduocati, dum taxat loquatur de salario ex publico percepto, attamen ex generalitate. d. l. fin. ibi quicquid. & l. cum aduocatio, ibi, quolibet casu, & ibi, quolibet titulo de aduocat. diuersi. non minus idẽ dicendũ videatur in eo, quod à clientibus & à priuatis percipi licet, vt olim percipi solebat. l. i. §. in honorarijs. ff. de varijs & extraordinar. cognitio. hoc enim etiã publicũ largo modo appellari poterit, quasi ex publica causa, & publico officio acquisitum, maxime cũ aduocati sic militare dicantur tractãtes negotia priuata, ac publica, vt colligitur ex tex. in l. aduocati in verb. priuatorũ, in finalibus verbis. C. de aduocat. diuersorũ iudiciorũ: vnde sententiã gl. d. l. si id specialiter notãtis in aduocato, cõtra Speculatorẽ sequitur Bal. hic. n. 16. Ias. in rubri. n. 7. C. de procurat. Corras. in. l. frater à fratre. r. p. n. 80. Greg. in. l. 2. tit. 2. p. 3. verb. en las escuelas, idemq; magis probat A Eguinarius in instit. de testam. militar. in fin. Mayner. ad. l. filius fam. n. 7. & 10. ff. de reg. iur. & quo ad effectũ collationis tãquã receptũ cũ alijs tradit Benincasius. de paupertate. q. 7. spet. a. 1. Exẽplo autẽ aduocati hodie dicendũ idẽ videtur in similibus personis nẽpe doctore, medico, tabellione, & multo magis in iudice, de quibus loquitur cõstitutio Iustinia. in. d. l. vltim. C. de inof. quorũ quæ officia publica sunt, & ita late & utiliter contra alios resoluit Alex. 2. consi. per totũ, vol. 6. sequitur Dec. in. l. fin. C. qui testam. facer. poss. Palat. in rubri. §. 62. n. 18. Aret. n. 2. & latius Rimini. ex. n. 57. cum sequentibus in. d. §. 1. per quas personas, & generaliter in omnibus ijs loquitur Vigli. in. §. finali. instituta de testamento militar. & eandem sententiã dicit communem Bertraudus. consil. 192. n. 1. vol. 4. receptiorẽ vero Auferius ad Capell. Tolos.
192

decisione. 10. Neque ab ea in praxi esset recedendum, quia consuetudine obseruatur secundum Alciat. respōso. 359. num. 1. licet attenda iuris dispositione solam principis, vel publicam pensionem omnino exigere videatur in prædictis personis, vt tradit Nauar. immemor commu. opin. in Manual. c. 17. num. 142. à quo cauendum in praxi. Nec minus in professoribus Grammatices cauebis ab Alberico nō relato in. l. duo. num. 2. ff. pro socio. contra quem vrgent rationes, & fundamenta communis opinionis circa alias personas, & specialiter facit æquiparatio. l. vlt. §. fin. ff. de munerib. l. duas. §. Grammatici. ff. de excusat. & vrgentius in duco text. in eadem æquiparatione in. l. medicos. in princ. & vlt. ibi (mercedes vel salaria) & in. l. Grammaticos.

182 C. de professoribus & medicis. lib. 10. Cauebis etiam à Bal. in præsent. n. 16. negante quasi castrense peculium in acquisitis à tabellione, nisi ex publico salario, quod absolute sequebantur Nauar. vbi supra. & Gregor. in. l. 2. titu. 2. p. 3. verb. (Los escriuanos) autoritate illius legis: vides enim ex præcedentibus id generaliter intellectum verum non esse in omnibus notarijs indistinctè, & ita in notario principis non esse recipiendum, nec etiam in ijs tabellionibus, qui vulgo publici appellantur, quorum officia publica sunt, & in quibus militant fundamenta communis opinionis, pariterq; applicari potest dispositio. l. fin. C. de inoffic. testam. verb. memorabilibus. cum glo. vt bene aduertit Molinæus

183 ad Alexand. d. consil. 2. vol. 6. Magis cauebis à multis ampliantibus commu. opin. ad omnia quæ sita à procuratore intuitu officij, vt per Alex. in dict. consil. Mayner. in. l. filiusfam. l. n. 8. ff. de reg. iur. & Riminald. in. d. §. 1. Instit. per quas person. ex nu. 61. vbi latè id defendere conatur contendens præpostera subtilitate procuratoris officium publicum dici posse, quod tamen falsum est, cum huiusmodi officia potius priuata dicenda sint, quam publica, ideo ac-

quisitum

quisitum eorum intuitu nō meretur de iure nomen quasi castrensis peculij secundum receptiorem sententiam, de qua supra, quā melius in procuratore tangunt Bald. in præsent. n. 16. Ias. in rub. n. 7. C. de procurat. Bertrand. d. consil. 192. volu. 4. Molinæus ad Alex. d. consil. & alij adducti à Riminald. d. n. 61. qui fatetur sic se habere cōmunem opi. Possent tamen contraria defendi hodie in regno Castellæ, quo tempore procuratores ordinatione regia habent collegiū approbatum, & numerū certum & definitum, cēsanturq; personæ publicæ, & eorum officia iam deinceps publica dicēda sunt, vt in terminis eleganter tradit Alciat. d. respōso. 359. nu. 1. Illud vero indignum erat, quod Bald. & scribentes, vt præcipuum fundamentum priori adducebant, dicentes officium hoc procuratoris vilissimum esse, & in fame per tex. in. l. si quis procurationē. & ibi gl. Bart. & oēs C. de decurionib. lib. 10. & qđ ab eo infamis nō repellitur §. si. vbi Faber. Aret. & omnes. Instit. de except. l. 7. tit. 6. p. 7. notat glo. vlt. in regula infamib. de regul. iur. in. 6. l. 1. §. hoc edicto. versi. certos. ff. de postuland. notat etiā Dyn. in reg. infamibus. in fi. & plures referēs Roman. singul. 814. & tāquam receptum tradunt & sequūtur cum alijs Casan. in catalog. Gloriz mundi. 11. p. confid. 19. in fi. Auiles. in verb. Procuradores. in princ. Greg. in. l. 5. titu. 5. p. 3. verb. (algun yerro) Perez. in. l. 1. titu. 19. lib. 2. Ordinam. & vt verum & indubitatum tradit Tyraquel. de Nobilit. cap. 30. per totum tribus modis limitans, & inde inferens ad quotidianos effectus in praxi, & in materia nobilitatis, de quibus etiam eleganter & vtiliter disputat Didac. de Couarr. Practicarum quæstionum. cap. 19. num. 5. & 7. in fine, vbi cōmunem sententiam in procuratore admittit, non vero in officio tabellionis. Sed in officio procuratoris, etiam non erat admittenda, quia contrarium obseruat communis hominum existimatio, cui in hoc standum est secundum

dum Bart. in l. 1. num. 62. & 83. C. de dignitat. lib. 12. & la-
tissime per Tiraquel. de Nobilit. cap. 10. Nec text. in dict.
l. si quis procuracionem, probat vulgarem allegationem,
loquitur enim de procuracione patrimonij alieni, vulgo
(mayordomia) vt planè ex litera constat, & bene agno-
scunt Barto. ibi, Tiraq. Couar. & alij, vbi supra, quæ iustis
de causis decurioni propter eius dignitatem & officium
interdicitur; ibi, & in l. curialis. C. locati. l. spurij. §. decu-
rio. ff. de decurio. l. 2. §. 1. ff. de adminif. rerum ad ciuit. per-
tin. appellaturque vilissima habito respectu ad ipsum de-
curionem, & ad eius dignitatem: sic etiam responderi po-
terit ad text. in dict. §. fin. vbi infamis à procuratoris officio
non repellitur, non vtrique eam ratione, quod officium ipsum
in se vilissimum sit, vt scribentes putant, potius namque
Iustinianus indicat contrarium de iure fieri debere, & ita
olim fieri, cum tamen eius exceptionis vsus in iudicijs non
esset frequens, quasi nimium differret lites, quas iam ipse
Iustinianus triennio præceperat terminandas in l. prope-
randum. C. de iudicijs, ea ratione infamis ab eo toleratur
in dict. §. fin. Similiterque toleratur à lege regia. 7. titulo. 6.
part. 7. imò ius illud antiquum ante Iustinian. videtur ius
canonicum approbare ac de nouo confirmare voluisse, vt
patet ex text. in cap. 1. & cap. 2. 3. quæst. 7. notat Bald. in
in dict. §. fin. & tradit Mayner. in dict. l. filius fam. num. 9. ff.
de regul. iur. neque aduertunt scribentes officium procura-
toris non ideo infame dici debere, quod infamis procura-
tor esse possit. Hæc namque consequentia aperte corrumpit
ex l. Pedius. in princip. ff. de arbitris. & ex alijs exemplis
dict. l. regie & ex iur. regul. quæ habet infamem dum taxat
repelli ab ijs quæ nobilitatem & dignitatem præ se ferunt
non ab alijs. regul. infamis. de regulis iuris. in sexto. l. 2.
C. de dignit. lib. 12.

Tertium

184 Tertium exemplum peculij

castrësis est in eo, quod à principe datur filio fam. id enim
ad filium spectat in plenum, vt est text. vbi notat Bald. in
l. cum multa ibi ad similitudinē castrensis peculij infra
hoc titulo: sic enim scripsit Imperator (cum multa priuilegia
imperialibus donationibus iam præstita sint dignum incrementum, & his
conferre nostra dignata est clementia. Si quis igitur à serenissimo Principe,
vel à pijsissima Augusta, siue masculus siue fœmina donationes sit consecutus,
vel consecuta, siue mobiliū, siue immobiliū, siue se mouentiū rerum filius fam.
tamen constitutus vel constituta, habeat huiusmodi res omnia acquisitioni ab-
soluias, & nemini eas acquirat, nec earum vsum fructum pater, vel auus,
vel proauus sibi vendicet, sed ad similitudinē castrensis peculij omnem fa-
cultatem in eis filij vel filia famil. habeat vt enim Imperialis fortuna om-
nes supereminet alias, ita oportet principales liberalitates culmen habere
præcipuum) cuius donationis speciale hoc inter multa alia
principis priuilegia refert Menchac. de successiōnū creat.
lib. 3. §. 26. ex nume. 2. & 5. cum sequentibus, & inter du-
centa octo copiosius congerit Cassaneus in catalogo glo-
riæ mundi. 5. par. confid. 24. vbi priuilegio. 164. refert de-
ciss. d. l. & ad propositum optime tradit Alexand. in l. 1. §.
hoc autem num. 5. ff. ad Senat. Consult. Trebellia. Iass. in
authentica ex testamento num. 12. C. de collationi. & in
l. fin. col. vlti. & ibi Decius. num. 6. C. qui testamen. facer.
possunt. Suarez in l. quoniam in prioribus. 6. limit. nu. 10.
C. de inoffic. testamen. l. 7. titu. 17. parti. 4. & neminem
referenstantumquam indubitatum refert Caldas in l. si cu-
ratorem habens. verb. læsis nume. 96. animaduertens de-
finitioni peculij quasi castrensis adijciendum esse, vel quod
à principe donatum fuerit.

185 Neque intelligas singularitatem illius text. in dicta. l.
cum multa. consistere in eo, quod talis donatio facta à
principe efficiatur in plenum filij: id enim iure communi
procederet sine noua huius textus decisione, quia eo ipso,
quod

quod princeps cōcederet, videretur id ipsum voluisse, nisi reseruaret patri vsumfructum, quemadmodum fit in ijs legibus, voluntas enim principis seruatur tāquam lex vt in l. pen. C. de donat. inter virum & vxorem. l. sancimus in fine principij. C. de donationib. consistit ergo singularitas illius legis in eo, quod filius famil. poterit de illis rebus testari tanquam quasi castrensibus, vt in princip. instit. quibus non est permis. facer. test. quod alias iure cōmuni nō liceret. l. i. C. qui test. facere poss. constat tandem talem donationem omnes effectus peculij castrensis consequi scilicet non solum circa vsumfructum patri non acquirendū & collationem euitandam vt specialiter notat Gomez. in §. actiones. de peculio. n. 15. de actionibus, sed etiam vt de illis possit testari filius vel filia licet in potestate patris constituti iux. l. i. §. hoc autem. versic. in filij. ff. ad Trebellia. vbi Alexan. n. 5. & satis colligitur ex verbis. d. l. cum multa. ibi omnem facultatem & vltius ibi culmen præcipuum, & ita Ludovic. Gomez. vbi supra. Segura in. l. Imperat. n. 42 ff. ad Trebe. Guiller. in. c. Raynutius verb. matrē. n. 17.

186 Illud in eo text. singulare & valde mirum est foeminam posse habere peculium quasi castrense, vt extollunt Bald. ibi l. asson in authentica. ex testamēto num. 12. C. de collationi. Dec. in. l. final. nume. 6. C. qui testamenta facer. possunt. Suarez. in. l. quoniam in prioribus. 6. limitat. ad. l. regiam. in fin. vt non immerito noster ille concurrens (vt eius solita cantilena vtar) iuris professor sapientissimus, nunc in Vallisoletano conuentu regius auditor contra omnes existimaret donationem factam foeminæ ad peculiū quasi castrense non spectare: nec mirum cū ea iā sit nostrorū nūc interpretū ingeniorū petulātia, ne dicā fastidiū, vt aliquibus placeant & arrideant, quæ ab omnibus improbari vident, & contra displiceant, quæ omnes probant, dicit ergo doctissimus vir constitutionē. d. l. cum multa.

multa. non minus de foemina, quam de masculino scriptam esse, ac proinde ad peculium castrense, vel quasi non posse pertinere cum sexui foemineo cōuenire non possit militia armata, siue è togata. ex. l. foemine. 2. ff. de regul. iur. con iunctis exemplis. l. vltimæ. C. de inoffic. testamen. Huic enim argumentationi respondendum est in prædicta constitutione ad similitudinem quasi castrensis peculij donata à principe regulari, non autem esse castrensia nec quasi castrensia, cum aliud sit esse tale, aliud haberi pro tali: Ac tandem prædicta constitutio iure regni probatur ex l. 7. titulo. 21. part. 1. Vnde ad huius rei imitationem videmus foeminas Diui Iacobi spatiferi, Calatrauæ, & Alcantara insignijs, militibus viris propter res in bello præclarissime gestas tantum modo inuentis, sapissime in Hispania decorari ac merito propter earum animi magnitudinem & prudentiam, qua pleræque polent exornari.

Nec etiam obstat. l. 2. tit. 21. p. 1. quæ donationē hanc à principe filio fam. factam expressè aduentitium peculium appellat, loquitur enim in clerico, in quo peculium aduentitium dicitur, quod in alijs est quasi castrense.

187 E T cum leges regie specialiter loquantur in rege, cessat hodie quæstio, an prædicta lex cū multa. loquēs in Imperatore, in Rege etiā locum haberet, in quo receptor est sententia pro parte affirmatiua, vt late & efficaciter cōtra Barbatū probat Suarez. in quæstion. vtrum in bonis Maiorat. num. 25. Iaf. & Menchac. vbi supra. Rip. in nostra lege filius famil. §. Diui. nu. 6. ff. de legatis. 1. & deducitur ex traditis à Felino in cap. cum non deceat num. 10. de præscription. Imperator nāque rex appellari potest, vt colligitur ex. l. fin. C. de legibus. ibi Imperialis, & ibi imperiali. iuncto, ibi regalē sensum, & ibi regum interpretationē, & ita priuilegia Imperatoris à rege cōcessa vidētur, vt cōstat ex. l. penult. ibi in pijsimā Reginā. C. de donationib. inter. l. posth. minium

miniū in princip. verb. reges. ff. de capt. & postlim. reuerf. cap. pervenerabilem. §. in super, qui filij sint legitim. cap. super quibusdā. §. 1. ibi, imperatorem vel regem. de verborum significatione. l. 5. in princip. l. 7. in fin. l. 8. in princ. tit. 1. p. 2. Quod vtile est & maximè conducit ad omnia priuilegia imperatoris, de quibus per Cassian. & Mencha. dictis locis, specialiter vero ad l. penult. C. de donation. inter. & ad l. bene à Zenone. C. de quadrien præscript. ad quam eandem, vt veriore, & receptiore sententiam contra alteram communem ex innumeris probat Dueñas reg. 238. limitatione. 5.

Nec solum procedit. d. l. cum multa in rege, sed in alijs populis & dominis non recognoscentibus superiorem, vt per Ias. in d. auth. ex testamento. & tanquam receptū cum multis tradit Riminal. in §. 1. instit. de donation. ex. n. 451. Valle. q. 3. n. 7. & pro eis elegāter inducitur tex. in l. post limium. in princip. ibi, liberos omnes populos, regesque. ff. de captiu. & post limi. reuerf.

188 Aduerto etiam prædictis addēs text. in d. l. cum multa. procedere et si contemplatione patris, & propter eius seruitium donatio facta sit filio familias, vt probat Gomez. in l. 48. Taut. num. 4. Caldas de nominat. emphite. q. 18. n. 6. & in l. si curatorē. verbo latis. n. 106. & 107. Quāuis Pala. Rube. in rubr. de donat. inter. n. 48. in fine immemor illius text. in d. l. cum multa. asserat, in eo casu patri in totum acquiri, motus ex glos. & cōmuni ibi in l. sed si plures. §. in arrogato. de vulg. Quæ opinio vera non est, prout latè defendi in prima parte huius legis in principio: & quāuis propter autoritatē tenentiū fore seruanda, cessare tamen debet in casu, de quo loquimur hic. Secūdo intellige, & amplia. d. l. cum multa: vt procedat & habeat locū etiam si donatio fiat cū onere perpetuo fideicommissi. Nam quāuis morte filij cesset ius quasi castrensis peculij. l. per procuratorem de

de acquir. hære. quia tamē quilibet possessor habet à principe re, iuxta. l. vnū ex famil. §. si de falcidia de leg. 2. l. cohæredi. §. cū filio. de vulg. & pupi. fiet, vt in quolibet possessore daret priuilegium: & ita deduxit Roder. Suarez in quæst. vtrū in bonis maioratus. n. 9. & 18. cuius meminit Pelaez de Meres. de maioratib. 1. p. q. 26. col. 2. Gomez. vbi supra Grego. in l. 5. & 7. tit. 17. p. 4. quibus adde ad alias utilitates huius puncti (de quo agimus) doctissimū Caldas Pereira de nominatione emphit. q. 16. n. 6. & Mench. lib. 3. de succes. creatione. §. 26. n. 5. Mantua. singulari. 601. n. 2.

189 IN HOC etiā exemplo annecti possunt omnes militiæ quas commemorat. l. fin. C. de inoffi. quæ erant officia, siue dignitates, ex quibus annui redditus percipiebantur, vt in l. omnimodo. 35. §. imputari. C. de inoffi. testam. l. vlt. C. de pignor. l. Lucius. 22. de legatis. 2. l. fid. com. 11. §. si seruo de legatis. 3. l. creditor. 54. §. inter. de actionibus empti. §. si vero, verficulo optimum. de exhibendis reis, de quibus & alijs similibus militijs vidēdi sunt Garcia de expensis. c. 4. Matienz. in. 4. p. relatoris. q. 10. ex. n. 6. & q. 11. & 12. Couar. lib. 3. Var. c. 19. Tellus ad l. 26. Tau. Baeça tractatu de non meliorandis filiabus. c. 26. n. 14. vbi agūt de iure, collatione, & venditione earum militiarū, quales sunt notariorū, secretariorū, decurionū, & similibus, & eorū qui in palatio Principis alicui muneri seruiūt stipendio & salario constituti, qui in militia & dignitate esse dicūtur in l. 3. C. de dignit. lib. 12. l. vlt. C. de silētiarijs, & ex rubrica de proximis sacrorū scriniorū, & de priuilegijs eorū qui in sacro palatio militāt, vt ad eos titulos explicāt Cuia. & Alciatus, & est apud Hispanos. l. 2. tit. 2. p. 3. de quibus militijs extat elegās disputatio Lelij Taureli de militijs ex casu, & Conā. lib. 4. cōment. c. 14. Cuiac. nouel. 39. & 53. & 97. Ego

190

Castrensis publicus in Cæsareo iure Lector

Licenciatus & Olysiponensis.

FINIS.

SALMANTICÆ,

Excudebat Petrus Lassus,

I 5 8 7.

INDEX LOCORVM
Iuris communis, & Regij, quæ in
hoc libro explicantur, in quibus peritus & candi-
dus lector semper aliquid nouum, vel
non negligendum repe-
riet.

Ex Digesto veteri, seu primo
volumine Pandectæ.

L Ex. 3. §. sed vtrū. ff. de
minoribus. nu. 29.
L. vendicatio. 56. ff. de
reiuend. nu. 4.

L. Aus. ff. de iure dot. quæ videtur
esse antinomia cum. l. dotem de
dit. ff. de collat. bonor. declara-
tur. 12.

L. profectitia. §. 1. & §. si quis. ff. de
iure dot. 15.

L. Iulianus. 14. §. si quis à pupillo. ff.
de action. emp. 96.

L. sed & si quis. §. fin. ff. de usufruct.
noue intelligitur. 128.

L. cum filius fam. ff. si cert. pet. bre-
uiter declaratur. 172.

L. quæ pater. ff. fam. ercis. 175.

L. fin. ff. de petit. hæ. nouiter inter-
pretatur. 178.

L. si usufructus. ff. de iure dot. 120.

L. frater à fratre. ff. de cōdict. indeb.
in. 2. p. n. 127. & in. 3. p. n. 160.

Ex Infortiato.

L. pen. ff. de testam. milit. 171.

L. dotem dedit. ff. de colla. bon. no-
uè intelligitur. 13.

L. qui in aliena. in prin. ff. de acquir.
hæred. noua traditur ratio. 140.

L. pen. ff. de collat. dot. interpreta-
tur. 63.

L. Caius. ff. solut. matrim. verus in-
tellectus. n. 76.

L. Imperator. ff. ad Trebel. subtili-
ter interpretatur. n. 150.

L. filio fam. ff. de cond. & dem. de-
claratur. 17.

L. Seius Saturninus. ff. ad Trebell.
14.

L. cum hæres. ff. de acquiren. hære-
dit. 17.

L. tutor. §. 1. ff. de excusat. tutor. nu-
mer. 143.

Ex Digesto nouo.

L. ex castrèsi. §. seruos. de castrens.
pecul. 152.

L. pen. & l. fin. ff. de castrens. pecu.
151.

L. à Titio. ff. de furtis. 158.

L. etiam. ff. de acq. rer. dom. 32.

L. 2. §. voto. ff. de pollicit. singular.
intellectus remissive. 41.

L. labeo

INDEX.

L. labeo. §. contractum. ff. de verb. significatione. elegans interpretatio. 97.
L. Diuus. ff. de castrenf. pecu. 142.
L. cum filiusfamil. ff. de castrenf. pecu. 157.

Ex Codice.

L. cū aliquis. C. de iure deliber. 17.
L. res vxoris. C. de donat. inter conciliatur cum. l. cum hic status. §. si donator verfic. si maritus. ff. de don. inter. 45.
L. si donatione. C. de collat. remissive. num. 61. & num. 68. nouè intelligitur.
L. 3. C. de bon. proscriptorū. 147.
L. 2. C. de inofficiof. donat. 64.
L. pen. C. de collat. nouus intellectus. 69.
L. vt liberis. & l. fin. de collat. declaratur. 98.
L. 4. C. de bon. quæ lib. interpretatur. 144.
L. cum allegas. C. de castrensi pecul. lib. 12. n. 144.
L. vlt. C. de vsufruct. nouè intelligitur, ac declaratur. 116. & 119.
L. sacrosanctę. C. de episc. & cler. necessaria ac vera interpretatio. 162. cum sequentibus.
L. cum multa. infra hoc titu. declaratur. ex. n. 184.
§. cum autem infra hac. l. non esse correctum contra Cifuentes, sed in regno Portugal. sic. 137.
Authent. presbyteros. C. de episc. & cler. vera interpretatio. n. 163. & 167.

Authen. excipitur infra hoc titulum. 112.
Auth. item hereditas. eod. num. 80.
Auth. ex testamento. C. de collat. num. 66.

50 h.

Ex institutionibus.

Princip. quibus non est permiss. facer. test. nouè intelligitur. 82.
§. fin. inst. de vsufructu. 120.

Leges regni Partitarum.

L. 1. & 11. titu. 6. p. 1. nu. 168.
L. 3. tit. 21. p. 1. intellectus. 4. p. numer. 169.
L. 2. tit. 11. p. 4. n. 17.
L. 5. tit. 17. p. 4. n. 17.
L. 3. titu. 4. p. 5. n. 70.
L. 3. titu. 15. p. 6. n. 27.
L. 4. titu. 15. p. 6. nouè declaratur. num. 70.

Ordinationes Portugaliae.

Lib. 1. tit. 67. §. 5. & 6. n. 121.
Lib. 3. titu. 37. §. 3. ibid.
Lib. 4. tit. 71. in prin. & in fin. optima ac quotidie necessaria declaratio. 51.
Lib. 4. titu. 77. §. 1. n. 61. & 70.
Lib. 4. tit. 77. §. 2. & tit. 78. in prin. declaratur. nu. 22.

Leges Taurinae.

L. 5. Taur. num. 53.
L. 6. optima ac noua declaratio. 52. & 84.
L. 9. optima limitatio præter glossatores

INDEX.

tores. 57.
L. 17. nu. 54.
L. 26. numer. 61. & 72. nouè declaratur.
L. 29. verfic. (y las otras donaciones) noua interpretatio. 71.
L. 47. cum sequentibus declaratur. num. 36.
L. 22. titu. 11. lib. 5. nouæ recopil. declaratur. 41.

Ex Decretalibus.

Cap. quia nos. de testam. 163.

Ex sacra pagina.

Numer. c. 30. n. 141.

Ex Concil. Trident.

Sessione. 23. cap. 6. & 11. illustratur & declaratur. n. 168.

INDEX EORVM

quæ in his cōmentarijs tractantur
copiosissimus.

A.
Accessorium regulatur secundum naturā sui principalis. 112.
Acquisita per filiū ex pecunia patris per vsuras vel alios modos illicitos non sunt profectitia. 27.
Acquisitio turpis specialiter mandari nō potest. 28.
Acquisitio, quæ fit iure patriæ potestatis fit reuocabiliter in persona patris, & resoluitur nolente patre. 32.
Acquisita inter viuos conferri debent. 66.
Adeundo obligatur quis hæreditati & eius ratio. 40.

Aduentitiū potius patrimonium filij, quam peculium dicitur. 2.
Aduentitia non conferuntur. 60. & 98.
Aduentitia dos olim cōmunis erat inter patrem & filiam. 75.
Aduentitiæ dotis vsufructus ad patrem spectat. 76.
Aduentitia nō confiscantur etiam si filius committat delictū propter quod eius bona debeant confiscari secundum communē. 85. & contra communem aliud defenditur. 89.
Aduentitia, in quibus pater nō habet vsufructū possunt per cōtractum vel delictum filij alienari. 88.

¶ 2 Aduenti-

INDEX.

Aduentitorum usus fructus si remissus sit à patre an fructus sint aduentitij vel profectitij. 30.
 Aduentitij succeditur filio. 79.
 Aduentitij potest hodie consistere civilis obligatio. 94.
 Alienatio necessaria non censetur prohibita. 86.
 Alienatio necessaria censetur etiam prohibita, quando prohibitio facta est in fauorem tertij. 87.
 Alienatio non censetur prohibita, quæ fit ab ipsa lege. 90.
 Alienatio quæ fit ex delicto tanquam necessaria non prohibetur. 92.
 Alienare potest pater bona aduentitia sine decreto iudicis in casibus sibi à lege permissis. 121.
 Alienare non potest filius res suas sine patris consensu & autoritate. 122.
 Alienationis verbo continentur pignoris donatio & seruitutis impositio. 128.
 Alienationis prohibitio intelligitur in ea quæ fit sola prohibiti voluntate. 129.
 Aluarus Vaz Lusitanus laudatur 99.
 Aluarus Valascus defenditur ab impugnatione nouissimi autoris Pereira Lusitani. 106.
 Angeli doctrina in. l. si patroni. ff. ad Trebellia. nouiter defenditur. 99.
 Antonius Solisus Primarius autoris præceptor commendatur. 80.
 Arrogator succedens filio arrogato

non tenetur amplius quam sit in bonis filij arrogati. 153.
 Autor in re propria nemo esse potest. 95.
 Autor huius libri qui Castro vocatur de castrensibus scripsit, nu. ultimo.

B.

Bartoli autoritas in. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. declaratur. 16.
 Bartoli doctrina in. l. donationes. §. pater. ff. de donationibus. nouiter interpretatur. 176.
 Bartolus sibi ipsi contrarius tenuit obligationem non oriri inter patrem & filium. 95.
 Belli ministerio datum censetur occasione militiæ acquisitum, ac proinde castrense efficitur. 143.
 Bona Castrensia ratione militiæ aliunde acquisita pertinent ad patrem iure hæreditario, quæ vero à patre data sunt ad eum spectant iure peculij. 82.
 Bona ob studium à patre filio donata licet eo in vita patris studium non complente castrensia non sint, tamen ex priuilegio nõ conferuntur. 173.
 Bona dicuntur deducto ære alieno 156. & 136.
 Bona prohibita alienari nec ex delicto alienari possunt. 90.
 Bona castrensia etiam de iure antiquo in plenum spectabant ad filium fam. secundum veteres interpretes. 145.

Bona

INDEX.

Bona à patre ob studium filio scholari donata, tunc demum fiunt quasi castrensia, cum apta sunt ad studium. 172. in fin.
 Bona, ad quorū titulum fuit filius fam. factus clericus, pertinent ad peculium quasi castrense. 165.
 Bonum castrense administratio sola filij est ex constitutionibus imperatorum, proprietates vero patris contra doctores antiquos. num. 146.

C.

Caldas Pereyra reprobatur in quadam sua noua opinione. num. 121. & in alia quadam opinione fuit sibi ipsi contrarius. num. 123. & 124. & 106. malè recessit à sententia doctissimi Valasqui.
 Carolus Philippi Hispaniarum regis filius succederet in regno Portugaliz excluso patre si uiueret. num. 38.
 Castrense peculium, vide verb. Peculium.
 Castrense efficitur, quod à fratre comilitone, vel ab amico filio obuenit. 142.
 Castrensia bona, vide verb. Bona.
 Castrensia, quæ pater filio dedit, non conferuntur ex priuilegio, alia vero occasione militiæ acquisita de iure communi præcipua sunt ipsius filij. 153.
 Castrensia in regno Castellæ indistinctè non conferuntur: in regno vero Portugaliz aliquando

conferuntur, ibi.
 Castrensia, quæ à patre fuere profecta ad patrem spectant iure peculij, quæ vero aliunde fuere occasione militiæ quæ sita iure hæreditario ad patrem spectant. 154.
 Castrensia aut quasi, vel in honorem filij erogata non sunt conferenda vel imputanda. 177.
 Castra quid sint. num. 141.
 Castrensia, aut quasi conferuntur, si pater conferenda esse declarauerit, vel si pater penes se bona filij habeat. 177. cum sequentibus.
 Castrensibus nihil est immutatū ex nostra hac lege. 82.
 Causa militiæ & studij, an æquiparetur. 170.
 Cessante causa priuilegij cessat priuilegium. 110.
 Cessio, erat modus transferendi dominium, & quomodo fiebat. unum. 119.
 Clericus dicitur militare in celesti militia. 161.
 Clericus in bonis sibi quæ sitis plenum ius disponendi habet. 162.
 Clericus primæ tonsuræ utrum habeat idem priuilegium. 166.
 Collatio, aut expensarum imputatio à filio scholari, ita fieri debet, ut ea quæ filius in domo patris erat cõsumpturus, non computentur in legitimam. 177.
 Commoditas fructuū respicit personam illius, qui habet ipsum ius principale. 110.
 Commoditas fructuum lato modo

C 3

do

do solet appellari vsusfructus. num. 111.
 Commoditas fructuum perijt vsu-
 capta proprietate. 113.
 Commoditas fructuum ad patrem
 spectat in vsufructu filio quæsi-
 to. 115.
 Commoditas fructuum est penes
 patrem in aduentitijs, nõ autem
 vsusfructus. 120.
 Conferre tenetur filius emphyteu-
 sim hæreditariam. 101. non ve-
 ro emphyteusim nominationis
 antiquæ. 99.
 Conferuntur acquisita inter viuos.
 num. 66.
 Conferre non tenetur filius fratri-
 bus suis emphyteusim nomina-
 tionis antiquæ. 99.
 Confiscari potest proprietas, etiã si
 alius in ea habeat vsusfructum.
 num. 86.
 Confiscari non potest proprietas,
 quæ sine alterius consensu alie-
 nari non potest. 86.
 Confiscari non potest res, quæ pro-
 hibita est alienari in fauorem ter-
 tij, 87.
 Confiscari bona aduentitia delin-
 quente filio contra communem
 defenditur. 89.
 Confiscari non possunt bona ex
 delicto, quæ realiter sunt prohi-
 bita alienari, secus si personaliter
 quis prohibeatur ea alienare.
 num. 90.
 Consiliarij regis etiã si sint filij fa-
 mil. liberantur à patria potesta-
 te. num. 37.

Consumpta non conferuntur, nec
 in legitimam imputantur. nu-
 mero. 175.
 Contractum ex parte vnus clau-
 dicare non est incõueniens, quo-
 ties ille ex suo consensu non po-
 test obligari. 96.
 Contractum esse vtriusque obli-
 gatorium, quomodo intelliga-
 tur. num. 97.
 Conuerti potest tacitè vna obliga-
 tio in aliam. 41.

D:

Datum à principe filio fam. in
 plenum ad eum spectat, etiã
 ratione vsusfructus. 184.
 Differentia inter bona castrensia
 data à patre, & alia quæ sita ra-
 tione militiæ. 2. part. num. 82. &
 3. part. num. 155. cum sequenti-
 bus.
 Differentia an succedat pater iure
 peculij, an iure hæreditario re-
 missiue. 83. & 155.
 Differentia inter vsusfructum, &
 fructuum commoditatem. nu-
 mero. 110.
 Differentia inter omittere & amit-
 tere. 31.
 Differentia inter acquisita contem-
 platione patris, & quæ sita con-
 templatione mariti. 10.
 Dignitates omnes, quibus quis li-
 beratur à patria potestate sunt
 in ipso principe à quo tanquam
 à fonte vel à capite solent, vt in
 membra dimanare. 38.

Digni-

Dignitates ex quibus annui reddi-
 tus percipiebantur pertinent ad
 peculium quasi castrense. num.
 vltimo.
 Dominus bene prohibetur aliena-
 re ex iusta causa. 122.
 Dominium consideratur etiã in
 usufructu. 116.
 Dominium meliorationis irreu-
 cabilis non transit in filium an-
 te mortem patris. 5.
 Dominium dotis transit in virum.
 num. 50.
 Dominium non trasferitur ex con-
 tractu reprobatò. 29.
 Dominium rei a patre donatæ non
 transit in filium. 30.
 Dominium rei donatæ à marito,
 non trasferitur in vxorem. nu-
 mero. 45.
 Donatio vxori vel filio facta con-
 fiscatur, quando bona donatoris
 ipso iure confiscantur, secus ve-
 ro quando requiritur sententia
 condemnatoria. 47.
 Donatio, vel melioratio facta per
 patrem eius deportatione non re-
 uocatur, nec publicatur, in re-
 confirmatur. 149. & 46.
 Donatio per patrem filio facta non
 publicatur publicatis bonis pa-
 tris. 46.
 Donatio vxori facta publicatur de
 delinquente marito, & eius bonis
 publicatis. 45.
 Donatio vxori facta à consangui-
 neis mariti valet. 111.
 Donatio à principe licet contem-
 platione patris, & propter eius

seruitium facta filio in totum ei
 acquiritur. 188.
 Donatio ob causam studij facta re-
 ctè valet in vita patris. 174.
 Donatio ob causam studij facta li-
 cet in vita patris nõ valeat (quod
 est verum) tamen ex principa-
 li priuilegio conferri non debet.
 num. 174.
 Donatio facta à principe filio fam.
 cum onere perpetuo fideicom-
 missi in quocunque possessore
 habet priuilegium quasi castre-
 nis peculij. 184. & 188.
 Donatio non imputatur, nisi quan-
 do expressum est quod impute-
 tur. 69.
 Donatio ob causam, verè & pro-
 priè non est donatio. 71.
 Donatio patris in filium iuramen-
 to firmata obseruatur. 58.
 Donatio patris in filium iuramen-
 to firmata mortuo postea fi-
 lio relictis liberis ad patrem spe-
 ctat tanquam profectitia. 58.
 Donatio patris in filium facta cum
 libera administratione non con-
 fiscatur propter eius delictum.
 num. 59.
 Donatio simplex an cõferatur. 61.
 cum sequentibus.
 Donatio simplex morte patris at-
 tenta iuris dispositione antiqui,
 non cõfirmabatur nisi pater per-
 seuerasset in eadè voluntate. 62.
 65. hodie verò de iure codicis in-
 distinctè confirmatur. 66.
 Donationis confirmatio retrahit-
 tur ad tempus donationis. 66. 67.

C 4

Donata

INDEX.

Donata vxori ab amicis vel consanguineis mariti ad maritum non spectant, sed ad vxorem contra Palac. Rub. & alios. 9.

Dos aduēticia olim communiserat inter patrem & filiam. 75.

Dos interim constante matrimonio penes maritum existit. 76.

Dos profectitia quare dicatur reuer-
ti iure singulari, cum cætera pro-
fectitia occupentur à patre iure
peculij. 50.

Dotis aduentitię vsusfructus ad pa-
trem non spectat. 74.

Dotalia non transeunt in filiam do-
tatam, sed in maritum. 50.

E.

EMptio & venditio inter patrē
& filium esse nequit. 93.

Emancipati non conferunt aduen-
titia. 98.

Emphyteusim nominationis anti-
quæ non tenetur filius nomina-
tus à patre cōferre fratribus suis
nec imputare. 99.

Emphyteusim vero hæreditariam
conferat si in ea fuerit à patre in vi-
ta nominatus. 101.

Emphyteusim nominationis ab ip-
so patre acceptam tenetur filius
nominatus conferre vel imputa-
re. 102, sed contrarium est ve-
rius. 113.

Erogata in honorē filij puta in do-
ctoratu quando sint conferenda.
117.

In emphyteusi habet pater vsu-
fructum. 106.

fructum. 106.
Executio potest fieri in aduentitijs
pro debitis filij si pater consen-
tiat, & quomodo dicatur consen-
tire. 135.

Executio non potest fieri in aduen-
titijs pro debitis filij nisi ipse pa-
ter consentiat. 136.

Executio non potest fieri in pecu-
lio profectitia filij pro debitis pa-
tris. 44.

F.

Facultas colligendi fructus per
patrem filio remissa, morte cō-
firmatur. 34.

Fœmina potest habere peculium
quasi castrense. 186.

Fictio breuis manus non potest cō-
siderari in donatione vxori facta
ab amicis mariti sine eius iussu
& voluntate. 11.

Fictio breuis manus non datur sine
voluntate eius, cuius nomine fit
prima acquisitio, ibid.

Filia quo sensu dicatur capax do-
tis. 76.

Filio fam. datum aliquid ex senten-
tia vel transactione aduentitium
est. 79.

Filio religionem ingresso vsusu-
fructus remanet penes patrem. 129.

Filio fam. relicto in dubio eius con-
templatione censetur relicto.
114. & 117. in fine.

Filio legatum relicto per patrem
magis censetur relicto tanquā
filio, quam tanquam tutori. 143.

Filio

INDEX.

Filio mortuo cessat nomen & pri-
uilegium peculij. 82.

Filio delinquente bona aduentitia
indistinctè confiscari defenditur
contra communem. 89.

Filius tenetur conferre emphyteu-
sim hæreditariam, non vero em-
phyteusim nominationis à patre
acceptam. 101. & 103.

Filius fam. in profectitijs nō potest
habere hæredem. 50.

Filius si habet ultra legitimam, do-
nationem simplicem, illa dona-
tio habetur pro melioratione ter-
tij & quinti, secus vero si filius
non habeat legitimam, quia tūc
illa donatio imputabitur in legi-
timam. 72.

Filius fam. si committat delictum,
propter quod bona eius debeant
fisco applicari, aduēticia non cō-
fiscabuntur nec patri auferentur. 85.

Filius fam. alienare potest aduenti-
tia sine patris cōsensu, si in eis pa-
ter non habet vsusfructum. 88.

Filius nominatus à patre in emphy-
teusi nominationis antiquæ, nō
tenetur eam conferre fratribus
suis, nec imputare. 99. etiā si eam
pater filio tradiderit in vita reser-
uato sibi vsufructu. 100.

Filius fam. per mortē matris Dux,
Marchio, aut Comes factus libe-
ratur à patria potestate. 37.

Filius sine patre nec uti, nec frui po-
test. 117.

Filius fam. succedens in dignitate
Ducatus, Marchionatus, aut co-
mitatus fit de consilio regis, ibid.

Filius fam. ex matris successione
rex factus, regni vsusfructum
patri non acquireret, nec est in pa-
tria potestate. 38.

Filius licentiatus vtrum habeat pri-
uilegia filij doctoris in quasi ca-
strensis. 171.

Filius fam. etiā si incapax acqui-
sitionis obligari poterat natura-
liter & ciuilitur etiam sine patris
consensu. 39.

Filius fam. sine expresso patris con-
sensu adire hæreditatem non po-
test. 40.

Filius & pater in cæteris contracti-
bus simul obligantur præterquā
in aditione hæreditatis, ex qua
solum pater in solidum obliga-
tur, ibid.

Filius fam. non potest obligari ex
mutuo nec pater de peculio nisi
utiliter pecunia consumpta sit
aut in rem patris, vel filij conuer-
tatur. 42.

Filius fam. ex omni voto obligatur
nisi pater contradixerit cōtra re-
ceptas Doct. sententias. 43.

Filius fam. non debet puniri pro
culpa patris. 44.

Filius fam. decedens viuo patre in-
testatus bona aduentitia trāsmittet
in liberos iure hæreditario.
50.

Filius fam. in recastrensi sibi à pa-
tre donata habetur tanquam pa-
ter familias. 56.

Filius confert ea omnia, quæ habet
ex donatione, vel ex causa do-
tis. 60.

5

Filius

INDEX.

Filius patri, nec pater filio quicquam dare potest, quod non sit ipsius patris. 93.
 Filius acquirens ex bonis patris simul, & sua industria, si à patre non alatur, illud lucrū inter eos dividetur. 26.
 Filius conjugatus cum consensu patris non confert fructus aduentitiorum. 36.
 Filius in dubio præsumitur ex re patris, quam propria industria lucrum comparasse. 26.
 Filius succedens in Ducatu vel Comitatu per mortem matris suæ non acquirit usufructum patri. 37.
 Filius fam. habens rerum proprietatem sequitur necessario habere in ea hæredem. 79.
 Filius patri obligari non potest, pater vero filio sic. 96.
 Filius contrahens nomine patris, vel simpliciter si hoc intendat etiam hodie stante nostro text. ei acquirit. 23.
 Filius fam. quod seruiendo meretur sibi & non patri acquirit. 79.
 Filius contrahens mandato patris etiam si sibi velit acquirere, patri necessario acquirit. 23.
 Filius non potest agere rem patris peculiarem suo nomine, sed patris. 23.
 Filius si à patre alatur, ei operas præstare tenetur, ratione alimentorum, ibid.
 Filius etiam si protestetur contrahens mandato patris ei acquirit,

num. 25.
 Filius si fingitur fructus percepisse iure dominij, fingetur etiam dominus fuisse. 67.
 Filius si velit hæreditatem sibi delatam adire, ipse est hæres & dominus secundum ius nouum, si autem nolit, hæreditas tunc patri acquiritur secundum iura antiqua. 118.
 Filius non potest alienare res suas sine patris consensu, & autoritate. 122.
 Filius non potest alienare etiam cum iuramento. 123.
 Filius fam. obligatur in profectitijs tanquam pater fam. non vero in aduentitijs. 125.
 Filius fam. potest hodie obligari in aduentitijs sine autoritate patris & est verius. 126.
 Filius naturalis non acquirit usufructum patri aduentitiorum. num. 106.
 Filius licet possit obligari, non tamen poterit alienare. 126.
 Filius fam. impubes etiam cum consensu patris obligari non potest. num. 127.
 Filius fam. impubes solus sine patre personam non habet, ibid.
 Filius fam. cum consensu patris potest omnia alienare. 128.
 Filius fam. ingrediendo monasteriū bona sua alienat sine patris consensu. 91. & 129.
 Filius non potest præiudicare patri suo in usufructu, ad quem spectare debet, quando uiuit. 129.

Filius

INDEX.

Filius ea omnia, quæ acquirit, postquam religionem est ingressus, religioni & non patri acquirit, nec usufructum, ibid.
 Filius non potest disponere de usu fructu aduentitiorum, etiam si autoritate. l. 6. Taur. possit de tertia parte aduentitiorum disponere. 129. cum sequentibus.
 Filius fam. olim poterat tanquam reus esse in iudicio, hodie vero secus in aduentitijs. 133.
 Filius in aduentitijs, in quibus pater non habet usufructum, nec administrationem potest conueniri. 134.
 Filius emancipatus grauari non potest pro emancipatione secus in testamento. 138.
 Filius fam. miles testari potest sine metu querelæ in bonis castrensibus quæ à patre sunt profecta, non in ijs, quæ ei aliunde obueniunt. 159.
 Filius fam. obsequium & reuerentiam debet patri. 23.
 Filius fam. non est dominus castrensis peculij, sed solum ad ministrator, ita tamen ut si utatur iure sibi cõcesso credatur retro dñs fuisse, si vero non utatur credatur pater semper dominium retinuisse iure patriæ potestatis. 146.
 Filius fam. scholaris si in uita patris studiū non cõpleuerit, licet bona à patre sibi donata ob causam studij non sint castrensia, tamen ex priuilegio non tenetur conferre. 177.

Filius fam. ut libros præcipuos habeat, non est ei necesse facere se emancipari contra Bart. 176.
 Filius fam. quibus casibus teneatur conferre castrensia aut quasi, aut erogata in eius honorē ex. n. 177.
 Filius casu, quo teneatur conferre expensas, non cõputabit ea, quæ in domo patris erat consumpturus, ibidem.
 Filius conferet castrensia aut quasi à patre sibi donata, si penes se habeat pater filij bona ibi. 2. fallentia.
 Filius fam. in plenum acquirit sibi donata à principe etiam ratione usufructus. 184.
 Filius fam. poterit testari de rebus sibi donatis à principe tanquam de castrensibus. ibid.
 Fiscus succedit in omnia iura condemnati. 89.
 Fiscus cui bona alicuius ex delicto vel tanquam vacantia deferuntur non est hæres, sed bonorum successor. 156.
 Fiscus non tenetur ultra utres bonorum, etiam si inuentarium non fecerit, ibid.
 Fiscus vendens bona alicuius, quæ ei ex delicto vel tanquam vacantia deferuntur, liberatur ipso iure transfertque onus in emptorem, ibid.
 Fructus collecti etiam si industria & labore filij ex fundo à patre donato erunt profectitij. 18.
 Fructus non datur ex pecunia. numer. 19.

Fructus

INDEX.

Fruetus collecti post donationem ex re à patre donata sunt aduentitij. 30.

Fruetuum commoditas lato modo solet appellari vsusfructus. 2. p. num. 111.

Fruetuum commoditas perijt vsucapta proprietate. 113.

H.

HAereditas vnius hominis aliquando censetur tanquã duorum hominum diuersorum. 51.

Hæreditate filij defuncti, qui sui iuris esset, patri præferbantur soror & frater defuncti, iure consanguinitatis. 79.

I.

In regno Portugalię Castreña aliquando conferuntur, in regno vero castelle indistincte non conferuntur. 153.

In regno Portugalie pater tenetur facere inuentarium aduentitiorum. 120.

In regno Portugalie & Castellæ expeditissimum est libros extantes tempore mortis paternæ fauore studij non esse conferendos. 175.

In regno Portugalie praxis obseruat donationes simplices esse conferendas. 70.

In regno Portugalie pater potest alienare bona aduentitia in casibus sibi à lege permisis sine decreto iudicis contra Caldas. 111.

Inter patrem & filium nulla est distinctio personarum. 93.

Inter patrem & filium potest hodie consistere ciuilis obligatio in aduentitijs. 94.

Inuentarium non tenetur pater facere si occupat bona iure peculij. 155.

Iuramentum non seruatur quando ex eo fit alij præiudicium. num. 123.

Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis. 124.

Ius agnationis antiquum est & commune, ius vero consanguinitatis postea introductum. 79.

Ius defuncti non mutatur in persona hæredum. 51.

Ius publicum patris potestatis protectionibus priuatorum tolli non potest. 58. & 112.

Ius vsusfructus cedi, nec vendi poterat, ipsa vero fruetuum commoditas bene alienari potest. num. 119.

Ius quod ceditur, vel transfertur in aliquem, quando ei ex aliqua causa non acquiritur, remanet penes illum, à quo cessum fuit. 119.

L.

Legatum filio tutori relictum per patrem magis censetur relictum, tanquam filio quam tanquam tutori. 143.

Lex in vno casu correctæ, non debet extendi ad alium diuersum. 121.

Lex

INDEX.

Lex loquens de Imperatore in rege etiã locum habet. 187.

Libri extantes tempore mortis paternæ fauore studij sunt præcipui ipsius filij scholaris. 175.

Libri diuidentur inter fratres nisi ostendatur eos habere ex voluntate patris. ibidem.

Lis esse non potest inter patrem & filium. 93.

Lucrum ex pecunia vel ex re patris acquisitum an dicatur profectitium. 19. cum sequentibus.

Lucrum quæsitum ex re vel pecunia filio data animo donandi sine vlla spe lucri, totum ad filium spectat nec illud patri acquiritur. ibi. 24.

Lucrum turpe vide verbum turpe.

M.

Mandato speciali non venit acquisitio turpis. 28.

Marito donatore delinquente, & eius bonis publicatis publicatur etiã donatio vxori facta. 45.

Matrimonio soluto morte viri dos reuertitur, & fit inter patrem & filiam communis. 13.

Melioratio tertij & quarti quantumuis reuocabilis non reuocatur publicatis bonis patris. 46.

Melioratio confirmatur per patris deportationem. 49.

Melioratio etiã irrevocabilis filio per patrem facta, si filius moriatur viuo patre, ad patrem reuertitur.

tur iure peculij nec pertinebit ad vtrumque parentem iure hæreditario. 54.

Melioratio etiã si irrevocabilis non transfertur in filium perfectum & absolute ante mortem patris. 55.

Melioratio habet tacitam conditionem mortis. 60.

Melioratio habetur pro profectio nec differt ab eo. 56.

Militia ex casu quæ sit. n. fin.

Minor potest obligari ad rem immobilem tradendam, licet non possit tradere sine autoritate prætoris. 126.

Militiæ omnes quæ enumerantur in. l. fin. C. de inoffi. pertinent ad exemplum quasi castrensis peculij. 189.

Minor alienare non poterit etiã cum iuramento. 123.

Minor ingrediendo religionem sine consensu curatoris transfert omnia sua bona in monasterium. 91.

Minor licet obligari poterit non tamen potest alienare. 126.

Monasterium succedens monacho non tenetur amplius, quam sit in bonis monachi professi. 157.

Monasterium succedit in bonis non vero in hæreditate, ibid.

Monasterium lato modo appellatur hæres monachi, vel improprie, ibid.

Obligatio inter patrem & filium esse nequit iure digesti. 53.

Obli-

INDEX

Obligatio, ut contrahatur, distinctio personarum requiritur, ibi.
 Obligatio civilis potest hodie consistere in aduentitijs inter patrem & filium. 94.
 Obligationem inter patrem & filium non oriri tenuit Barto. sibi ipsi contrarius. 95.
 Obligari potest filiusfam. in profectijs sine speciali patris consensu, secus vero in aduentitijs. 125.
 Obligari potest filiusfam. hodie in aduentitijs sine consensu & autoritate patris, quod verius videtur. 126.
 Operam legatū perijt vsucapto seruo. 13.

P.

Patria potestas est de iure civili. 38.
 Patria potestas est res inestimabilis. 138.
 Patria potestas cessat in filio ingrediente monasterium. 129.
 Patria potestas cessat per deportationem patris. 48.
 Patria potestas non amittatur per ingressum religionis. 129.
 Patris potestas maior est in filios, quam tutoris, vel curatoris in minores. 121.
 Patrie potestatis ius publicum nemo priuatus potest impedire. num. 12.
 Patris contemplatione relictum non profectitium, sed aduentitium dicitur. 7.

Patre in insulam deportato peculium filij publicatur. 48.
 Patre in insulam deportato non publicatur donatio, nec melioratio facta filio per patrem. 49.
 Patri competit reuendicatio in aduentitijs, filij nomine, vel utilis in suo nomine. 113.
 Pater est agnatus filio suo. 79.
 Pater eo casu, quo non habet vsum fructum, nec administrationem non poterit alienare. 121.
 Pater permittens administrationem aduentitiorum filio, nolueritque suo iure vri, non tenebitur pro filio, sed filius solus erit obligatus. 3.
 Pater in profectijs tenebitur de peculio. 39.
 Pater remittens vsum fructum aduentitiorum, fructus an sint profectitij. 30.
 Pater remittens filio fructus colligendos in re aduenientia, magis dicitur omittere, quam amittere. 31.
 Pater licet non consentiat in contractibus filij, permittendo tamen administrationem peculij, generaliter consentire videtur. num. 39.
 Pater licet in testamento præcipiat castrensia esse conferenda, si tempore donationis, vel erogationis id non declarauerit, non erunt conferenda. 177.
 Pater potest dare libertatem seruo peculij castrensis. 152.
 Pater occupans bona filij iure peculij

INDEX

lij transmittit ea ignorans nec tenetur facere inuentarium & solum intra annum poterit conueniri, secus vero si iure hæreditario admittatur. 155.
 Pater arrogator succedens filio arrogato, non tenetur amplius quam sit in bonis filij arrogati. num. 157.
 Pater declarare debet tempore donationis aut erogationis castrensia aut quasi esse conferenda, alias non conferentur nec imputabuntur. 177.
 Pater ingrediendo religionem videtur vsum fructum filio remittere. 131.
 Pater si dissipator sit, amittit administrationem. 132.
 Pater emancipando filium poterit dimidiam partem vsum fructus retinere. 138. - 137
 Pater & si nihil retineat in vsum fructu, tamen eum lucrabitur pro emancipatione filij. 139.
 Pater non retinens profectitia in emancipatione, videtur ea filio emancipato remittere, ibid.
 Pater potest acquirere seruitutem in prædio castrensi, & dare libertatem seruo peculij castrensis. num. 152.
 Pater habet querelam contra testamentum filij militis. 159.
 Pater in bonis clerici ante clericatum acquisitis habet vsum fructum & administrationem, secus si post clericatum. 164.
 Pater alienare potest bona aduen-

titia sine decreto iudicis in casibus sibi à lege permissis. 121.
 Pater tenetur facere inuentarium bonorum aduentitiorum in regno Portugaliæ. 121.
 Pater ingrediendo monasterium transit in potestatem Abbatis. 131.
 Pater in bonis castrensibus aliunde à filio quæsitis ratione militiæ habet querelam inofficiosi, secus in bonis quæ ei pater dedit. 82.
 Pater in ijs bonis in quibus succedit ut hæres habet querelam, ibid.
 Pater etiam hodie occupat bona iure peculij contra plures qui contrarium tenuerunt. 84.
 Pater iure isto est administrator bonorum filij. 95. & n. 121.
 Pater filio civiliter obligari potest, filius vero patri obligari non potest. 96.
 Pater non habet vsum nec vsum fructum in aduentitijs ex turpi vel illicita causa quæsitis. 104.
 Pater habet vsum fructum & in bonis vinculatis & maioratus. 105.
 Pater habet vsum fructum in emphyteusi. 106.
 Pater usufructuarius in aduentitijs filij acquirit fructus simul ac à solo sunt separati. 109.
 Pater habet comoditatem in vsum fructu filio quæsito. 115.
 Pater in regno Castellæ tenetur inuentarium facere bonorum aduentitiorum si filius hoc petierit. 121.
 Pater etiam ex interuallo declarare potest quasi castrensia esse confe-

INDEX.

conferenda quando filius in eius
vita studium non compleverit
4. par. 2. exemplo.
Pater constituens dotem pro filia
semper censetur eade suis bonis
constituere licet, penes se bona
filiae habeat. 4. p. 2. exemplo.
Particula (nec) includit casus minus
dubitabiles. 86.
Peculium quod duplex sit & eius defi-
nitio. 2.
Peculij appellatione aduentitia non
continentur, ibid.
Peculij administratio filij vel servi
est, domini vero patris vel do-
mini. 2.
Peculium non est patrimonium,
ibidem.
Peculium dicitur quando filius vel
seruus ex voluntate patris aut do-
mini administrat tacita vel ex-
pressa. ibid.
Peculio legato in persona legatarij
extinguitur nomen peculij, re-
solviturque.
Peculij appellatione non ad domini-
um sed ad administrationem refer-
tur. num. 5.
Peculium in persona domini non
dicitur sed patrimonium. ibid.
Peculium profectitium. 6.
Peculium profectitium filij non po-
test confiscari propter delictum
patris. 4.
Peculium publicatur patre in insu-
lam de portato. 48.
Peculium cessat cessante patria po-
testate. 48.
Peculium filij non publicatur pro-

pter eis delictum. 59.
Peculium profectitium mortuo pa-
tre est dividendum vel conferen-
dum inter liberos. 60.
Peculium castrense etiam hodie non
confiscari propter delictum filij
verius est contra plures qui con-
trarium tenuerunt. 84.
Peculium castrense quid sit & quo-
modo etiam refertur ad naufre-
rios & nauarchos. 3. p. in prin.
Peculij castrensis filius famil. non
est dominus sed solum admini-
strator, ita tamen ut si utatur iu-
re sibi concessio credatur retro do-
minus fuisse, si vero non utatur
credatur pater semper domini-
um retinuisse iure patrie potestatis.
num. 146.
Peculium quasi castrense. 161.
Principis voluntas servatur tanquam
lex. 285.
Profectitium est illud quod ex bo-
nis patris proficiscitur. 6.
Profectitium est etiam illud quod
in contemplatione patris est qua-
situm. 7.
Profectitium an sit illud lucrum ac-
quisitum ex re vel pecunia pa-
tris & simul ex industria filij. 19.
Profectitia reuertuntur ad patrem
si filius fam. viuo patre testa-
tus decedat. 50.
In profectitijs nihil est immutatum
ex nostra lege. 50.
Profectitiados quare dicatur ad pa-
trem reuerti iure singulari. 50.
Procuratoris officium an sit vilissi-
mum & infame. 183.
Pro-

INDEX.

Proprietas alterius confiscatur pro-
pter eius delictum, etiam si alius
habeat usufructum. 86.
Proprietas, quae sine alterius con-
sensu alienari non potest, nec pro-
pter delictum confiscatur, ibid.
Prohibitio alienationis non cense-
tur prohibita in alienatione ne-
cessaria, secus si est facta in fauo-
rem tertij. 86 & 87.
Prohibitio realis impedit rem alie-
nari ex delicto, secus si prohibi-
tio sit personalis facta in perso-
nam. 90.
Prohibitio alienationis intelligitur
in ea, quae fit sola prohibiti vo-
luntate, non autem in ea, quae
fit ex legis ministerio. 129.
Pupillus cum tutoris autoritate recte
obligatur. 127.
Q
Quasi castrense peculium quid
sit. 161.
Quasi castrense peculium dicitur
quod filius fam. habet occasione
studiorum. 169.
Quasi castrensia ex causa aduenti-
tia quae sita in plenum pertinent
ad filium, quae vero a patre sunt
donata ob causam studij non sunt
quasi castrensia nisi filius in vi-
ta patris studium compleverit.
ibidem.
Querelae non possunt de testa-
mento in officioso nisi qui ab in-
testato sunt haeredes. 82.

R.

R
Regis consiliarius etiam si sit fi-
lius fam. liberatur a patris po-
testate. 37.
Re donata fructus postea ex ea col-
lecti non dicuntur donati. 18.
Res familiaris pro patrimonio cu-
iuslibet interpretatur, & aliquan-
do pro negotio ponitur. 14.
Respub. non minus pace, quam
bello defenditur &c. 4. parte in
princip.
Retractio, de qua in l. donatio-
nes quas parentes. C. de donat.
inter. non potest fieri quantum
ad fructus, quin etiam fiat, qua-
tum ad dominium. 67.
Rex filius fam. iure ipso liberatur
a patria potestate. 38.
Rex iure civili subditus esse nequit.
ibidem.

S.

S
Salarium aduocati etiam non ex
publica causa quae situm pertinet
ad peculium quasi castrense. nu-
mer. 180.
Salaria medici, tabellionis, & iudi-
cis eiusdem iuris sunt. 181.
Seruus manumissus grauari non po-
test. 138.
Seruus grauari potest si ei sub con-
ditione libertas relinquatur.
ibidem.
Seruitus quae non diminuit ius ven-
di & fruendi recte poni potest in

CC vlu

INDEX.

vsufructu. 128.
 Seruitus in vsufructu imponi non potest, etiam cum consensu vsufructuarij. 128.
 Socio relictum contēplatione personæ, licet occasione societatis nō communicatur inter socios. num. 16.
 Societas bene contrahitur vnus pecuniam, vel rem offerendo, alter verò industriam ponendo. numero. 20.
 Societatis diuisio nō potest locum habere, nisi contracta societate. ibid.
 Successio filij de iure antiquo, & authenticorum, & postremo de iure regni ponitur ex num. 79. & 81.
 Sumptus voluntarij facti ab eo, qui bona filij, vel nepotis habebat, censentur fieri administratorio nomine, scilicet, illius cuius negotia gerebantur. 179.

T.

Turpis acquisitio non venit in mandato speciali, nec.

Turpelucrum venit in iudicio familiaritatis. 28.

V.

Vna, & eadem res non potest duobus in solidum seruire. num. 128.

Voluntatem testatoris non debe-

mus iudicare ex euentu esse hanc vel illam. 116.

Vsuræ dominium in vsurariū non transfertur. 29

Vsufructus aduentitiorum remanet penes patrem, etiam si filius ingrediatur monasterium. 129.

Vsufructus semel patri quæsitus transit in monasterium si ipse profiteatur. 131.

Vsufructu patris non potest fieri executio pro debitis filij. 135.

Vsufructuarius domino seruitutem imponenti non potest consentire. 128.

Vsufructuarius non acquirit fructus, nisi ipse eos percipiat. 109.

Vsufructus formalis, durat vsque ad vitam. 110.

Vsufructus lato modo solet appellari fructuum commoditas. 111.

Vsufructus, quem habet pater in bonis aduentitijs, non est distincta res à proprietate, sed ipsius proprietatis pars, & dominij accessoria. 112.

Vsufructus causalis solum spectat ad filium, qui est rei dominus, num. 108.

Vsufructus alienari, sed cedi non potest, & huius rei ratio, in. 2. p. num. 119.

Vsufructuarius non amittit ius in re, etiam si res suscipiatur. 29.

Vsufructus filio fam. relictus eius solum morte extinguitur, & hoc est nouum. 120.

Vsufructus duobus relictus non finitur

INDEX.

finitur morte vnus collegatarij. 119.
Vsufructus hodie patri acquiritur earum rerum, quæ antea in plenum patri acquirebantur. num. 74. & 129. in fin.
Vsufructus dotis aduentitiæ ad patrem spectat. 76.
Vsufructu aduentitiorum remisso à patre: fructus an sint aduentitij vel profectitij. 30.
Vsufructum, quem habet pater

in bonis aduentitijs, in multis distinguitur à vero vsufructu. 107.
Vsufructum habet pater in maioratu & emphyteusi, & in rebus ex illicita causa non quæsitis. 104.
Vsufructus non est in bonis nostris. 132.
Vsufructus est vna & eadem res cum proprietate. 32.
Vsufructuarius habet confessoria. 113.

FINIS.

Errata.

Folio. 2. pag. 1. ver. ti. profectitijs, lege profectitijs verò p. 2. ver. rum. peculiarum. l. peculiarium. f. 6. p. 1. v. quia. istum. l. istam f. 7. p. 1. v. li. operibus. l. operis, & v. ex. operibus. l. operis, f. 8. p. 2. v. Sed. dederit. l. dederit res vel, f. 10. p. 1. v. et. Roman. l. Ripa, f. 13. p. 1. v. su. excusso. l. excusso, f. 17. p. 2. v. 4. numer. 23. l. nu. 3. f. 24. p. 2. v. 4. 19. l. 19, & lib. 5. l. lib. 8, & v. uit. nu. 29. l. nu. 19, f. 28. p. 1. v. lit. acquisit. l. acquisitis, & p. 2. in fine. ibi, nu. 14. lege. nu. 14. Menoch. 9. remed. recuper. n. 66. Ducas reg. 275. limit. 7, f. 34. p. 1. v. 9. & n. 8. l. n. 8. Mieres de maio. 4. q. 3, f. 37. p. 1. v. hoc. tex. dum. l. tex. in. d. l. fin. dum, & p. 2. v. l. post. idem. l. cum, fo. 48. p. 1. v. rare. Tau. l. Taur. in fine. & v. in. de inoff. lege. C. de inoffic. fo. 57. p. 1. v. ce. sed. l. sed. for. lum, & p. 2. v. cessauit, lege cessauerit, f. 58. p. 1. v. var. ex num. l. q. 3. ex num. f. 61. p. 1. v. tio. optio. l. actio. fo. 68. p. 1. v. 60. nu. 103. lege nu. 130. & p. 2. v. nu. fol. 139. lege fol. 399. f. 75. p. 1. v. 3. insti. lege. 111. insti. & v. & num. 26. lege nu. 16 & v. cun. l. 26. lege. l. 29 & nu. 19. l. nu. 16 f. 76. p. 1. v. Are. nu. 2. lege nu. 3. f. 78. p. 1. v. castrensis, lege quasi castrensis, fo. 80. p. 1. v. 12. cap. 19. lege cap. 19 & v. C. & ex. l. eod. lib. & ex.

INDEX

in bonis...
V...
V...
V...
V...
V...

FINIS

...

